

ZA SLOVENSKO PRISOTNOST NA DEŽELI

Burni dogodki v italijanski vsedržavni politiki so nekoliko odvrnili pozornost naših ljudi od krize, ki jo doživlja deželni svet Furlanije-Juljske krajine. Obstrukcija Severne lige je pokazala, kako ranljivo in nemočno je zakonodajno telo, če nima dobrega poslovnika, predvsem pa če nima trdne večine. Za tako stanje pa je bolj kot pomanjkljivost volilnih mehanizmov kriva splošna zbežanost volilnega telesa po političnih potresih v Evropi in Italiji.

Da je to res, dokazuje zgodba o prejšnji deželni volilni reformi, na podlagi katere so izvedli volitve leta 1993. Da bi zmanjšali "politično razkropljenost" volivcev in skrbili število strank, so najprej zaostri pogoje za obstoj samostojnih svetovalskih skupin v deželnem svetu, nato pa v volilni zakon vnesli strožje zahteve za izvolitev zastopnikov manjših strank. Dejanska posledica reforme je bila izključitev Slovenske skupnosti in Furlanskega gibanja iz deželne sveta, medtem ko se je v teku zakonodajne dobe število svetovalskih skupin, prestopov svetovalcev, razkolov in preimenovanj namnožilo kot še nikoli doslej.

Slovenska narodna stranka je izpadla iz deželnega sveta prvič po ustanovitvi dežele Furlanije-Juljske krajine. Na volitvah v letih 1964, 1968, 1973, 1978, 1983 in 1988 je vedno izvolila po enega svetovalec. Pregled stenografskih zapisnikov sej, časopisnih kronik in prvih zgodovinskih analiz kaže, kako je bila Slovenska skupnost kot glasnik zahtev Slovencev v Italiji stalno prisotna in dejavna. Enakopravno pa se je ukvarjala tudi s splošnimi političnimi, upravnimi, gospodarskimi, socialnimi, kulturnimi vprašanji in v letih slovenskega osamosvajanja bistveno vplivala tudi na stike s Slovenijo. Nedvomno je zaradi svojega značaja in aktivnosti uživala večji ugled in dosegla večje uspehe od tega, kar bi jih prisodila zgolj skromna številčna razmerja.

Prisotnost Slovenske skupnosti na deželni, državni in mednarodni ravni v letih po izključitvi iz deželnega sveta kaže, da stranka živi in trdo dela, vendar pa se kljub temu zelo pozna, da je njej in vsej manjšini v izredno zahtevnem in pomembnem obdobju zmanjkal zelo dragocen dejavnik, saj so člani deželnega sveta sredi pomembnih informacij in v središču političnega ter družbenega snovanja, sovpivajo na vsakdanje in dolgoročno dogajanje v deželi, a tudi na nekatere odločitve na državni in meddržavni ravni.

Kljub idejnim in strankarskim razlikam verjetno s pomenom prisotnosti Slovenske skupnosti v deželnem svetu - za dobro naše narodnostne skupnosti - soglašajo tudi ti isti rojaki, ki so se odločili za nastopanje znotraj vsedržavnih levičarskih strank in ki so si do danes po tej poti zagotavljali svoje zastopstvo v izvoljenih telesih. Tem predstavnikom, čeprav delajo v različnem okviru, morajo seveda tudi zagovorniki samostojnega nastopanja priznavati, kar dosegajo pozitivnega. Verjetno je pri njih za kulisami precej živahno, tudi kar zadeva narodnostno vprašanje, če si je pokrajinski tajnik Demokratične stranke levice v Trstu prof. Stelio Spadaro v zadnjem obdobju prej v dnevniku *Il Piccolo*, potem pa v *Primorskih novicah* privoščil oceno, da je Slovenska skupnost stranka nacionalistov. Očitek naravno leti tudi na njegove člane, ki si prizadevajo za podobne cilje kot člani SSK.

/ STRAN 2

IVO JEVNIKAR

ITALIJA / HUDE POLITIČNE NAPETOSTI

PRODIJEVA VLADA NA NITKI

Italijansko notranjepolitično dogajanje je prav zares tako muhasto, kot je običajno jesensko vreme. Medtem ko je še pred nekaj dnevi vladala v Italiji prava pravcata euforija in so domala že vsi slavili vstop v Evropo z enotno valuto, je splošno veselje skalilo dejstvo, da se je Prodijska vlada iznenada hudo zamajala v samih temeljih. Stranka komunistične prenoje (SKP), ki je sestavni del vladne večine, je namreč sklenila, da v parlamentu ne bo podprla osnutka finančnega zakona za leto 1998. Če bi se to uresničilo, bi Prodijska vlada ostala v manjšini in bi njen predsednik moral državnemu poglavarju nemudoma sporočiti svoj odstop. Nastala bi, kot je dejal sam ministrski predsednik, "najbolj nora kriza vlade na svetu". S tako oceno soglašajo tudi najbolj pozorni opazovalci političnega življenja v Italiji.

Medtem ko pišemo, splošna slika še ni popolnoma jasna. Predsednik Prodi je v torek govoril v poslanski zbornici, naslednji dan pa v senatu. Ob sklepu razprave v senatni zbornici pojde poročat predsedniku republike, v četrtek (torej danes) pa se vrača v poslansko zbornico za dokončno odločitev. Poznavalci razmer pravijo, kako obstaja rahlo upanje, da bo SKP še dalje sestavni del dosedanje vladne večine.

Ne glede na nadaljnji razplet dogodkov si marsikdo postavlja predvsem naslednji dve vprašanji: 1. kako se je moglo zgoditi, da se Prodi in njegovi sodelavci niso potrudili, da bi za tako pomemben, za vlado naravnost življenjski ukrep, kot je proračun, pravočasno dobili tudi soglasje Stranke komunistične prenoje; dobro so namreč vedeli, da je brez njenega soglasja kriza vlade neogibna, saj v poslanski zbornici koalicija Oljke nima večine.

STRAN 2

OBE REPUBLIKI ZRJ OSTAJATA BREZ PREDSEDNIKA

VROČA BALKANSKA JESEN

SAŠA RUDOLF

V balkanskih spletkah prekaljeni lisjak Slobodan Milošević spreminja volilni poraz v zmago, zausneci, ki ju je dobil z leve v Podgorici in z desne v Beogradu, pa nekaj dni po objavi rezultatov prej spominjata na simbolično birmansko polaganje prstov na lice kot na skeleči udarec. Res je, da tako na srbskih kot črnogorskih predsedniških volitvah ni zmagal njegov kandidat, da obe republiki Zvezne Jugoslavije ostajata brez predsednika, res pa je tudi, da bi bila alternativa slabša od sedanjega režima. V Srbiji zaradi bojkota niso dosegli kvoruma in balotažne volitve so bile razveljavljene. Navidezno je zmagala opozicija, ki je spet nastopila enotno in prepredila izvolitev Miloševićevega naslednika. Toda bolj kot opozicija, ki jo vodijo odstav-

ljeni beograjski župan Džindžić, Pešićeva in monarhistično usmerjeni Drašković, je k zmagi bojkota prispevala muslimanska skupnost z 1.800.000 kosovskimi Albanci. Z razveljavitvijo volitev so zadovoljni vsi: opozicija s svojo navidezno znova vzpostavljeno enotnostjo, Miloševićeva socialistična stranka, ki je z Lilićem zbrala le 48 odstotkov glasov, skrajna desnica, ki je postala prva stranka v državi (za Vojislava Šešlja je glasovalo 49 odstotkov volivcev), pa tudi Evropa in Združene države, ker bi zmagala zagovornika velike Srbije, fašistično usmerjenega Šešlja, pokopala daytonske spoznanja. Analiza volilnih rezultatov jasno izpričuje, da je Šešelj tokrat zbral od 400 - 500 tisoč novih glasov, kar pomeni, da je zamislil o veliki Srbiji, ki naj bi mejila z Italijo in Nemčijo in ki je povzročila toliko gorja, še vedno globo-

ko v zavesti srbskega naroda. Milošević je vsaj še za dva meseca, ko bodo razpisali nove volitve, nesporni gospodar položaja, saj ima pod strogim nadzorom vse medije.

Beograjski vodž je bil poražen tudi v Podgorici, saj se bo njegov kandidat za predsednika Črne gore, Bulatović, moral 19. oktobra pomeriti v balotaži z disidentom Djokanovićem, ki se bori za neodvisnost najmanjše republike v nekdanji Jugoslaviji. Čeprav je kazalo, da bo Bulatović, ki ima za sabo podporo uradnega Beograda, domače televizije in dnevnega tiska, izvoljen že v prvem krogu, je prejel le 2.272 glasov več od Djokanovića. Razlika je minimalna, zato ostajajo odprte vse možnosti.

Vročna balkanska jesen se torej nadaljuje.

ZEMLJA SE ŠE TRESE

Seizmologi, ki spremljajo potres na področju Mark in Umbrije, ugotavljajo, da so sunki nenavadni. Prvi rušilni sunek so zabeležili v noči med 26. in 27. septembrom, pred nekaj dnevi pa je sunek, ki je dosegel skoraj osmo stopnjo po Mercallijevi lestvici spet vznemiril prebivalstvo in presenetil stroko, ki je sicer napovedovala še vrsto sunkov, a gotovo manjše silovitosti. Za ljudi pa je gotovo najhujše dejstvo, da so se vremenske razmere poslabšale in se zaradi dežja in ohladitve napovedujejo nove težave. Novi sunek je povzročil dodatno škodo predvsem na zgradbah, ki jih je že prizadel prvi sunek. Stiska potresencev je iz dneva v dan hujša.

STRAN 2

Dobrodošli ob sobotah!

nuova banca di credito di trieste
BCTKB nova tržaška kreditna banka

Gruppa BANCA ANTONIANA POPOLARE VENETA

Filiala na Opčinah
Narodna ulica 42,
tel. 040/2158000

Odperti tudi ob sobotah
od 9.10 do 13.00

02 Miro Oppelt
VNEBOVPIJOČI POKOLI

V NEDELJO, 19. OKTOBRA, BO SVETOVNA MISIJSKA NEDELJA. VSI DAROVI POJDEJO ZA MISIJO. PRI MAŠAH ZA SLOVENCE SE BO DELILA PRILOGA MISIJSKA NEDELJA 97.

03 Ivan Žerjal / intervju
IVANA SUHADOLC

04 Zvone Štrubelj
RAZMIŠLJANJE O JEZUSU

04 Jurij Paljk
JANEZ PAVEL II. V BRAZILIJ

06 IFŽ, Verena Koršič
GORIŠKI POKLON GORŠETU

06 TRŽAŠKI KONCERT ZBORA GLINKA

07 Matjaž Rustja
FULVIO TOMIZZA NA OPČINAH

08 Erik Dolhar
DEVIN-NABREŽINA: REGULACIJSKI NAČRT

10 Danijel Devetak
POGOVOR Z G. FRANCEN MOČNIKOM

14 VINOGRADNIKI IN ZAKONSKI PREDPISI

16 IZŠLA STA ŠKRAT IN PASTIRČEK

SVET OKROG NAS

S 1. STRANI

ZA SLOVENSKO PRISOTNOST...

Pravična rešitev vprašanja zastopanosti Slovencev v izvoljenih telesih je zajamčeno vsaj minimalno zastopstvo na vseh ravneh. Za to se je odločila tudi večina v deželnem svetu Furlanije-Juljske krajine, ko je 13. junija 1996 izglasovala besedilo, s katerim bi bila rada zamenjala člen o volilnem sistemu, ki ga vsebuje sedanji deželni statut. Ker gre za ustavni zakon, o katerem mora odločati parlament, je deželni svet poslal predlog v Rim. Tam pa so ga najprej hudo oklestili, nato pa spravili na mrtvi tir, tako da ne bo prišel v poštev za prihodnje volitve.

Volitve za novi deželni svet se namreč naglo bližajo, saj so napovedane za prihodnjo pomlad. Kljub temu da tudi tokrat ne bo določila o zajamčenem zastopstvu Slovencev, pa bi lahko deželni svet s spremembo volilnega zakona vsaj izboljšal možnosti za slovensko zastopstvo, in sicer s spremembo določil, ki so slovensko stranko zadnjič izključile iz zakonodajnega telesa.

SLOVENSKA SKUPNOST IN NAŠA STVARNOST

Senatorja Darka Bratino smo izgubili v trenutku, ko bi ga Slovenci v Italiji zaradi snujajočih se reform in nekaterih obetajočih premikov tudi v prid naše skupnosti še posebno potrebovali. Ob njegovi nenadni smrti pa se tudi resno postavlja vprašanje nadaljnje zastopanosti slovenske manjšine v državnem parlamentu, saj ni nikakega jamstva, da bi nam v bodoče še uspelo izvoliti slovenskega parlamentarca, in to niti v takšni obliki, v kakršni nam ga je uspelo doseči. Tako je med drugim povedal tajnik SSK Martin Breclj, ko je ob začetku zadnje seje deželnega tajništva stranke v petek, 3. t.m., v Nabrežini komemoriral nenadno preminulega slovenskega senatorja. Sicer pa so udeleženci seje temeljito pretresli sedanji trenutek Slovencev v Italiji v luči političnih razmer v deželi in državi, kakor tudi odnosov z matično Slovenijo in znotraj same slovenske manjšine. Med drugim so izrazili upanje, da bi kriza večine, ki podpira Prodijsko vlado, ne privedla do predčasne razpusta parlamenta, saj bi to imelo vrsto negativnih posledic tudi za slovensko manjšino. S tem bi bili med drugim izničeni napori za odobritev zaščitnega zakona in sploh bi bili postavljeni pod vprašaj izboljšani odnosi med osrednjimi oblastmi in Slovenci v Italiji, pa tudi med Italijo in Slovenijo, ko so bistvenega pomena tudi za manjšini, ki živita ob meji. Na seji deželnega tajništva je bil govor tudi o obisku, ki ga bo poslanec Union Valdotaie Luciano Caveri opravil kot gost SSK 9. in 10. oktobra v naših krajih. Caveri je, kot znano, vložil v poslanski zbornici predlog zaščitnega zakona, ki ga je pred nekaj leti izdelalo skupno predstavništvo Slovencev v Italiji. V četrtek, 9. t.m., bo govoril o njem in o naporih za njegovo odobritev v Špetru v Benetjah, in sicer ob 19. uri v sejni dvorani na županstvu. Naslednjega dne pa bo odpotoval v Ljubljano, kjer se bo sestal s predstavniki republiških oblasti.

danes "svet, Evropa in levica drugačni, kot si jih predstavljata Bertinotti in Cossutta".

Kaj pa desna sredina? V že omenjenem časopisu smo na to vprašanje našli tale odgovor: "Glavna razloga, zaradi katerih se v okviru italijanske desne sredine sploh ne more izoblikovati dosledna in prikupna politična usmeritev, sta vodilna vloga Silvia Berlusconi in dvoumna dediščina, ki ga je fašistična preteklost vcepila v kulturo Nacionalnega zavezništva".

PRODIJEVA VLADA...

2. Kako je mogoče, da osnutek vladnega finančnega zakona podpirajo vse sindikalne organizacije, medtem ko ga komunistični prenovitelji odklanjajo, češ da ne upošteva potreb gospodarsko šibkih slojev in da sploh ni v skladu s programskimi družbeno-gospodarskimi usmeritvami levosredinske vlade.

Globlji vzroki zadnje nevarne politične napetosti v Italiji naj bi bili tudi in predvsem v samem zgodovinskem dogajanju v stoletju, ki se naglo bliža koncu. Tako je milanski dnevnik *Corriere della sera* pred dnevi pisal: "Ne smemo nikdar pozabiti, da je Italija poznala fašizem, ki je bil avtoritaren odgovor na krizo, nastalo ob nastopu družbe množic. Ne smemo dalje pozabiti, da je Italija po drugi svetovni vojni, to je v obdobju, ko se je iz povečini kmečke družbe spreminjala v veliko industrijsko silo, poznala najmočnejšo komunistično stranko v zahodnem svetu. In končno ne smemo pozabiti, da je 68. leto v Italiji trajalo vsaj eno desetletje, česar ni preizkusila nobena druga zahodna država".

To naj bi bil tudi eden glavnih vzrokov in razlogov za obstoj politične stranke, ki še ni vzela slovesa od velike utvare, kakršen je komunizem (kot je dokazal razvoj dogodkov). SKP bo sicer lahko dobila še marsikatero bitko - smo te dni brali v velikih dnevnikih - a bo gotovo izgubila vojno, ker so

ZEMLJA SE ŠE TRESE

Novo škodo so zabeležili v cerkvi sv. Frančiška v Assisiju. Iz varnostnih razlogov so tudi prekinili železniški promet in zaprli nekatere ceste po od potresa prizadetem področju.

5. t.m. so zabeležili nenavaden pojav. Po razrušenih vaseh so opazili prave množice radovednežev, ki so sončni dan izkoristili za izlet in ogled ruševin, šotorišč in zaslinjenih barakastih naselij, kot da bi šlo za naravne zanimivosti in ne žrtve naravne ujme. Zaradi povečane prometa so nastali zastoji pri dovažanju potrebne pomoči. Seveda ni mogoče posploševati, saj je v številnih primerih šlo za ljudi, ki so se odpravili v svoje rojstne kraje, da bi pogledali, kako je s sorodniki ali s hišami, ki jih uporabljajo le v poletnih mesecih.

VNEBOVPIJOČI POKOLI

MIRO OPPELT

Reka krvi je v zadnjih dvanajstih letih prekrila Alžirijo. Pokoli islamskih skrajnežev se iz dneva v dan stopnjujejo, čeprav alžirski režim trdi, da je na tem, da stre krvoprelitje. Pripadnikom skrajne oborožene skupine Gia je uspelo nemoteno klanje civilnega prebivalstva, predvsem žensk in otrok, z rezanjem vratov v širšem predmestju Alžira in neposredni bližini vojaških in orožniških postojank. Štiristo žrtev v Sidi Mousi, 23 kilometrov od glavnega mesta, dve sto do tristo zverinsko umorjenih v Barakiju. Nato napad na šolski avtobus, 16 zaklanih šolarjev. Bombardiranje Blide s havbicami. Od leta 1994 držijo islamski skrajneži v svojih rokah utrjeno postojanko Oued Alel, vas, ki je le 24 kilometrov od Alžira. Alžirska vojska pa šteje 400 tisoč mož, orožniški zbor na območju Alžira pa 40 tisoč. Prebivalstvo dolgi režim, da sam dopušča klanje in ga ne brani, da opravičuje lastno nasilje in kaznuje volivni zbor, ki je leta 1991 glasoval za islamiste.

Splošno nasilje se je rodilo prav po razveljavitvi političnih volitev leta 1991, ko je islamska fronta Fis v prvem krogu prejela 188 sedežev na 228. A za fronto niso glasovali le islamisti, šlo je za upor proti skorumpiranemu režimu. Računajo, da je od tedaj izgubilo življenje 70 tisoč ljudi. Vojaški režim predstavlja nadaljevanje enotne stranke in se naslanja že 40 let na propagandno ohranjanje epopeje osvo-

bodilne vojne proti Franciji. Dejansko se je spremenil v realsocialistični sistem, njegova nomenklatura pa je naknadno prevzela preosnove v lastne roke. Kolektivizatorji so še pred podobnim zgledom komunističnih dežel postali upravitelji privatizacije, seveda v lastno korist. Od tod gnev obubožanega prebivalstva in uspeh islamistov na že tako plodnih tleh ter strah zahoda. Diplomacije so tihe, še zlasti evropske, kot je bilo z Bosno do nastopa Amerike. V ospredju je zopet slepa zavzetost za ohranitev vitalnih gospodarskih interesov, še zlasti dobav zemeljskega plina. Podobno kot v Čeceniji tudi v Alžiriji, ob morju prelite krvi nedolžnega prebivalstva, nismo zasledili terorističnih napadov na energetske naprave.

Že leta 1994 je skupnost svetega Egidija iz Rima, hvaljevredna posrednica miru za Angolo, Gvatemalo, nedavno za Albanijo in po drugih kriznih žariščih sveta, začela posredovanja za pomiritev v Alžiriji. Leta 1995 je dosegla do-

govor vseh opozicijskih strank, vključno Fisa in oblikovala osnovno listino za dialog z režimom. Slednji je zavrnil ponudbo, evropska diplomacija že spet ni odločno podprla pobude. Od takrat je umrlo nadaljnjih 20 tisoč ljudi. V Alžiriji se je okrepilo skrajno oboroženo gibanje Gia. Njegovi skrajni privrženci, "sperti z Bogom", koljejo ženske in otroke in ne vzklajajo *Allah Akhbar* - Bog je velik, ampak *Allah Akfar* - brezbožni Bog, v gnevu, ker jim ni še dopustil zmage. Pred tolikšnim breznom blaznosti in da bi dokazal soodgovornost režima je Fis odredil enostransko prekinitev ognja lastne oborožene veje. Voditelj Fronte islamske rešitve, Madani, katerega je režim v teh dneh osvobodil, šest let pred iztekom 12-letne obsodbe, je ponovno pozval na dialog za zaustavitev genocida in se obrnil na glavnega tajnika Združenih narodov Annana. Dali so ga v hišni pripor. Evropski zunanji ministri bodo oblikovali skupino za preučevanje položaja...

POVEJMO NAGLAS

JANEZ POVŠE

KOT MANJŠINA BI MORALI BITI V ODNOSU DO SLOVENIJE DOSTI AKTIVNEJŠI

Razprava v Državnem zboru Republike Slovenije pred mesecem dni je dokazala, da je v tem trenutku naša manjšina v odnosu do matične domovine dosti premalo aktivna in soustvarjalna. Državni zbor je namreč ugotovil, da skorajda nič od Resolucije o položaju avtohtonih slovenskih manjšin v sosednjih državah z dne 27. junija 1996 ni bilo uresničene. Med drugim vlada še ni predložila letnega poročila o aktivnostih Slovenije na področju manjšin, pri vladi še vedno ni ustanovljeno posebno posvetovalno telo za manjšinska vprašanja, v zamudi pa je tudi nastajanje Sklada za gospodarsko sodelovanje s slovenskimi manjšinami, da ne govorimo o proračunu, ki je pred leti namenjal manjšinam 0,8%, sedaj pa le 0,24%. Na papirju je ostal tudi pomemben sklep navedene resolucije, da bo Slovenija podprla vse tiste težnje, ki si prizadevajo za uresničitev demokratično izvoljenega manjšinskega zastopstva. Republika Slovenija je torej na področju urejanja in poglobljanja odnosov z manjšinami zastala. Komentar seveda ni potreben.

Toda ista razprava v Državnem zboru Slovenije je nehoti pokazala še nekaj drugega, kar je nemara še bolj zaskrbljujoče, da je namreč v enaki meri v zadnjem letu zastala tudi manjšina sama. Skorajda nerazumljivo je, da že kar nekaj časa trajajočega neugodnega stanja v Sloveniji manjšina sploh ni resneje zaznala ali nanj tehtno odgovorila, razen morebiti z redkimi posamezniki ali neuradno. In

vendar so tako dolgi zastoji v odnosu na matično domovino za manjšino lahko usodni. Škodljivi so tudi za Republiko Slovenijo, ki se s poglobljenim občutkom za vsenarodni prostor krepki, z oslabiljenim pa žal slabi. Uvodoma opisana seja Državnega zbora je zato upanje, da se bodo v Sloveniji tozadevne stvari pričele obračati na bolje.

V vsem tem prikazu je slej ko prej jasno, da bi morala biti manjšina v odnosu na matično državo dosti aktivnejša in to v lastnem interesu, v interesu države Slovenije ter v interesu celokupnega slovenskega narodnostnega prostora. Očitno ni več čas za strahosplošovanje ali užaljeno odmaknjenost. Oboje ne premore tiste moralne drže, s katero se manjšina zaradi svojih težav lahko vedno obrne na najvišje slovenske predstavnike. Manjšina ima torej pravico in dolžnost, da posreduje matični državi svoje poglede in tudi odločna dopolnila v trenutku, ko se stvari ne razvijajo, kot bi se morale. Zatekanje v negibnost in molk prav gotovo nikomur ne koristi.

Na vsak način se velja ob celotnem dogodku zamisliti, da namreč preko razprave v Državnem zboru Slovenije prepoznavamo svoje preveč vase zaprto stanje. To dokazuje, da v tem trenutku manjšina ni dovolj aktiven subjekt in da mora v novem času šele vzpostaviti ustrezno odprt in dinamičen odnos do sebe in matične domovine. Seveda pa tega s preživetelo povojno organiziranostjo ne bo mogoče uresničiti.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA

IZDAJATELJ: ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA, PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN
REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5
LOGOTIP, KONCEPT: KREA DESIGN AGENCY S.R.L. / GORICA

TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA: ITALIJA in SLOVENIJA 65.000,

INOZEMSTVO 90.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 120.000 LIR

POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493

CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18

TEL 0481 / 533177

FAX 0481 / 536978

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3

TEL 040 / 365473

FAX 040 / 775419

INTERVJU / IVANA SUHADOLC

MANJŠINA POTREBUJE LJUDI, KI SO INTELIGENTNI, NA SVOJEM PODROČJU KOMPETENTNI IN NEODVISNI

IVAN ŽERJAL

Tržaška rojakinja dr. Ivana Suhadolc je vodja tiskovnega središča Urada za manj razširjene jezike pri Evropski zvezi, ki ima sedež v Bruslju. V začetku septembra se je mudila na Tržaškem, kjer je sodelovala pri okrogli mizi Prihodnost Slovenije in njenih manjšin v okviru EU na 7. Dragi mladih. Dr. Suhadolc smo zaprosili za pogovor - na katerega je rad pristala - o pomenu in delovanju Urada za manj razširjene jezike in o možnostih, ki jih daje Evropska zveza manjšinam.

Če bi se najprej predstavili našim bralcem...

Doma sem z Opčin. Maturirala sem na klasičnem liceju France Prešeren v Trstu, diplomirala pa v modernih jezikih na univerzi Ca' Foscari v Benetkah. Diplomsko nalogo o začetkih ameriškega romana sem pisala v Združenih državah, kjer sem dva semestra študirala na Northern Illinois University. V Nici v Franciji sem po enoletnem študiju na področju mednarodnih odnosov pridobila post-univerzitetno diplomu na Institut Européen des Hautes Etudes Internationales. Leta 1977 sem zmagala natečaj na Radiu Trst A in bila nastavljena kot programistka-režiserka na slovenskem programskem oddelku. Kasneje sem se preselila v Benetke, kjer delam kot novinarka za deželna radijska in televizijska poročila RAI. Služba v kulturno in gospodarsko bogatem Venetu je izredno pestra in zanimiva, vendar sem si lani zaželela tesnejšega kontakta z manjšinsko problematiko, ki je sestavni del moje identitete. Udeležila sem se natečaja in bila med več kot 150 konkurenti izbrana, da vodim Bruseljski informacijski center Evropskega urada za manj razširjene jezike. Na RAI-u sem zaprosila za sabatično leto neplačanega dopusta in tako dobila možnost, da se letos ukvarjam z bogato jezikovno in kulturno raznolikostjo Evrope in da pobliže spoznavam delovanje evropskih institucij.

S čim se ukvarja Urad za manj razširjene jezike? Kaj pa njegovo tiskovno središče, ki ga Vi vodite?

Urad za manj razširjene jezike je nevladna organizacija (*non-governmental organisation*), ki povezuje več kot 40 jezikovnih manjšin v Evropski uniji. Pri Združenih narodih ima posvetovalni status, finančno pa ga v glavnem podpira Evropska komisija. Njegova najvažnejša vloga je, da manjšinam nudi demokratično predstavništvo na evropski ravni.

V EU govori manjšinske jezike približno 50 milijonov ljudi. Njihove potrebe in zahteve so zelo različne, vse pa družijo skupna želja po ohranitvi materinega jezika. Urad za manj razširjene jezike izvaja svoj politični pritisk prav v to smer. Od svoje ustanovitve leta 1982 je že slavil vrsto uspehov. Zadnja dva se tičeta Evropske listine za deželne in manjšinske jezike in Evropske okvirne konvencije za zaščito na-

rodnih manjšin. Ta dva izredno pomembna juridična instrumenta Sveta Evrope bosta kmalu postala polnopravna. Prvega je že ratificiralo pet držav, drugega pa dvanajst, med njimi tudi Italija. To število zadostuje, da oba dokumenta v teh državah uradno stopita v veljavo. Naš Urad se je za obe pravni podlagi pravic manjšin dolga leta aktivno boril in to svoje delovanje nadaljuje še danes, zato da bi oba dokumenta podpisalo in ratificiralo čim večje število držav.

Urad za manj razširjene jezike se poleg tega ukvarja s celo vrsto specifičnih projektov. Naš glavni sedež v Dublinu na Irskem vsako leto, na primer, organizira študijska potovanja na področja, kjer živijo manjšine, in izdaja informativni list *Contact Bulletin*. Letos aprila je organiziral izredno uspešen *Dan jezikovnih manjšin*, ki so ga manjšinske skupnosti s stotinami prirediteljavile širom po Evropi.

Bruseljski informacijski center, ki ga vodim, pa je bil ustanovljen leta 1992. Manjšine so z njim pridobile neposredno zastopništvo v evropskem glavnem mestu. Od tod lahko smotno sledimo delovanju evropskega parlamenta, zasedanjem njegove kulturne komisije, pripravljanim stikom Intergrupe za jezikovne manjšine. Pregled imamo nad številnimi programi in akcijami, s katerimi Evropska unija nudi finančno podporo prizadevanjem narodnih skupnosti za ohranitev lastne jezikovne in kulturne identitete. Kot primer moram omeniti vsaj proračunsko linijo B3-1006, ki je specifično namenjena jezikovnim manjšinam, in pa program ARIANE, ki podpira prevode knjig in predvideva posebne, zelo zanimive olajšave za manjšinske jezike. Naj mimogrede povem, da je naš center o tem, kako lahko zaprosimo za finančno podporo v okviru proračunske linije B3-1006, tudi v italijanščini izdal poljudno brošuro, ki jo radi brezplačno pošiljamo vsem zainteresiranim. Naš naslov je:

Brussels Information Centre,
Rue Saint Josse 49, B-1210
Bruxelles;
tel. +3222182590;
fax +3222181974;
E-mail pub00341@innet.be

Poleg te zadnje priročne brošure smo že izdali tudi brošuro o slovenski manjšini v Italiji in Avstriji pa še celo vrsto drugih publikacij, ki obravnavajo poedine manjšine in njihove bolj splošne probleme. Velik uspeh ima, na primer, brošura *The Diversity Dividend*, ki obravna-

FOTO KROMA

va odnose med jezikom, kulturo in gospodarstvom. Produkcija informativnega materiala o manjšinski problematiki je za naš urad sploh zelo važno delovno področje.

Bruseljski informacijski center poleg in preko te bogate dejavnosti skuša seveda vzpostavljati dobre stike z evropskim tiskom in redno objavlja tiskovna poročila in organizira tiskovne konference, da bi javnost obveščal o novostih in razpletih manjšinskega dogajanja. Informacije pa nudi ne le novinarjem, temveč tudi raziskovalcem, profesorjem in študentom in na splošno vsakomur, kdor bi rad pobliže spoznal evropsko jezikovno raznolikost. Na razpolago imamo majhno, a bogato knjižnico in izbrano zbirko časopisov in revij.

Kakšen je trenutni položaj manjšin v državah Evropske zveze?

Situacije raznih manjšin so zelo različne in gredo od avtonomije kulturno in gospodarsko izredno močnih Kataloncev pa do neobglenosti Grkov v južni Italiji, od zgledega zaščitnega nivoja nemške manjšine na Južnem Tirolskem pa do neprizanega statusa številnih manjšin v Grčiji.

Kakšen odnos pa imajo evropske institucije (EZ in Svet Evrope) do problematike manjšin?

V resnici Evropska unija za zaščito svojih manjšin od držav članic ne zahteva nobenega niti minimalnega nivoja, ker pač to imajo za no-

tranjo zadevo vsake posamezne države. Paradoks je, da pa morajo nove države, ki so prosile za pristop k EU, nuditi totalno jamstvo, kar se zaščite njihovih manjšin tiče. Spoštovanje človekovih pravic in zaščita jezikovnih manjšin, tako je določil Evropski svet v Kopenhagnu junija leta 1993, sta prvi pogoji, da jih Evropa sprejme v svojo sredo. Temu se pravi pometati samo pred sosedovim pragom ali videti iver samo v očesu bližnjega. Zato pa sta toliko bolj važna oba dokumenta Sveta Evrope, ki sem ju prej omenila in ki nudita prvo mednarodno juridično osnovo za zaščito manjšin.

Zelo zanimiva se mi zdi predvsem Evropska listina za deželne in manjšinske jezike, saj ta listina za različne manjšine predvideva različne nivoje zaščite. Če imajo, na primer, Katalonci pravico do univerze v svojem jeziku, potem pa ni rečeno, da mora tudi Italija ustanoviti, recimo, ladinsko univerzo za Ladince. Za eno skupnost bi prostovoljni jezikovni tečaji na osnovni šoli že lahko predstavljali uspeh, drugi pa se, kot mi, borijo, da bi imeli tudi glasbeno šolo v svojem jeziku. Glede na veliko raznolikost situacij predvideva Evropska listina, da vsaka država za vsako manjšino izbere njej primerno vrsto zaščitnih ukrepov. Ko pa se država enkrat za izbrano zaščito obveže, je potem tudi pripravljena, da se glede na njeno izvedbo podvrže nadzorstvu mednarodnega odbora izvedencev.

Kaj si lahko slovenska manjšina v Italiji obeta od

evropskih integracijskih procesov, s posebnim ozirom na proces vključevanja Slovenije v EZ?

Dejstvo, da bo s pristopom Slovenije slovenščina postala eden od uradnih jezikov Evropske unije, bo seveda za našo manjšino velikega pomena. V svojem jeziku bomo imeli dostop do dokumentov in diskusij na evropski ravni. Poleg tega bo sodelovanje z matičnimi ustanovami in institucijami postalo veliko lažje in potekalo na čisto drugačni, uradni ravni. Pomislimo kot primer samo na dejstvo, da je za mnoge evropske programe, ki nudijo denarno pomoč, treba vzpostaviti sodelovanje med vsaj tremi državami članicami. Dovolj bo, da se za sodelovanje zmenijo Slovenci v Italiji, Avstriji in Sloveniji, pa bo zahtevana evropska dimenzija projekta na dlani.

Katere pa bi lahko bile morebitne negativne posledice teh procesov?

Negativnih posledic za našo manjšino ne vidim. V Sloveniji se sicer marsikdo boji za obstoj našega jezika v jezikovno tako pisani stvarnosti. Nevarnost prevladovanja močnejših jezikov pa po moje obstaja, tudi če Slovenija ostane izven EU. Res je, da nas je samo dva milijona, res pa je tudi, da bomo lahko v EU sklenili zaveznitvo z drugimi "majhnimi" jeziki, ki doživljajo podobne jezikovne pritiske kot mi. Tudi Dance in Grke in Fince, na primer, skrbi prevladovanje predvsem angleškega jezika v svetu. Svoje probleme bomo skupaj z njimi vsekakor lahko reševali bolje, kot pa če ostanemo sami in izolirani. Poudariti je pri tem treba, da se EU na vseh nivojih stalno in uradno zavzema za ohranitev svoje jezikovne raznolikosti, ki za celotno skupnost prav gotovo predstavlja neprecenljivo bogastvo. To raznolikost v členu 128 izrecno omenja in podpira tudi maastrichtska pogodba, ki je pravna podlaga EU.

Kakšne možnosti pa že sedaj nudijo evropske institucije manjšinam (v prvi vrsti seveda naši manjšini)?

Predvsem programi Evropske komisije predstavljajo za našo manjšino velik, v glavnem še neodkrit zaklad. Nudijo nam ogromno možnosti, da se razgledamo preko svojega praga, da spoznamo skupnosti, ki imajo podobne težave kot mi, da vidimo, kako drugi rešujejo krizne situacije, da najdemo nove pristope do starih problemov. Najbolj potrebno je, da se manjšina iznebi manjvrednostnega kompleksa, da se postavi na isto raven kot vsaka druga evropska interesna skupina in da v svojih akcijah in zahtevah deluje neoporečno profesionalno in kompetitivno. Manjšina potrebuje ljudi, ki so na svojem področju inteligentni, kompetentni, neodvisni. Če ima take ljudi, lahko na njeno prihodnost v Evropi gledamo z optimizmom.

SMO ŽE KDAJ VZELI RESNO ČLOVEŠKE KRIZE NAŠEGA ODREŠENIKA, JEZUSA IZ NAZARETA?

ZVONE ŠTRUBELJ

Vsak človek, ki je iskren do samega sebe, pride v življenju do pomembnih križišč, ki od njega zahtevajo temeljne življenjske odločitve. Ponavadi jih spremljajo obdobja krize. Kriza je čas presoje. Izvor besede je grški: "krisis" pomeni odločitev, ločitev. Navezuje se na glagol "krino", kar pomeni: odrežem,

KRISTOV ZUPET DETALJ KRISTUSOVE PODOBE, 1997

ločim, razsodim. Razrešiti krizo pomeni torej izbrati, odločiti se za smer, ki človeka vodi k rasti njegove osebnosti in k večji človeški zrelosti. V nasprotnem primeru pa gre za zanikanje samega sebe in svoje osebne rasti, torej za stagnacijo ali resignacijo. Obdobja krize spremljajo neprijetna občutja izgube, eksistencialna vrtoglavica, notranje trganje, notranji boji.

Če se pogledamo v življenje Jezusa iz Nazareta, bomo odkrili vsaj dve taki križišči, recimo kar, dve hujši krizni obdobji.

Prvo lahko opazimo v času, ko Jezus začne oznanjati božje kraljestvo. Do svojega tridesetega leta je živel "skrito življenje", se pravi, navadno in normalno življenje vaškega obrtnika. Bil je celostno vključen v svoje okolje. Kar naenkrat, tako nam poročajo evangeliji, je prišlo do popolnega preobrata. "Duh ga je odvedel v puščavo...", komentirajo evangelisti. Prav gotovo se je Jezus na ta korak pripravil v rodni Nazaretu. Nihče nam ne pove v čem je bilo to notranje zorenje za tako pomembno in čisto novo odločitev, ki je sledila štiridesetdnevni bivanju v puščavi. Umik v puščavo prav gotovo ni bil slučajen, tudi ni bil beg iz življenja. Najprej je to moral biti notranji imperativ. Sinoptični evangeliji (Matej, Marko in Luka) govorijo o Jezusovih skušnjavah. To je zanimiv način orisa Jezusovega prvega kriznega obdobja. V povzetku nam povedo, kaj bo Jezusa oviralo in proti čemu se bo moral pošteno boriti do konca svojega poslanstva.

Takoj zatem srečamo Jezusa kot potujočega učitelja, daleč od doma in od svojih, brez stalnega bivališča. Tudi pri dobrem zdravju in v cvetu zrelih let, pri tridesetih, ta stil življenja ni mogoč biti lahek. Vse to nam govori o tem, da je v puščavi moralo priti do temeljne presoje, do razrešitve krize v smislu temeljne življenjske odločitve. "Lisice imajo brloge in ptice pod nebom gnezda, Sin človekov pa nima, kamor bi glavo naslonil" (Mt 8,20). Ali v tej Jezusovi izjavi ne uvidimo tudi kanček obžalovanja za mirnim in urejenim življenjem vaškega obrtnika v Nazaretu? Evangelist Luka nam poroča, kako so ga kmalu potem, ko se je tako radikalno spremenil, kruto in nasilno zavrnil v rodni Nazaretu. Izpisali so ga iz krajevnih registrov in tudi iz svojega spomina in src (prim. Lk 4,16-30). Prav ta dogodek najbolj nazorno govori o popolnem Jezusovem preobratu.

Jezusovo oznanilo o božjem kraljestvu v slikovitih in nazornih prilikah je v Galileji naletelo na velik odziv, čeprav je pri pismoukih in farizejih kmalu sprožilo negativne reakcije. Jezus je prav gotovo dobro poznal bistvo Postave, Mojzesove zakonodaje in je tudi razlikoval poznejše dodatke in priložnostne interpretacije Postave od izvirne

in čiste božje besede. S tem, da je poudarjal bistvo in ne samo izpolnjevanje predpisov, se je čedalje bolj zapletal v spor s farizeji in pismouki, varuhi tradicije. Ali se ta konflikt ni začel v njem samem že veliko prej? Recimo, ko je imel čas ločevati zrna od plev, v tistem obdobju, ki ga mi poznamo le pod pobožnim opisom "skrito življenje v Nazaretu?"

Nenehno prodiranje v izvirno moč judovske verske tradicije je imelo za posledico postopno zaostrovanje v odnosu do verskih voditeljev. Še nekaj drugega je igralo pomembno vlogo. Ali ni bil Jezusov uspeh bolj odgovor množic na njegovo karizmatično osebnost in na njegove čudeže kot pa odgovor na njegov nauk? Tak odgovor je zahteval več napora: spreobrnjenje srca in globlji osebni preobrat. Ni slučajno, da evangeliji poročajo, kako je Jezus večkrat noč prečul v molitvi. Vedno globlje je čutil in doživljal, v čem je "božje kraljestvo", ki ga je oznanjal, in kdo je Bog, v čigar imenu je nastopal in deloval.

In tu zaslučimo Jezusovo drugo krizno obdobje. Izgubljal je na popularnosti in krog njegovih učencev se je čedalje bolj ožil. To nam najbolj nazorno prikaže evangelist Janez, ko v šestem poglavju svojega evangelija govori o kruhu življenja. Akutno krizo izostri v vprašanje, ki ga Jezus postavi dvanajsterim: "Ali hočete tudi vi oditi?" (Jn 6,67).

Pomislite, kakšen preobrat je to za dotedanji stil Jezusovega življenja in oznanjevanja! Če usklajamo vse štiri evangelije, lahko z gotovostjo trdimo, da je vsaj tri mesece pred smrtjo Jezus zavračal čudeže, ker niso bili več v prid njegovim najglobljim spoznanjem in torej njegovemu poslanstvu. Zato evangelist Janez ne govori o čudežih, ampak o znamenjih. Janez v svojem evangeliju naredi tudi selekcijo čudežev. Predstavi nam le tiste, ki so vodili k spoznanju bistva Jezusovega oznanila in k osebni veri vanj.

En cel poletni mesec (od 17. do 21. navadne nedelje) smo pri nedeljskih mašah prebirali prav Jezusov govor o kruhu življenja, celo Janezovo šesto poglavje. Ali je kdo od bralcev tega razmišljanja pomislil, začutil ali morda kje prebral ali pri pridigi slišal, da je prav v tem govoru izraženo drugo in pred obsodbo in smrtjo najtežje kritično obdobje Jezusovega življenja? Upam si trditi, da smo za tako vživljanje v Jezusovo človeško življenje preveč površni in morda premalo motivirani. Če ni tako, mi, prosim, ugovarjajte!

Morda bo kdo oporekal temu razmišljanju, češ da sem postavil v oklepaj Jezusovo božanstvo. Ne! Poskušal sem le ovrednotiti, da je božji sin, Jezus Kristus, zares postal človek in nam je postal, kot pravi apostol Pavel, v vsem enak, razen v grehu. V tem je, kot je tako pomenljivo in z globoko intuicijo zapisal evangelist Janez, Jezus za nas postal "pot, resnica in življenje". O tem bi morali veliko več govoriti in razmišljati, sicer bodo naše pristno človeške izkušnje nekaj, naša vera pa spet nekaj drugega: nalepka, opredelitev, ideologija.

SVETI OČE V BRAZILIJU

JURIJ PALJAK

Papež Janez Pavel II. se je v ponedeljek, 6. t.m., vrnil s štiridnevne pastirske obiske v južnoameriški državi Braziliji. Za njegov obisk je vladalo veliko zanimanje, saj je prav Južna Amerika tista celina, kjer je danes daleč največ kristjanov, še posebej katoličanov. Sveti oče je že med poletom v Brazilijo nakazal, da bo to zanj zelo pomembno potovanje, saj je Brazilija danes država, kjer živi največ katoličanov na svetu, a je v njej tudi ogromno socialnih, naravnost kričočih razlik med ljudmi, prisotne pa so tudi razne sekte, kulturna gibanja, ki s katoliško vero nimajo kaj opraviti.

Takoj po pristanku letala je sveti oče med vljudnostnimi nagovoroma med njim in predsednikom Brazilije Cardoso napovedal, da se ne bo odrekel temeljnemu sporočilu evangelija, ki je ljubezen. In to ljubezen do vsakega človeka. Zato je dejal: "Tudi v vaši državi smo priče velikanskim socialnim krivicam, ki jih je potrebno odpraviti, saj ima vsak človek pravico do dostojnega življenja. Prav socialne razlike in neenakomernost ter krivična porazdelitev gospodarskih sredstev in naravnih zalog so glavni krivci za nemire v velikih mestih, za sramoto človeštva-revščino." Prav tako je sveti oče takoj napovedal, da bi morali imeti tudi najrevnejši pravico do dostojne zdravstvene oskrbe, omenil pa je tudi hud južnoameriški problem "nemaničev", ljudi, ki nimajo v posesti niti koščka zemlje in so zato moderni sužnji, saj so prepuščeni na milost in nemilost velikih posestnikov, ali pa postanejo ljudje brez prihodnosti v predmestjih velemest.

Ko se je sveti oče udeležil drugega svetovnega srečanja družin v velemestu Rio de Janeiro, kjer ga je pričakalo na stotisoče ljudi, je dejal, da se moramo vsi kristjani združiti in braniti družino pred "sovražniki Boga". Takoj nato je točno naštel vse dejavnike, ki danes kvarno delujejo na družino in so tudi glavni vzroki za njen razkroj. To so: diskriminacija žensk, legitimacija

homoseksualnih parov, razporoka, evtanazija, splav.

Med pridigo na srečanju družin z vseh koncev sveta je dejal, da je potrebno oživiti "živo pastoralno družino, potrebno pa se je tudi združiti v skupnost, katere vodilo naj bo osrednja resnica Oznajenja." Zelo odločno je tudi dejal: "Danes se bje boj prav okrog družine in življenja in to je boj za dostojanstvo človeka."

V soboto, 4. t.m., se je papež srečal z verniki na slavnem stadionu Maracanã v Rio de Janeiru, kjer je med pridigo odločno nastopil proti splavu, katerega je označil

za "strahoten zločin, sramoto človeštva, ki obsoja še nerojene ljudi na eno najbolj nepravilnih usmritev, saj gre vendar za najbolj nedolžna človeška bitja."

Pred 150 tisoč verniki je sveti oče odločno stopil na stran t.i. "ninos de rua", cesti prepuščenih otrok, katerih je samo v Braziliji okrog deset milijonov. "Nečloveške in neodgovorne so vse tiste družbe, ki se ne zanimajo za najmlajše, za otroke," je dejal sveti oče in se zavzel za družino, v kateri je prav zakonska zvestoba temeljni kamen naše sodobne družbe. Prisotnim zakoncem je papež priporočal, naj jim zvestoba v zakonski zvezi pomeni samo začetek večje ljubezni in medsebojnega spoštovanja. Družino pa je ponovno izpostavil kot temelj vsake pravične in krščanske družbe.

Slovesna maša pred ogromno množico je pomenila za svetega očeta tudi slovo od Brazilije. Med pridigo je dejal: "Bog si želi vaše sreče, a obenem zahteva od vas tudi medsebojno ljubezen in zvestobo. V hedonističnem uživanju ni prave sreče; sreča je naš Gospod in pot po njegovih stopinjah."

Naslednje papežovo potovanje bo gotovo tudi zelo pomembno, saj bo odšel v eno zadnjih trdnjav komunizma na Kubo.

STOTA PONOVITEV RECITALA SLOMŠEK MED NAMI

V nedeljo, 12. oktobra, bo v cerkvi sv. Jurija v Mirnu pri Novi Gorici ob 10. uri že stota ponovitev izjemno uspešnega recitala *Slomšek med nami*, katerega avtor in izvajalec je znani televizijski napovedovalec Tilen Skubic. Recital je oris življenja in dela velikega slovenskega narodnega buditelja, reformatorja slovenskega šolstva, prvega mariborskega škofa in prvega slovenskega svetniškega kandidata Antona Martina Slomška, prepleten z odlomki iz njegovega bogatega pisateljskega in pesniškega opusa. Tilen Skubic je začel vseslovensko turnejo recitala *Slomšek med nami* konec novembra lani v Razkrižju in jo nadaljeval po različnih krajih Slovenije, gostoval pa je tudi med zamejci v Italiji, zdomci v Nemčiji, izseljenci na Hrvaškem in Bosni in Hercegovini, v Italiji je recital posnel za RAI, za potrebe dramske redakcije Radia Slovenije ga je posnel pred nekaj dnevi, recital pa je posnet tudi že za Založbo kaset in plošč RTV Slovenija, ki bo izšel na avdio kaseti čez kakšna dva tedna. Skubic bo z recitalom nastopil 18. oktobra med Slovenci v Torontu,

ki imajo veliko gala prireditve, v organizaciji tamkajšnjega slovenskega radia *Glas kanadskih Slovencev*, 19. oktobra pa še v Hamiltonu v Kanadi. Takoj po vrnitvi iz Kanade bodo lahko poslušali recital v Celju, Ormožu, v Ribnici na Dolenjskem, Šmartnem pod Šmarno goro, Novem mestu, Rogaški Slatini, Solkanu pri Novi Gorici, Dobu pri Domžalah, Ponikvi pri Grobelnem in še kje. Založba kaset in plošč RTV Slovenije bo ob 100. ponovitvi recitala *Slomšek med nami* izdala tudi sto posebnih promocijskih kaset, čez nekaj tednov pa bodo v redni prodaji po vsej Sloveniji. Recital je doslej slišalo že okoli 50.000 Slovencev in je naletel na odlične kritike tako pri poslušalcih kot pri stroki.

Na njegovo stoto ponovitev so vabljeni med drugimi tudi predsednik republike Milan Kučan, predsednik vlade dr. Janez Drnovšek, predsednik državnega zbora dr. Janez Podobnik, minister za kulturo Jožef Školc, koprski škof Metod Piriš, škof dr. Alojzij Šuštar, državna sekretarka pri zunanjem ministrstvu Mihaela Logar in drugi.

Pokrovitelj vseslovenske turnee recitala *Slomšek med nami* je knjižna založba Salve d.o.o. iz Ljubljane, gostovanje recitala v Kanadi pa je omogočilo zunanje ministrstvo Republike Slovenije.

750 LET ŽUPNIJE MIREN

SLOVESEN ZAKLJUČEK MIRENSKEGA JUBILEJA

Pretekli teden je za župnijo Miren pri Gorici pomenil zaključek skoraj enoletnega praznovanja prve omembe župnije pred 750 leti v zgodovinskih virih. V soboto, 20. septembra, je v Gnidovčevem domu duhovnih vaj na Mirenskem Gradu potekal zgodovinski simpozij, ki ga je župnija Miren priredila v sodelovanju z Goriskim muzejem. Šest predavateljev je poglobljeno razpravljalo o različnih vidikih življenja v župniji in kraju, segajočih od verske in duhovne pa do kulturne in družbene stvarnosti.

Predavanja so si sledila takole: najprej je bil na vrsti kulturnozgodovinski oris župnije in kraja, sledil je prikaz pomembnejših duhovnikov župnije Miren, slišali pa smo tudi predavanje na temo prisotnosti lazaristov na Mirenskem Gradu. V popoldanskem delu simpozija je bil uvodoma govor o krščanskosocialnem gibanju v Mirnu, nato o cerkvenem zborovskem petju v kraju v 20. stoletju ter o nastanku in razvoju župnije Rupa po letu 1947 (vasici Rupa in Peč sta namreč do takrat spadali pod župnijo Miren).

Zaključne jubilejne slovesnosti so se pričele v soboto, 27. septembra zvečer. Na svoj način jih je napovedo-

valo že pritrkovanje pred večerno mašo, ob kateri je potrebno poudariti, da se je razlikovala od običajnih. Tega dne je namreč vodil somaševanje mirenski rojak, na Madagaskarju delujoči lazarist Ivan Štanta, med mašo pa je prepeval otroški župnijski zbor. G. Štanta se namreč uveljavlja tudi kot pesnik, saj pesmi zлага v italijanščini, francoščini in slovenščini. Pred leti je že izšla v samostojni knjigi zbirka njegovih pesmi v italijanščini, na pobudo misijonarja z Mirenskega Gradu Antona Pusta pa je sedaj končno izšla tudi zbirka Štantovih pesmi v slovenščini, ki nosi naslov *Proti domu*. Knjigo sta izdala Misijonska hiša na Mirenskem Gradu in Misijonska pisarna v Ljubljani, gmotno pa jo je podprla občina Miren-Kostanjevica. Sobotni večer po maši v Mirnu je bil zato kot nalašč za njeno predstavitev, ki sta jo vodila g. Pust in domačinka Cirila Pregelj. Na večeru so sodelovali domači recitatorji različnih starosti, spregovoril je tudi sam misijonar Štanta, za zborovsko skladbo pa sta poskrbela župnijski mladinski in mešani zbor.

Vrhunec jubilejnih slovesnosti je pomenila slovesna maša v župnijski cerkvi v nedeljo, 28. septembra popoldne, ko je župnijo obiskal tudi koprski škof msgr. Me-

tod Pirih. G. škof je vodil slovesno somaševanje, pri katerem je sodelovalo nad dvajset duhovnikov. V pridigi, ki smo jo objavili v prejšnji številki Novega glasa, se je dotaknil bogate verske in duhovne preteklosti kraja v zadnjih 750 letih, pri tem pa je hkrati poudaril, da nas ta dediščina zavezuje tudi v prihodnosti, saj se mora vsaka generacija na novo odločiti za Kristusa, kar je poudaril tudi sv. oče ob lanskoletnem obisku v Sloveniji. Posebno bogat je bil glasbeni spored pri tej maši. Za orglami je sedel izkušeni mojster prof. Hubert Bergant, pela sta združena cerkvena pevstva zbor Miren in Rupa-Peč. Vso to množico pevcev pa so požrtvovalno pripravili Zdravko Klanjšček, Anton Klančič in Andrej Budin. Stalni mašni spevi so bili iz Gruberjeve *Jubiläums Messe*, domačin Klančič pa je prav za to slovesnost napisal novo skladbo za zbor, orgle in dva solista na besedilo psalma 150.

Slovesno bogoslužje, pritrkovanje, izbrana glasba, okrašena cerkev, številni verniki iz Mirna in od drugod, lepo vreme in gostoljubni agape po maši za vse prisotne, vse to je prispevalo k resnično prazničnemu razpoloženju in je izzvenelo kot zahvala ob častitljivi obletnici, z upanjem, da bo vse to dogajanje obrodilo tudi globlje duhovne sadove.

MV

CERKEV V SLOVENIJI

IZJAVA PREDSEDNIKA CERKVENE POGAJALNE KOMISIJE

Letos poleti sta ljubljanski nadškof in predsednik vlade podpisala dogovor, da bosta sporazumno rešila vprašanje vračanja gozdov, do katerih je ljubljanska nadškofija upravičena in ji to priznava tudi vlada. Ko sedaj nekateri poslanci LDS v parlamentu predlagajo spremembe zakona o denacionalizaciji, ki zadevajo tudi te gozdove, med vlado Republike Slovenije in ljubljansko nadškofijo pa ni bil sklenjen še nikakršen dogovor, je to, slikovito povedano, nekakšno prehitvanje po desni, ki izničuje sklenjen dogovor. Kot komaj imenovani predsednik Komisije Rimskokatoliške Cerkve v Sloveniji za pogajanja z vlado o odprtih vprašanjih, sem zaradi tega močno zaskrbljen, ker se sprašujem, ali se ne bo kaj podobnega dogajalo tudi med pogajanjimi med državo in Cerkvijo o drugih vprašanjih: da bodo namreč med tem časom poslanci LDS v parlamentu prehiteli pogajanja in uzakonjali rešitve, ki niso bile dogovorjene in ki dogovore prehitujejo. To se je namreč že dogajalo med delovanjem minule Mešane krovne komisije. S takim načinom se nikakor ne strinjam in če LDS misli s to prakso nadaljevati, naj pove takoj na začetku, da bomo šli namesto na pogajanja delat kaj bolj pametnega.

- ANTON STRES

BESEDA ŽIVLJENJA

28. NAVADNA NEDELJA

SILVESTER ČUK

"Dobri učitelj, kaj naj storim?"

Eden največjih dogodkov v življenju Cerkve v letu 1997 je bil 12. svetovni dan mladih: od 21. do 24. avgusta se je v Parizu ob "starem papežu" zbralo milijon mladih z vsega sveta, ki z mladeničem iz današnjega evangelija vprašujejo Jezusa: "Dobri Učitelj, kaj naj storim, da moje življenje ne bo prazno?" Prvi svetovni dan mladih je bil na cvetno nedeljo leta 1985, ki ga je Organizacija združenih narodov razglasila za leto mladih. Mladim, ki so 31. marca 1985 prišli v Rim, je papež Janez Pavel II. izročil pismo, namenjeno vsem mladim sveta. V njem razlaga zgodbo o srečanju Jezusa z bogatim mladeničem. Papež poudarja, da je "mladost edinstveno bogastvo", in piše: "Vprašati pa se je treba: ali mora to bogastvo mladosti zares človeka oddaljiti od Kristusa? Evangelij gotovo ne trdi tega: skrbna analiza odlomka omogoča drugačen zaključek. Na odločitev, da se bo oddaljil od Kristusa, je v veliki meri vplivalo predvsem zunanje bogastvo, tisto, kar je mladenič imel, ne tisto, kar je bil! Kar je bil kot mlad človek - po tistem notranjem bogastvu, ki se skriva v človekovi mladosti, ga je pripeljalo k Jezusu. To mu je tudi narekovalo vprašanja, ki so na nedvoumen način govorila o programiranju celotnega življenja: "Kaj naj storim?" Kaj moram narediti, da bom imel večno življenje? Kaj narediti, da bo moje življenje imelo polno vrednost in celosten pomen? Mladost vsakega izmed vas, dragi mladi prijatelji, je bogastvo, ki se razodeva prav v teh vprašanjih. Človek si jih vse življenje zastavlja, toda najbolj zgoščeno so prisotna v mladosti. Prav je, da je tako! Ta vprašanja potrjujejo razgiban razvoj človeške osebnosti, ki je značilen za vaša leta."

Papež se obrača predvsem k mladim, vendar nagovarja tudi slehernega od nas, kakor vsakemu od nas veljajo Jezusove besede o poti popolnosti, ki naj jo izberemo, da se naše prijateljstvo z njim poglobi in utrdi. To, kar nam govori, moramo vzeti zares in po tem uravnavati svojo življenjsko pot. Iz življenja sv. Antona puščavnika je znano, da se je za to obliko hoje za Kristusa odločil prav ob poslušanju današnjega evangeljskega odlomka. "Eno ti manjka: pojdi, prodaj vse, kar imaš, in daj ubogim, in imel boš zaklad v nebesih; potem pridi in hodi za menoj!" Bil je prepričan, da so te besede namenjene prav njemu, in njihovo naročilo je nemudoma izpolnil. Podobno je ravnal sv. Frančišek Asiški: odrekel se je očetovemu bogastvu in se "zaročil" z uboštvom, da bi s svobodnim srcem služil Bogu.

Zgodba o bogatem mladeniču, ki je bil dober in iskren, vendar premalo velikodušen, nam hoče povedati, naj svojega srca ne navezujemo na dobrine tega sveta, ki pogosto težijo našega duha, da se ne more dvigniti v višine božjega sveta. Smrtno nevarna bolezen materializma ne grozi samo bogatim, saj "obstajajo tudi ubogi, ki se niso pripravljali odreči svoji mali lastnini" (Hans Urs von Balthasar). Vsakdanje življenjske izkušnje povedo, koliko "greha" (zavisti, sovraštva, sporov, tožb) povzroča pohlep po imetju! Kakor da bi mogli vse to odnesti s sabo čez prag smrti!

Razumnost in modrost življenja je na začetku vsakega dne pa tudi večkrat čez dan prositi Gospoda: "Dobri Učitelj, kaj naj storim?" Ne živimo od danes do jutri, ustvarjeni smo za večnost, ki jo bomo dosegli, če bomo danes in jutri nabirali "zaklade", ki bodo šli z nami!

ZAMBIJSKA SKUPINA "ABANA BASTELA" V KRAJKEM TUDI V GORICI

V teh dneh gostuje po Sloveniji živahna pevska skupina petih deklet in treh fantov iz Zambije - iz okolice mesta Kitwe. Tam že več kot dvajset let deluje pater Miha Drevenšek, minorit, ki je ustanovitelj skupine in njen vodja. Sam velik ljubitelj pevskega izražanja je znal tudi mladim Zambijcem iz etnije Bemba

privzgojiti ljubezen in veselje do petja pri bogoslužju in izven tega. Tudi pri nas bomo deležni njihovega navdušenega nastopa, in sicer v ponedeljek, 20. oktobra 1997, v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici z začetkom ob 20.30.

Že sedaj vsi toplo vabljeni na to enkratno srečanje z zambijsko skupino.

STATI IN OBSTATI (4)

OTMAR ČRNILOGAR

Še bolj zastrašujoč je pogled na moralno ekologijo; greh namreč ni več greh, ampak je pogosto z ustavo, z zakoni in podzakonskimi akti kvalificiran, opravičen in sprejet kot norma agendi, da ne rečem, kot krepost. Zakonodajalec ni več človekov Stvarnik, marveč parlament, ki si drzne sklepati celo o tem, kaj je dobro in kaj slabo. Resnica, da ni več le ena, marveč da jih je več. To "modrost" so lani hoteli celo papežu vteptati v glavo. Abotnost pa taka! Saj je bila laž v človeštvu prisotna že skoraj od samega začetka, a se je vendar vedelo, da je laž, danes pa naj bi bila celo laž resnica.

Zaupanje kopni tudi zaradi sile človeškega razuma, ki grozi z novim "babilonim stolpom". Um znanstvenikov je segel že tako visoko, da se je zbal samega sebe; saj mu lahko "hudič" vsak hip uide iz steklenice. In človeštvo dvajsetega stoletja je, žal, že prevečkrat izkusilo, kako je, če mu "hudič" uide iz steklenice.

Ne nazadnje je treba imeti oči odprte tudi pred mračnimi pojavi v Cerkvi sami. Čedalje bolj se poudarja, da je Cerkev sicer sveta, vendar le zaradi svojega ustanovitelja

in ne zaradi njenih članov; da bi Cerkev že davno uničili njeni duhovniki, ko bi se dalo. Pa ne mislim le na vesoljno Cerkev, tudi ne le na prepočasni ekumenizem, ampak tudi na Cerkev na Slovenskem.

Še in še bi lahko našteval, a to storite sami. Povedal bi rad samo še tole: tudi v duhovnika se lahko zagriže tista apatija, ki mu slabi duhovniške moči, tisto "zaletavost", ki ga je prežemala na dan nove maše. Takole začne modrovati: *saj je vseeno; saj ves trud nič ne zaleže; saj prejšnji župniki ljudi niso spreobrnil, meni tudi ne bo uspelo; ko bi lahko vsaj sebe spreobrnil!*

Seveda, Cerkev! Toda to ljudstvo, ti pohlepneži, ti nepopravljivi grešniki, ta sodruga! Leta in desetletja prizadevnega duhovniškega dela so minila, uspeha pa nikjer! Tako morda duhovnik modruje in s tem žaga vejo, na kateri stoji; nad vsem obupuje, nazadnje še nad seboj.

Tudi papež Janez Pavel II. bi lahko obupal, pa vendar tega niti z eno samo besedo še ni pokazal. Odkod mu moč? Od tam, kjer jo moramo iskati tudi mi.

V svet smo prišli po Božji volji in samemu Bogu podob-

ni. Tisti petek, ko je Bog izdelal človeka, se je bil prav posebno potrudil. Človek ni nastal po nekakšni naključni igri narave, ampak po skrajno premišljenem Božjem načrtu. In če je bil Bog s svojim umotvorom zadovoljen, zakaj ne bi bili tudi mi? In ker je kasneje še svojega Sina poslal, da bi njegovo delo dopolnil, je že v tem dovolj razlogov za optimizem, za zaupanje vase.

Kajpada, kdor pa prisega na razvojno teorijo - tako prisegati pa so učili dve generaciji - sebe že vnaprej nujno mora obsoditi na pesimizem, saj hitro uvidi, da se tisti človekov prednik ni dovolj otrebil zverinskosti, preden je postal človek; da bi bilo še danes bolje, če bi se še nekaj časa umaknil v džunglo ali pa vsaj v zoološki vrt.

Mi pa vemo, odkod prihajamo, kakšna je bila tista naša "evolucija". Stvarnikov Sin pa nas je še poučil, da Bogu celo lahko rečemo Abba. Aramejska beseda "abba" pa je domač ogovor za očeta ("očka, atek"). Tako so smeli ogovarjati očeta samo družinski člani, posebno otroci; hlapci ne. Tega govora Boga pred novo zavezo ne srečamo; Jud si nikoli ne bi bil drznil tako ogovarjati Boga (prim. *Biblični lek-sikon*).

Na nas so se zanesli škofje, ko so nam polagali roke

na glavo, roke mazili in nam zaupali kelih. Zaupali so nam vernike. Zaupajo nam verniki, zaupana nam je Kristusova Cerkev. Pa ne bi sami zaupali vase!

Morda so za nami že desetletja zvestobe, desetletja, napeta med duhovnim in materialnim trudom, desetletja kreposti, gorečnosti, desetletja prizadevanja za odreševanje človeštva. In ne smemo pozabiti, da je prav odreševanje človeštva Božji interes, ne prvenstveno naš. Prepričani bodimo, da bo Bog svoj načrt gotovo izpeljal kljub morebitni naši revščini in skromnim talentom. Zato lahko postavimo trditve: kdor vase ne zaupa, v Boga ne zaupa. In obratno: kdor v Boga zaupa, lahko zaupa tudi vase.

O takem neomajnem zaupanju govori 27. psalm:

"Gospod je moja luč in moja rešitev, koga bi se moral bati?"

...
Tudi če se tabor vojske utabori proti meni, se moje srce ne boji; tudi če proti meni izbruhne vojna, jaz pri tem zaupam.

...
Zares, moj oče in moja mati sta me zapustila, Gospod pa me sprejema."

DALJE

GORIŠKI POKLON GORŠETU

France Gorše je umetnik, ki je s svojim dolgoletnim umetniškim ustvarjanjem znal zapustiti neizbrisno sled v slovenskem modernem kiparstvu. Njegov opus je dokument o človeku, ki je z velikim ustvarjalnim zanosom in tenkočutnostjo skušal na čim popolnejši način izraziti svoja umetniška stremjenja. Del tega opusa je do 12. oktobra na ogled v razstavnih prostorih Kulturnega centra L. Bratuž.

Razstava, ki so jo odprli v sredo, 1. oktobra, in jo je priredila Zveza slovenske katoliške prosvete v sodelovanju s Kulturnim centrom L. Bratuž, se uvršča med proslave ob stoletnici rojstva Franceta Goršeta. Na otvoritvi je, po pozdravu predsednika ZSKP Damjana Paulina in glasbenem uvodu MePZ F.B. Sedej iz Števerjana, o Goršetovem delu spregovorila umetnostna zgodovinarica Verena Koršič Zorn, ki je osvetlila umetniško življenjsko in umetniško pot.

Od prvih spodbud, ki mu jih je nudilo domače okolje, je Goršetova formativna pot potekala preko Obrtne šole v Ljubljani do zagrebške Akademije likovne umetnosti in znane kiparja Ivana Meštroviča, ki je bil zanj odločilnega pomena. Njegova življenjska pot pa ga je prisilila, da je življenje preživel razpet med Evropo in

Ameriko, osrednjo Slovenijo in zamejstvom, kjer je na Koroškem leta 1986 umrl. V Goršetovem začetnem obdobju izsledimo predvsem ekspresionistične prvine, ki se kažejo tako v oblikovnih kot v tematskih izbirah, kasneje pa se te počasi umikajo krepkejšim in bolj plastično definiranim oblikam nove stvarnosti. Po umetnikovi odselitvi v ZDA pa nastopi tudi v njegovem ustvarjanju povsem novo obdobje. Novo okolje, predvsem pa različni pogledi na duhovne vrednote silijo umetnika, da ubere tehnično, oblikovno in vsebinsko popolnoma novo smer. Poduhovljenosti, ki zaznamuje celotno ameriško ustvarjanje, odlično ustreza orešec, zmes orehovega žaganja in lepila, ki si ga sam umetnik izmislil. Po vrnitvi v Evropo pa se Gorše ponovno opreme stvarnejših oblik. V njegovih delih se pojavijo deloma pozabljene ekspresionistične prvine skupno z elementi ljudskega rezbarstva.

Razstava želi biti poklon goriških Slovencev spominu tega velikega umetnika. Izbira organizatorjev se je zato osredotočila na dela, ki se nahajajo na Primorskem, z željo, da

bi prikazali predvsem opus, ki je nastal med prvim in drugim Goršetovim bivanjem v naših krajih. Tako bo med drugim pozoren obiskovalec lahko izsledil nekaj del, ki so tu prvič razstavljeni. Med njimi naj omenim mladostno delo iz leta 1928 *Falstaff* (les) in portret Lojzeta Bratuža (risba) iz leta 1932, ki sta še izrazito akademskega značaja. Na ogled so še portreti znanih primorskih osebnosti in marsikatera dela, ki so nastala na Koroškem in bila nato k nam prinesena. V njih prevladuje predvsem religiozna in žanrska motivika. Čeprav je bil Gorše predvsem kipar, je prav tako spretno obvladoval tudi risanje in grafiko. Risbe in študije ter ilustracije knjig, ki so na ogled v prvem nadstropju, so dokaz umetnikovih izrednih risarskih sposobnosti. Organizatorji so ob tej priložnosti izdali tudi ličen katalog, z uvodno študijo Verene Koršič Zorn in s številnimi reprodukcijami razstavljenih del. Razstava se nam tako predstavlja kot časovno, tematsko in slogovno raznolika in nudi kratek, a prepričljiv vpogled v različna obdobja Goršetovega ustvarjanja.

IFŽ

Verena
Koršič
Zorn ob
Damjanu
Paulinu

FOTO BUMBACA

GORŠE NA PRIMORSKEM

VERENA KORŠIČ ZORN

Objavljamo v nadaljevanjih
govor, ki ga je imela dr. Verena
Koršič Zorn ob odprtju
Goršetove razstave v Gorici.

Leta 1977 smo se zbrali tu, da bi se veselili z osemdesetletnim jubilejom Francetom Goršetom, ki je bil med nami še ves čvrst in poln načrtov. Danes se spominjamo stoletnice njegovega rojstva, ob sebi pa imamo le njegova dela, ki sedaj predstavljajo že dokončni člen v slovenski umetnosti. S svojo mobilnostjo je Gorše navezal stike s skoraj vsemi slovenskimi pokrajinami od rodne Dolenjske do Primorske, od osrednje Slovenije do Koroške. Svojo umetnost pa je s svojim eksodusom prenesel tudi v Novi svet, od Združenih držav Amerike do Argentine.

Goršetovo bivanje na Primorskem obsega dve obdobji: prvo med leti 1926-1930, drugo pa od leta 1945 do 1952. Prvo razdobje se ujema z mladostnimi leti iskanja osebnega izraza in tipanja po novih umetniških usmeritvah; drugo obdobje pa zajema že zrelega umetnika in človeka. Če te časovne izreže še zemljepisno opredelimo, vidimo, da je za prvo Goršetovo gibalni prostor Kras oz. vasica Vreme in Trst in kasneje Gorica; za drugo pa je samo mesto Trst.

Ni bilo le golo naključje, da se je po končani likovni akademiji Gorše iz Zagreba preselil k bratu župniku v Vreme na Krasu. Gorše se je že v Zagrebu seznanil z novimi umetniškimi tokovi, ki so takrat pretresali evropsko umetnost. Njegova sorojaka brata France in Tone Kralj sta se popolnoma predala novim prijemom in novemu likovnemu besedišču. Kot potrjujejo Kraljeva zgodnja dela, je bila Primorska bolj dojemljiva za novosti kot pa ostale slovenske pokrajine. Goršeta je nedvomno zamikal primorski svet tudi zaradi zemljepisnega položaja, ob stičišču dveh narodnosti in ob številnejših kulturnih vplivih. Na Primorskem, posebno na Goriškem, se je v dvajsetih letih tega stoletja umetniško življenje izredno razgibalo. Med Slovenci so bile izredno močne osebnosti Pilon, Spazzapan in tudi Čargo. Vendar ne v Trstu

ne v Gorici slovenska umetnost ni premogla kiparjev domačinov. Zato sta bila delovanje Toneta Kralja, ki se je posvečal tudi kiparstvu, in Goršetov prihod leta 1925 na Primorsko toliko bolj pomenljiva. Gorše je takoj dobil nekaj naročil, predvsem iz sakralne tematike, za bližnje cerkve na Krasu. S svojimi deli je zbudil zanimanje, saj ga je že naslednje leto Albert Širok omenil v listu *Naš glas*, in sicer v sestavku *Pri naših upodabljalcih umetnikih*. Sledila so naročila italijanskega Ministrstva za javna dela v sklopu povrnitve vojne škode: v tem smislu je izdelal Križanega za cerkev v Šempetru pri Gorici, Brezmadežno za cerkev v Opatjem selu in Angela miru za cerkev v Štivanu. Poleg tega mu je že uspelo pripraviti nekaj del za skupinsko razstavo pri Sv. Ivanu v Trstu, kjer so se poleg njega predstavili še slikarji Ernest Sešek, Milko Bambič in Albert Sirk. Vsak od teh umetnikov je skušal z večjim ali manjšim uspehom po svoje izraziti in uveljaviti nove umetnostne težnje. Veliko je bilo že to, da so slovenski umetniki sploh lahko predstavili svoja dela, saj čas Slovincem ni bil naklonjen: požig Narodnega doma jih je navdajal s strahom in temnimi slutnjami. Medtem se je Gorše zaradi naročil za krajši čas zadrževal tudi v Ljubljani. Zdi pa se, da so različne narodnosti v umetniških krogih lažje premoščale napetosti in našle skupno govorico, saj je Goršetu uspelo razstavljati na II. razstavi italijanskega Umetniškega krožka v Trstu, ki so jo odprli v občinskem paviljonu v Ljudskem vrtu 29. septembra 1928. V tem času se je umetnik posvečal religiozni tematiki, žanrskim motivom, pa tudi že zahtevnejšemu portretnemu kiparstvu. Slogovno je še močno prisotno plastično razpotegnjenost oblikovanja kiparskih ploskev, ki temelji na Meštrovičevem simbolizmu in ekspresionistično poudarjenem deformiranju oblik.

DALJE

TRŽAŠKI KONCERT ZBORA GLINKA IZ SANKT PETERSBURGA

Ljubitelji zborovskega petja in glasbe nasploh, ki so v soboto, 4. oktobra do zadnjega kotička napolnili obširno dvorano Tripčevih v Trstu, so doživeli izjemen koncertni večer. Bila je to prireditev z izrednim, mnogoterim pomenom: predvsem je bil to - po poletnem premoru - prvi večer v novi koncertni sezoni tržaške Glasbene matice; potem je bila to prva prireditev, pri kateri je sodelovala z Glasbeno matico tržaška občinska uprava; prvič je priredila Glasbena matica koncert v dvorani Tripčevih; in še: v Trstu je nastopil zbor, ki sodi v svetovno elito in se ponaša z večstoletno tradicijo.

Zbor Mihail Ivanovič Glinka - ali Cappella iz Sankt Petersburga - je že stoletja veselje in ponos ruskega glasbenega sveta - beremo v predstavni brošuri zbora - in središče poklicnega glasbenega izobraževanja. Kot smo se lahko prepričali na koncertu, ohranja to tradicijo in zaviljivo umetniško raven tudi v današnjem času, ko ga vodi Vladislav Černušenko, ena najpomembnejših osebnosti na ruskem glasbenem področju.

Zbor je v dvorani Tripčevih izvajal v prvem delu koncerta skladbe iz ruske bogoslužne tradicije: odlomke iz *Liturgije sv. Janeza Zlatoustega* Petra Iljiča Čajkovskega, tri meniške pesmi Georgija Sviridova in štiri duhovne speve Pavla Česnokova. V drugem delu pa ruske ljudske pesmi, med katere je vpletel kot poklon gostitelju in tržaškemu mestu eno slovensko (*Večerni ave*) in eno italijansko pesem (*O Angiolina*).

O zboru in njegovem nastopu v Trstu lahko povemo sledeče: to je odlični zbor, v katerem pevci znajo peti za neslajljivo, sledijo zavestno partituri, znajo usmerjati svoj glas in disciplinirano sledijo dognanim interpretacijskim namigom dirigenta; po sestavi in še bolj po zvočnem učinku daje zbor vtis simfoničnega izvajalnega telesa z razkošnim zvočnim sijajem - z razliko od zbora, kot smo ga vajeni v srednji in zahodni Evropi za izvajanje komornega repertoarja a cappella. Vendar ima ruska (ali vzhodna) liturgična glasba samosvoje značilnosti in je praviloma brez spremljave glasbil, zato se blišč obredov mora in mora odražati le v enakovrednem blišču zborovskega zvoka. V dvorani Tripčevih pa zaradi slabe akustike zbor ni mogel prav v vseh odtenkih pokazati svojih odlik. Posebno je bilo to očitno v prvem delu koncerta, ko že sama postavitev nabožne glasbe iz bogoslužnega prostora v koncertno dvorano odvzame izvajalcu in poslušalcu možnost boljše zbranosti, glasbi učinkovitejšo hieratično patino, zvoku razkošno sozvenenje izpod

cerkvenih obokov. Vendar je zbor pel suvereno in dobro prikrival - pravzaprav premagoval - nelagodje, saj se pevci na odru med sabo niso slišali in z odra gotovo ni seglo v dvorano celotno njihovo zvočno sporočilo. Kljub temu pa je bilo zaznati njihovo temeljito tehnično pripravo in sproščeno muzikalično tenkočutnost. Pevci imajo širok glasovni razpon, tako da pri sopranu ni težav z visokimi legami, pri basu brni jasno kontraoktava, alt in tenor zvenita z žlahtno plemenito oziroma svetlo barvo. Tudi dinamičen razpon je izreden: od veličastnega fortissima v slavnostnih trenutkih liturgije ali v prekipavajoči razposajenosti ljudskih plesov do najbolj intimne zbranosti ali otožnosti. Ob vsem tem seveda ne manjka kakšen portamento od spo-

daj na noto, ker je pač značilnost ruskega podajanja določenih prehodov. Podobne značilnosti so pokazali tudi vsi številni solisti iz zbora, ki iščejo širino zvoka za jasnejši in močnejši dinamični učinek, a znajo zvok tudi koncentrirati in iztanjšati za bolj intimne prehode.

Z organizacijo tega koncerta se je Glasbena matica navezala na Združenje prijateljev umetnosti *Lumen* in tako priredila edini koncert tega ruskega zbora v Italiji ob priložnosti njegove dvajsetdnevne turneje po Sloveniji in Avstriji.

Za konec naj dodamo, da je s koncertom zbora M.I. Glinka pripravila Glasbena matica svoji publiki res izredno presenečenje.

JB

KNJIGA MARTE KOŠUTA PRI ZALOŽBI DEVIN

KNJIGA O TRŽAŠKI NOŠI IN NJENI VEZENINI

Konec letošnjega avgusta je med slovenske bralce v zamejstvu prišla knjiga Marte Košuta *Tržaška noša in njena vezenina*, ki je izšla pri založbi Devin v Trstu. Gospa Marta Košuta je v zamejstvu, zlasti na Tržaškem, znana po svoji veliki ljubezni do slovenske narodne noše, njene zgodovine in pomena. Našim ljudem na Tržaškem se je med drugim priljubila tudi s tečajji izdelovanja narodnih noš, ki jih je vodila po številnih naših društvih in ki so imeli velik uspeh.

Poleg teh tečajev pa je plod ljubezni Marte Košuta do narodne noše ravno pričujoča knjiga, ki so jo prvič predstavili v okviru letošnje Kraške ohceti v pokrajinskem muzeju v Ropnu, razne predstavitve pa potekajo še danes po društvih.

V svoji knjigi obravnava Marta Košuta zgodovino in razvoj narodne noše na Tržaškem. Tako piše o ženski, moški, dekliški in fantovski ter otroški noši, o njenem oblačenju, o vsakdanjih oblačilih in nakitih. Zatem obravnava še vezeninski okras tržaške noše z vsemi njegovimi značilnostmi, tehniko vezenja, motivi in simboličnim pomenom. Kot piše v predgovoru Janja Žagar, zanimajo avtorico vezeninske kompozicije ravno zaradi simbolnega pomena, saj so po njenem mnenju v tem svetu "ohranila sporočila iz preteklosti, ki imajo širši, univerzalni značaj." To je tisti "nevidni del vezenine, ki nosi sporočilo oz. notranji pomenski zapis, od ustvarjalca prenesen na nosilca."

Pa še nekaj je treba povedati: avtorica Marta Košuta se je zavestno odločila za izraz "narodna noša", namesto da bi uporabljala pravilen strokovni izraz "ljudska noša". Na Tržaškem in Goriškem, pa tudi drugje na Primorskem, je noša

vedno pomenila potrditev naše slovenske identitete. To potrjuje tudi avtorica sama v svoji uvodni misli, ko med drugim piše: "Zaradi ogroženosti naše narodnostne skupnosti in maternega jezika v teh krajih ter njenih negotovih perspektiv mislim, da je prav, da ohranimo tudi v pisanju to, kar je živo in globoko zakoreninjeno med ljudmi. Narodna noša so ji pravili naši stari, ki jim je bila v težkih časih spoznavni znak pripadnosti, tako jo imenujejo naše žene in dekleta, ki jo negujejo in oblačijo: zakaj bi jim vcepljali občutek, da so tujke v lastnem oblačilu?"

Proti koncu so objavljene sezname virov in literature o narodni noši, informatorjev, lastnic noš in avtoričinih sodelavk. Čisto na koncu pa je majhen slovarček narečnih, strokovnih in manj znanih besed.

Za zaključek tega skromnega zapisa o trudu Marte Košuta naj povemo še to, da je knjiga zelo okusno urejena in opremljena. Uredil jo je Andrej Furlan, grafično oblikoval Rado Jagodic, fotografije pa so prispevali Andrej Furlan, Miroslav Košuta, Mario Magajna, arhiv Bruno Fachin Ed. in arhiv Oddelka za zgodovino pri Narodni in študijski knjižnici, medtem ko so knjigo tiskali v tiskarni Tipografia Stella v Trstu. Izdajo sta omogočila skupina repnabrskih ljubiteljev narodne noše in Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije. To je hvalevredno, saj je izid takih del, kot je knjiga Marte Košuta *Tržaška noša in njena vezenina*, zelo pomemben, saj nas spominja, kdo smo in od kod izviramo. Kajti samo, če se bomo dobro zavedali svoje preteklosti in tega, kdo in kaj smo, bomo sproščeno in samozavestno živeli svojo sedanjost in prihodnost.

IŽ

"HODIL PO ZEMLJI SEM NAŠI..."

"... IN PIL NJE PRELESTI". Z verzi Otona Župančiča lahko uokvirimo slovenske naravne in zgodovinske lepote. Bele cerkvice (ki jih je sam papež tako občudoval), raztresene malone po celem našem ozemlju, zgodovinski gradovi in samostani, marsikdaj danes že neme, a vendar zgovorne priče davne preteklosti. Pa spet zeleni gozdovi, slikovita polja, vijugaste in večkrat deroče vode naših rek pa še temna slovenska jezera, v nebo štrleči vršaci visokih Julijcev s Triglavom ali Montažem na čelu - to in še marsikaj drugega označuje naše zgodovinsko narodnostno ozemlje, pa naj gre za matično domovino ali za zamejstvo. Vse je del našega večkrat bolj bolečega in trpečega kot srečnega in razposajenega narodnega telesa. Vseeno pa nam drug naš duhovni velikan, Ivan Cankar, govori o Slovencih kot veselih ljudeh in slovenski besedi kot besedi veselja, petja in vriskanja.

Vse to in še kaj drugega lahko pride popotniku na misel, ko hodi mimo naravnih in drugih lepote naše slovenske dežele. Poletna pot po Gorenjski in Koroški me je navdajala z raznolikimi občutki, predvsem bogastva naše domovine (o kateri ne smemo vedno tarnati, da je majhna). Gorenjski kozolci se nam danes kažejo kot verni simboli naše nekdanjosti, kmečke in skromne, pa vendar bogate dediščine, ki so jo nam zapustili predniki. Naša beseda in pesem sta tudi povsod živi in zvesto spremljata dejanje in nehanje našega vsakdanjega življenja, "od zibel do groba", kot poje prav ena izmed njih.

Nekdo je zapisal, da sicer Slovenci nimamo mogočnega katedral, kot so recimo razkošna gotška svetišča iz srednjega veka, posejana po velikem delu severne in zahodne Evrope. Dunajski svetilnik, razne francoske Notre-Dame od Pariza do Rouena, Chartresa ali kraljevskega Reimsa do angleških zgodovinskih cerkva - vse to so kamnita umetniška in duhovna pričča kulturnega bogastva in ustvarjalnosti nekdanjega človeka. Imamo pa zato mnogo belih gotških in zlasti baročnih cerkva, posejanih po vsej naši zemlji, svoje naravne kamnite katedrale z bujnimi in mogočnimi severnimi stenami, ki molijo prav tako naravnost v nebo. Tudi to je neke vrste svetišče, ki dviga duha k svojemu Stvarniku...

"... IN PIL NJE BOLESTI". Zelena Koroška, dežela gozdov in jezer, je navdahnila nekaj drugačnih misli, zlasti če vse gledamo z zornega kota našega narodnega obstoja danes. Dežela Gospe svete in vojvodskega prestola, knežjega kamna in drugih simbolov naše davne Karantanije. Ali, kot je nekoč zapi-

sal bohemski goriški pesnik Bršljanski, "kjer naše čete so in vojevodi...". To je zgodovinska stvarnost.

Kaj pa danes? Vezi med koroškimi Slovenci v Avstriji in primorskimi Slovenci (zlasti goriškimi) v Italiji pa so se vsem povojnem obdobju krepko pletle in so trdne tudi danes. Skupna usoda, podobna politična in socialna stvarnost, danes še skupna pripadnost Evropski uniji - oboji kot edina dela slovenskega naroda že pripadamo in po svoje sodelujemo v tem pomembnem evropskem procesu.

Tudi zunanji videz slovenske prisotnosti na nekem ozemlju je po svoje zelo pomemben. Po naših slovenskih občinah na Goriškem in Tržaškem (pa še celo v Reziji) najdemo že slovensko dvojezično toponomastiko z napisi krajevnih imen in to še brez ustreznega državnega zakona, ki ga v Italiji čakamo že nad pol stoletja! Ob vходу v razne slovenske vasi v Rožu, kjer se slovenska prisotnost sicer javlja v zelo markantnih oblikah že vsa povojna leta, pa danes ni o kakem dvojezičnem uradnem napisu ne duha ne sluha. In to kljub avstrijskemu državnemu zakonu, ki ga je pripraviła vlada znanega kanclerja Kreiskega za uresničitev duha in črke Avstrijske državne pogodbe iz leta 1955. Kot znano, je po prvotni postavitvi sledilo nekaj noči, ko so prenapeteži po vsej Koroški uničili sicer postavljene napise. Od takrat pa nič več...

"Pozdravljam te, o temni, stoletni samostan! / Pozdravljam te, zelena jezerska tiha plan! / Prelepi skriti biser koroške ti zemlje, / bo li miru kraj tebe tu našlo mi srce? / Popotnik, kdo si tuji ..." / - S temi verzi se pesnik Aškerc retorično obrača na poljskega kralja Boleslava, ki je po umoru krakovskega škofa Stanislava iskal miru po svetu in ga končno našel v pokori ob tem prelepem koroškem jezeru. Obrača se nanj kot tujca, ki je sem prišel po dolgi in tragični odiseji. Morda bi nekdanji poljski kralj - tujec lahko simboliziral (seveda brez težkega bremena prej omenjene krivde) današnjega slovenskega popotnika, ki že kot tujec prihaja sem, v samo osrčje zelene Koroške, pa se v nji ne čuti več doma. Kot nekdanji Boleslavi lahko tudi mi danes zamažemo tu še žive korenine slovenske Karantanije, ki je ni več ... Zato pa se vseeno ne pričakovano slovenska beseda v samem poslopiju ojskega samostana, namenjena popotniku, lepo sliši...

Rož, Podjuna, Zila - venec treh dolin - in mehka ter obena udarna koroška pesem spremlja popotnika še daleč naprej...

- POPOTNIK

TOMIZZOVA FRANZISKA

MATJAŽ RUSTJA

1. oktobra je bila v Prosvetnem domu na Opčinah predstavitev zadnjega romana Fulvia Tomizze *Franziska*. Večer so priredili: društvo Tabor, knjižnica Pinko Tomažič in tovariši, kulturni krožki Ob pečini, Istria in Trst '85.

STROKOVNI POSVET V KRANJU

Od 2. do 4. oktobra je potekal v Kranju strokovni posvet na temo *Janko Kersnik in njegov čas*. Gre za vsakoletno zborovanje, ki ga v jesenskem času prireja Slavistično društvo Slovenije in ki se ga redno udeležuje več sto učiteljev in profesorjev slovenščine, med njimi tudi iz zamejstva. Prvi dan je bil posvečen osrednji temi, drugi dvema okroglimizama (o izbirnih predmetih s področja materinščine in o pravni ureditvi položaja slovenskega jezika kot državnega jezika) in predstavitvi številnih strokovnih publikacij. Dopolnilni program je nudil vodeni ogled mestnega jedra in kulturnozgodovinskih znamenitosti ter gledališko predstavo (M. Kmecl: *Primož Trubar*).

Zadnji dan je bil namenjen strokovnim ekskurzijam in sicer v Kersnikove kraje, v Tavčarjev svet ali po gorenjski literarni magistrski (Kranj, Kropa, Radovljica, Vrba, Dolslovc, Žirovnica).

Kulturni Trst si lahko šteje v čast, da upravičeno šteje med svoje občane pisatelja istrskih korenin Fulvia Tomizzo. Z ravnovesjem in rahlo-čutnostjo, oddaljen od dogajanja, nam govori o velikih zgodovinskih dogodkih. Na preteklosti spleta osebne zgodbe preprostih ljudi, ki živijo vsakdanost, izoblikujejo zgodovino in velika zgodovina je v njih samih. Poleg vse-

ga tega pa živi dogajanje prav v naših krajih (in seveda z našimi kraji), tako da lahko sami podoživljamo duh Tomizovih del na vsakodnevni poteh po Trstu in okolici; ali pa v popolnejši meri dojemamo naš prostor prav preko prebiranja tržaškega pisatelja.

Tomizza je človek dialoga, ki si želi bratstva na zemlji stoletnih križanj narodov in kultur. Nima preračunavanja ali zadržkov v besedi, da se ne bi komu zameril, saj mu je cilj le zaobjemanje celotnega teritorija. Ta je neizbrisna svetel madež v duši vseh nas (včasih celo malo nadležna), brez katerega ne bi resnično živeli življenja, saj je naša zemlja temelj našega bivanja. Prav v tem se skriva stičišče vseh kultur na meji med slovenskim in latinskim svetom. Skupno čutenje in čustvovanje preprostih ljudi, njihovo medsebojno spoštovanje in grajenje bratstva postati vsakdan.

Na teh (in seveda še na drugih) načelih gradi Tomiz-

za zgodbe in sporočila, na teh načelih je zrasel roman *Franziska*. Da bi uresničil utopijo bratstva, išče pisatelj resničnost, čeprav jo nekoliko prireja potrebam in sporočilom. Novemu romanu je postavil temelje resnične življenjske in ljubezenske zgodbe Vere Selj, katero je naključno spoznal prek njenih pisem ljubljenu Ninu Ferrariju. Ta pisma pa mu niso zadostovala za celotno izoblikovanje romana. Tako je npr. v začetku dodal nekaj pravičnega, lepega v zgodbi, ki bo boleča ljubezenska, narodnostna in življenjska pot Franziske. Izrabi namreč pravi datum rojstva Vere Selj (1.1.1900), da vključi Franzisko v seznam srečnežev, ki so prejeli od cesarja Franca Jožefa tisoč kron in cesarjevo botrstvo. Tako je bilo namreč sklenjeno za vse podložnike, ki so zagledali luč sveta v prvih šestih urah dvajsetega stoletja. Ni pa to roman pesimizma, saj je v dogajanju prisotno nenehno dajanje: ljubezni, bratstva in spoštovanja, ki ga boste sami, dragi bralci, prijetno odkrivali. Pa dobro branje.

LITERARNI NATEČAJ MLADIKE

1. Revija Mladika razpisuje XXVI. nagradni literarni natečaj za izvirno črtico, novelo ali ciklus pesmi.

2. Rokopise je treba poslati v dveh čitljivo pretipkanih izvodih (format A4) na naslov MLADIKA, ULICA DONIZETTI 3, 34133 TRST, DO 31. DECEMBRA 1997. Rokopisi morajo biti opremljeni samo z geslom ali šifro. Točni podatki o avtorju in naslov naj bodo v zaprti kuverti, opremljeni z istim geslom ali šifro. Teksti v prozi naj ne presegajo desetih tipkanih strani, ciklusi poezije pa naj predstavljajo samo izbor najboljših pesmi (največ deset).

3. Ocenjevalno komisijo sestavljajo: univ. profesor in kritik Martin Jevnikar, pisatelj Alojz Rebula, prevajalki in kritičarki prof. Diomira Fabjan - Bajc in prof. Ester Sferco ter odgovorni urednik revije Marij Maver. Mnenje komisije je dokončno.

4. Na razpolago so sledeče nagrade: za črtico ali novelo:

prva nagrada 400.000 lir
druga nagrada 300.000 lir
tretja nagrada 200.000 lir

za pesem ali ciklus pesmi:
prva nagrada 200.000 lir
druga nagrada 150.000 lir
tretja nagrada 100.000 lir

5. Izid natečaja, ki je odprt vsem, ne glede na bivališče, bo razglašen ob slovenskem kulturnem prazniku - Prešernovem dnevu - na javni prireditvi in po časopisju. Vsi teksti ostanejo v lasti Mladike. Nagrajena dela bodo objavljena v letniku 1998. Objavljena bodo lahko tudi nenagrajena dela, za katera bo komisija mnenja, da so primerna za objavo. Rokopisov ne vračamo!

PREMIERA SSG

PRVA PREDSTAVA ČEHOVOVIH TREH SESTER

ERIK DOLHAR

**Prihodnji teden
Kobalova "Afrika"
otvoritvena
predstava
Borštnikovih
srečanj**

vič, Maša - Lučka Počkaj, Irina - Barbara Cerar, Kuligin Fjodor Iljič, gimnazijski učitelj, Mašin mož - Anton Petje, Veršinin Aleksander Ignjatovič, podpolkovnik - Vladimir Jurc, Tuzenbah Nikolaj Lvovič, baron, poročnik - Vojko Belšak, Soljoni Vasilij Vasiljevič, štabni kapetan - Janko Petrovec, Čebutik Ivan Romanovič, vojaški zdravnik - Alojz Milič, Felat Aleksij Petrovič, podporočnik - Stojan Colja, Rode Vladimir Karlovič, podporočnik - Aleš Kolar, Ferapont, sluga na deželni upravi - Gregor Geč, Anisa, pestunja, starka 80 let - Mira Sardoč.

V Gorici bo prva predstava *Treh sester* v Kulturnem do-

lahko potrdijo sedeže do sobote, 11. t.m.

V petek, 17. t.m., bo ansambel Slovenskega stalnega gledališča v Trstu nastopil v Mariboru na otvoritveni predstavi letošnjih Borštnikovih srečanj s komedijo Borisa Kobala *Afrika, ali na svoji zemlji*, ki je v lanskem sezoni dosegla rekordno število ponovitev v eni sami sezoni (kar 57 predstav!) in žela izjemen uspeh tako v zamejstvu kot v matični domovini. Glavna igralka Adrijana Rustja (Stanko Cernigoj) in Vladimir Jurc (Vinko Montenero) ter režiser in avtor Boris Kobal so po našem mnenju v Mariboru med glavnimi kandidati za osebno nagrado.

Komedijo je v televizijski priredbi s črno - belimi odlomki originalnega partizanskega filma "Na svoji zemlji" pred kratkim predvajala tudi slovenska televizija. Boris Kobal je letos "zapustil" SSG in prevzel vodstvo Mestnega gledališča ljubljanskega. SSG naj bi v spremnem programu Borštnikovih srečanj v Mariboru nastopilo tudi z igro Alekseja Arbuzova *Staromodna komedija*.

mu 20. in 21. t.m. Sezona bo v Gorici ponudila sedem predstav (od teh dve gostovanji PDG iz Nove Gorice in SLG iz Celja), ki bodo izmenično na odru Kulturnega doma in Bratuževega centra. Abonmaje v Gorici vpisujejo v Kulturnem domu (od 10. do 13. ure in od 15.30 do 18. ure; tel. 33288). Lanski abonenti

DEVIN - NABREŽINA

OBČINSKI SVET ODOBRIŁ REGULACIJSKI NAČRT

ERIK DOLHAR

Zavrnen predlog Slovenske skupnosti proti gradnji stanovanj pri nabrežinski telovadnici. Medtem ko sta levica in desnica že določili svojega županskega kandidata (Ret in Vlahov), ga je Ssk določila v sredo, 8. t.m.

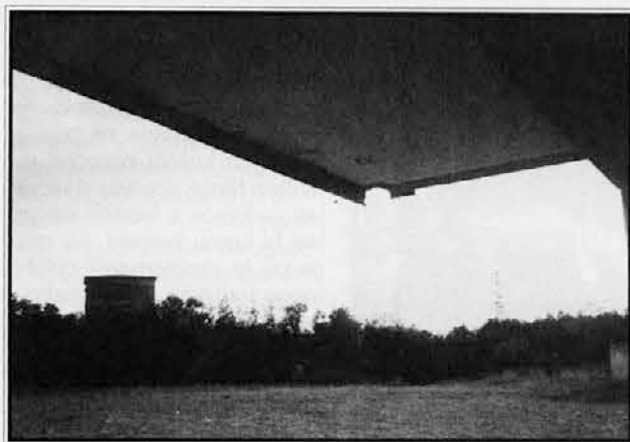
Nabrežinski občinski svet je po deseturni razpravi v četrtek, 2. t.m., odobril nov regulacijski načrt tik pred iztekom svoje mandatne dobe. Volitve bodo namreč 16. novembra, z morebitnim drugim krogom dva tedna kasneje.

Nov regulacijski načrt slo ni predvsem na turizmu in kmetijstvu, sprejet pa je bil z glasovi napredne večinske koalicije *Insieme-Skupaj*.

Župan Depangher je uvo doma predstavil načrt. Svetovalci Slovenske skupnosti so predlagali, da bi zazidljivo območje zemljišča v Nabrežini Kamnolomi (med telovadnico in centralo ENEL), na katerem namerava neka zadruga zgraditi osem stanovanj, premaknili bližje vasi. Zahtevo, ki sta jo postavila Martin Breclj in Maja Lapornik, so podprli edino njuni somišljeniki, vsi ostali, vključno z županom, so bili proti, medtem ko sta se svetovalca Dario Pertot in Franc Fabec vzdržala. Zamrznitev namembnosti omenjenega zemljišča je v ljudski peticiji zahtevalo tudi 93 vaščanov, ki so izrazili bojazen, da bi se rodila nova rezidenčna cona izven vasi. Breclj in Lapornikova sta izhajala s stališča, da je občinski svet svoj čas že zamrznil zazidljivost tega območja in da mora Občina upoštevati peticijo Nabrežincev. Ne gre za črtanje zazidljivosti, ampak za njeno premaknitev na območje, bližje naselju. Breclj je tudi izrazil bojazen, da bi lastniki zemljišč tožili Občino, češ da se ne drži sprejetih obljub, na koncu pa se je vprašal, ali bo isto stališče občinski svet zavzel tudi za ostala zazidljiva zemljišča, ki jih nameravajo črtati iz regulacijskega načrta. Potrditev zazidljivosti je po njegovem mnenju vsekakor politična napaka.

Župan Depangher je Breclju odgovoril, da je omenjeno območje že zazidljivo od leta 1985 in da so člani zadruge že pred časom začeli postopek za gradnjo stanovanj. Rekel je sicer, da spoštuje mnenje podpisnikov peticije, premik oz. zamenjava zazidljivih površin pa sta neizvedljiva. Kot župan čuti moralno dolžnost do ljudi, ki so se zanašali na zazidljivost lastnih zemljišč, in si zato prevzame tudi politično odgovornost, da glasuje proti zahtevi Ssk.

Največ popravkov k urbanističnemu načrtu je predložil svetovalec Ssk, načelnik skupine *Insieme-Skupaj* arh. Danilo Antoni. Njegovi popravki so bili v glavnem tehnične narave in sad sporazuma v večinskem zavezništvu. Poudaril je, da je ur-

Ob nabrežinski telovadnici bodo zrasle stanovanjske hiše

banistični projekt v skladu s političnimi smernicami upravne koalicije, ki jo podpira, kar prihaja predvsem do izraza z uveljavitvijo turističnega in kmetijskega značaja občine. Regulacijski načrt vsekakor ni perfekten, zato ga bo mogoče v prihodnosti spremeniti. Martin Breclj (Ssk) pa je kot eno pozitivnih aspektov plana izpostavil razvoj kraških vasi in naselij. Ozemlje devinsko - nabrežinske občine se je v zadnjih letih razvijalo kot "spalnica" Trsta in Tržiča. V bodoče bo treba zaustaviti ta negativni trend in ustvariti pogoje za samostojni razvoj, je še povedal Breclj in dodal, da je bilo napačno, da so občinski svetovalci lahko le s popravki dopolnili plan.

Seje se je udeležil tudi načrtovalec Edoardo Salzano iz Benetk, ki bo v prihodnjih dneh predstavil načrt domači javnosti.

Sedaj bo stekel birokratski postopek (trajal bo od tri do štiri mesece), ki se bo predvidoma zaključil v začetku prihodnjega leta, ko bo dokončno mnenje o njem izrekel nov občinski svet. Pomembno besedo pa bo gotovo imela tudi Dežela, kot se je že zgodilo z regulacijskim načrtom tržaške občine.

Sedanja varianta regulacijskega načrta spreminja splošni regulacijski načrt, ki je stopil v veljavo leta 1986. Ozemlje nabrežinske občine naj bi se odslej razvijalo kot sestavni del kraškega območja. Nosilni gospodarski panogi sta turizem in kmetijstvo, urbanistični razvoj pa bi zadostil potrebam nekaj več kot 10.700 občanov. V zadnjih petih letih je dosedanja načrta omogočil izgradnjo 210 stanovanj, porast prebivalstva pa naj bi jih sedaj zahteval dodatnih 370 (180 na zazidljivih površinah in 190 na t.i. celovitih področjih). Načrt tudi omogoča popravilo oz. razširitev 410 hiš. Produktivnim dejavnostim namenja skupaj 20 tisoč kv. metrov, površin za javno uporabo je trenutno 156 tisoč kv. metrov. Projektant Salzano jih je dodal še 186 tisoč. Dobršen del novih površin bodo namenili

parkiriščem in javnemu zelenju.

Kmetijstvo: razvoj tega sektorja bo treba primerno uskladiti z načrtovanim Kraškim parkom, ki naj bi omogočal zaščito okolja in hkrati razvoj tradicionalnih panog, kot je prav kmetijstvo.

Turizem: levji delež pripada Sestlanskemu zalivu, kjer bo poleg razvoja treba skrbeti tudi za zaščito okolja. Zato se v Zalivu ne bo več mogoče voziti z osebnimi avtomobili. Načrt predvideva 2200 novih parkirišč in nove dostope za pešce z dvigali. Dostop z avtomobili za razne službe bo mogoč za hotele in restavracije. Za omejen čas (razen del in nujnih opravil) se bodo lahko do pristana z osebnimi vozili pripeljali tudi lastniki plovil, ki pa bodo morali nato parkirati nad zalivom.

Pomembno je, da novi regulacijski načrt določa, da bodo v Sestlanskem zalivu možni le urbanistični posegi za turistične namene, prepovedane pa bodo stanovanjske gradnje za stalna bivališča. Možna je razširitev oz. prostorska podvojitev Vile Diana, radikalna sanacija Grand hotela, popravilo stavb v Caravelli in v Castelreggiu ter nove strukture za rekreacijo. V kamnolomu bo zazidljivost 130 tisoč kub. metrov, skupna zazidljiva prostornina (zaliv in kamnolom) pa dosega največ 180 tisoč kub. metrov. V pristanišču bo prepovedano kopanje, napoveduje se preureditev sedanega pristana v zalivu in možnost gradnje manjšega pristanišča pred kamnolomom. Privezi jadrskih klubov (med katerimi je tudi Čupa, op. pis.) bodo v vzhodnem delu zaliva, točna lokacija pa še ni bila določena.

S hitrimi koraki se bližajo tudi občinske volitve, ki bodo 16. novembra. Medtem ko sta se levica (DSL in SKP) in desnica že izrekli o svojih županskih kandidatih (Ret in Vlahov), ga je Slovenska skupnost določila na razširjeni seji v sredo zvečer, o kateri bomo poročali prihodnjič.

INTERVJU / SERGIJ PAHOR

ZAČELA SE JE NOVA SEZONA DSI

IVAN ŽERJAL

S predvajanjem diapozitivov v Peterlinovi dvorani v Trstu se je v ponedeljek, 6. oktobra, začela nova sezona Društva slovenskih izobražencev. O tem, kako bo potekala in kaj bo nudila, ter o pomenu kulturnega delovanja na Tržaškem smo se pogovorili s predsednikom DSI Sergijem Pahorjem (na sliki).

S študijskimi dnevi Draga 97 v začetku septembra se je zaključila sezona DSI za leto 1996/97. Kakšno oceno bi podali o njej?

Komaj se je končala Draga, smo že v novi sezoni. Začeli smo jo ob sliki in besedi prof. Sonje Gregori, ki nam je predstavila lepote in zanimivosti Burme, njeno burno zgodovino in protislovno sedanjost. S prejšnjo sezono smo zadovoljni, ker smo uspešno izpolnili program brez večjih težav. Prav tako predstavlja uspeh Draga sama po sebi, čeprav nikakor ne moremo biti zadovoljni z odmevi. Pretežni del slovenskega matičnega tiska je sledil Dragi samo z enim ušesom, samo toliko, da je prireditelju zabeležil, vse svoje tipalke pa je usmeril v iskanje dražljivih podrobnosti o iskanju kandidata za predsedniške volitve. Manjšina si take nepozornosti ne zasluži.

Kaj pa ponuja nova sezona DSI, ki se je pravkar začela, oz. bo njen potek tradicionalen (ponedeljkovi večeri) ali pa mislite tudi na kako izredno pobudo?

V novo sezono gremo z novim programom, ki je samo deloma zasnovan in izdelan, v preostalem pa nastaja sproti, ker sledimo tudi aktualnostim. Teme in predavatelje črpamo tako na doma-

čih tleh kot v Sloveniji in s tem vzdržujemo vezi, ki so se nekoliko zrahljale.

Posebnih pobud ne predvidevamo, gotovo pa bo nekaj odmevnega. Že v nedeljo na primer ponujamo članom izlet v slovensko Istro ob vodstvu pisatelja Milana Gregoriča, radi bi pa izmenjali obisk ljubljanskemu sorodnemu društvu in drugo.

Poleg DSI delujeta v tržaškem mestnem središču še Slovenski kulturni klub in Slovenski klub, ki je po določenem mirovanju znova zaživel. Kakšen pomen ima kulturno oz. prosvetno delovanje v osrčju tržaškega mesta?

Društvena dejavnost v mestnem središču je nujna, ker s tem izpričujemo prisotnost manjšine na celem teritoriju. Res je, da nas je zdaj v središču manj, ker se nadaljuje beg iz mesta, toda mesto vendarle še naprej opravlja združevalno vlogo. Zato so naši večeri tako pomembni za celotno manjšinsko telo, ker pač izpolnjujejo vrzel, ki je nastala v tem delu našega javnega življenja. Zato vabimo naše prijatelje in simpatizerje, da se čimbolj udeležujejo ponedeljkovih večerov v Peterlinovi dvorani že zaradi družabnosti in srečanj, ki jih ti večeri nudijo. Isto velja tudi za obiskovalce, ki prihajajo iz Slovenije ali iz drugih krajev v zamejstvu, in tudi za prilo-

žnostne obiskovalce iz zdomstva: vse vabimo, da se ustavijo pri nas, spoznali bodo del našega javnega življenja in vedno bo tudi priložnost za stimulativen pogovor. Naši večeri si redno sledijo vsak ponedeljek razen ob praznikih od oktobra do konca junija.

V preteklosti smo večkrat videli, kako prisotnost na tradicionalnih, rednih večerih (tu ni mišljeno samo DSI) pada. Kje so vzroki in kako se lahko to popravi?

Udeležba upada le do neke mere in mi se glede tega ne pritožujemo preveč: imamo neko trdno jedro stalnih obiskovalcev, drugi pa rotirajo in prihajajo le, če jih teme posebej zanimajo ali pa so predavatelji sami po sebi zelo odmevni. To pa seveda ni vedno mogoče. Res pa je seveda, da je en del potencialnih obiskovalcev še vedno ideološko pogojen in nerad prestopa prag našega društva, čeprav so drugi premostili take pomisleke in to smo z zadovoljstvom ugotovili. Upajmo, da se bo ta težnja nadaljevala. Mi vabimo vse!

PESTRO IN DOLGOLETNO DELOVANJE KRIŠKEGA JUSA

NOV SEDEŽ JUSARSKEGA ODBORA

V petek, 3. t.m., so v prostorih kulturnega doma Alberta Sirkja v Križu odprli nov sedež juserskega odbora (na sliki). Kriški juserji so svoje delovanje obudili pred tremi leti, trenutno pa je v juserskem odboru nad sto upravičencev. Ob priložnosti odprtja novih prostorov so kriški juserji izdali tudi brošuro o pestri zgodovini vaškega jusa.

Leta 1835 se je pet Križanov odpravilo na sodišče v Trst in zahtevalo vpis lastnine v zemljiške knjige: oblast je jus priznala, tako da je bila vaška lastninska pravica vpisana v tržaški zemljejknjižni urad kot "La Comune di Santa Croce".

Zemljišča, ki so last kriške skupnosti, ležijo v tržaški (dva milijona kv. metrov) ter v zgornji in devinski - nabrežinski občini (400.000 kv. m). Last juserjev so tudi gozdovi, poljske in gozdne poti, cerkva sv. Roka, izvir pri Skdancu, zemljišča, na katerem

FOTO: KROMA

so zgradili nogometno igrišče in osnovno šolo ter celo nekatere vaške ulice.

V Križu so ustanovili juserski odbor, ki ga trenutno sestavlja pet članov: Božo Sedmak - predsednik, Miloš Košuta - podpredsednik, Sergio Zotti - blagajnik, Ljubo Košuta - tajnik in Vojko Tretjak. Kriški juserji sodelujejo s podobnimi odbori drugih vasi in s pokrajinsko krovno organizacijo, v kateri zastopa tržaško občino Križan Claudio Sterni. Prvi uradni dokument, ki ga je sedanji odbor podpisal, je najeminska pogodba z alpi-

nističnim društvom CAI v zvezi s Kugyjevo pešpotjo. Odborniki so že izvedli vrsto nalog in upravnih dolžnosti: uradno so potrdili svoj statut, očistili gozdove in uredili nekatere površine. Z nabrežinskim odborom so si kriški juserji zamislili živalski park na gozdnatem področju na "Brščicah" (last nabrežinske skupnosti) in "na Babci", ki pripada kriškemu jusu. Načrt, ki ga je pripravil inž. Franco Perco, sedaj čaka na odobritev tržaške in devinske - nabrežinske uprave.

ED

OBČINSKI SVET V TRSTU

PROTI RAZLAŠČANJU NA KOLONKOVCU

ERIK DOLHAR

V ponedeljek, 6. t.m., je imel tržaški občinski svet na dnevnem redu tudi vprašanje razlaščanja na Kolonkovcu in gradnje univerzitetnega športnega centra. Proti nadaljnjemu razlaščanju se je izrekla tudi Kmečka zveza.

Kočljivo temo so pričeli obravnavati po razpravi o novem pravilniku za taksije, ki se je zaradi svoje zapletenosti zavlekla dolgo v noč. Svetovalca Slovenske skupnosti, odvetnika Močnik in Berdon, sta izkoristila maksimalni čas, da bi izrazila svoje ogorčenje nad nadaljnjim razlaščanjem na Kolonkovcu. Proti so se izrekli tudi vsi ostali govorniki, zeleni, komunisti in predstavniki Svobodnega severa. Načelnik Oljke De Rosa je predlagal, naj se področje na Kolonkovcu raje ovrednoti, kot pa naj se spet gradi. Zato je predlagal, naj se načrt razdeli na dva dela: v prvega naj se vključi zemljišče univerze, kjer naj bi pripravili igrišče za hokey na sintetični travi (približno polovica celotne površine). Drugi del oz. dela na drugi polovici zemljišča (zasebne površine) pa naj bi prenesli za vsaj pet let, potem ko bi tudi preverili dejanske finančne zmogljivosti tržaške univerze. Občina naj bi torej za sedaj prižgala zeleno luč le gradnjama zemljišč, ki so že last Univerze. S tem naj bi se izognili razlaščanju zasebne lastnine. Razprava in glasovanje sta bila prenešana na sredo, 8. t.m.

O nepopravljivi škodi, ki bi jo povzročila razlaščanja, je tajnik Kmečke zveze Edi Bukavec na pisal tržaškemu županu in načelnikom svetovalskih skupin protestno pismo. V njem je med drugim zapisano, da Kmečka zveza nasprotuje krčenju kmetijskih površin in uničevanju zelo kvalitetnih vrtin, zaradi česar bo več kmečkih družin ostalo brez glavnega vira dohodkov. "Gradnja univerzitetnega športnega centra na Kolonkovcu ni zgorela", piše Bukavec, "oz. ni napaka samo z gospodarskega, ampak tudi z družbenega vidika. V resnici omenjeno območje na Kolonkovcu je bilo v 80. letih že hudo prizadeto zaradi raz-

lastitev za ljudske gradnje, ki so na to območje priselile več kot dva tisoč novih prebivalcev, kar je naši in širši skupnosti povzročilo ogromno gospodarsko, družbeno in etnično škodo. Tržaška občinska uprava je na svečane obveze, da je treba na Kolonkovcu preprečiti vsako nadaljnjo razlastitev, hitro pozabila in dve leti pozneje ponovno uničevala vrtove na Kolonkovcu, tokrat za izgradnjo poštnega centra, ki je, kot nam potrjuje sama poštna uprava, zgrajen na zgrešeni lokaciji. Torej, kot smo takrat poudarjali, izbira je imela kot rezultat neumno upravljanje teritorija in neodgovorno ter zgrešeno trošenje javnega denarja in nepopravljivo škodo za kmetijstvo in našo skupnost. Tragedija se na Kolonkovcu po več kot desetih letih ponavlja. Žal je danes Vaša uprava, ki namerava dovoliti gradnjo športnega objekta za univerzitetne študente tam, kjer bo, če bo zgrajen, povzročil nepotrebno družbeno in gospodarsko škodo celotni tam živeči skupnosti, ki bo od takega objekta imela več izgube kot koristi. V tem novem predelu namreč ni javnih zelenih površin za potrebe ljudi (otrok, mladih in ostarelih), ki tam živijo, in tudi ne verjamemo, da bo tržaška univerza z gradnjo športnega objekta za svoje potrebe nadomestila te pomanjkljivosti. Prepričani smo, da bodo ljudje na tem predelu še naprej ostali brez potrebnih javnih objektov ter da bo kmečkim družinam storjena nepopravljiva škoda. Zato vas, spoštovani prosimo, da preprečite odobritev predlaganih načrtov za gradnjo univerzitetnega športnega centra na Kolonkovcu in tako omogočite umno upravljanje občinskega teritorija", je še zapisano v pismu tajnika Kmečke zveze Edija Bukavca tržaški občini.

KIP CESARICI ELIZABETI

Pred tržaško železniško postajo je trg, kjer je bila dolga leta tržnica, namenjena v glavnem kupcem iz nekdanje Jugoslavije. Na trgu je že nekaj let spet lepo urejen park. Sredi parka je vse do leta 1921 stal kip avstrijske cesarice Elizabete, bolj poznane z družinskim vzdevkom Sissi, ki je leta 1898 skorajda pomotoma postala žrtev anarhističnega atentatorja Lucchenija. Bila je izredno priljubljena med ljudmi in ni slučaj, da so ji Tržačani 14 let po tragični smrti postavili spomenik na tem trgu. Ko pa je mesto zasedla italijanska voj-

ska, je bil kip, posvečen avstrijski cesarici, seveda sporen in so ga zato podrli in razrezali ter spravili.

Trst pa se je v nedeljo, 5. t.m., končno oddolžil cesarici in spet vzpostavil trdnjšo vez s svojo preteklostjo. Prav ta zgodovinska vrnjena zavest je verjetno razlog, da je bila nedeljska slovesnost pravi praznik, ki se ga je udeležila ogromna množica ljudi. V priložnostnem sprevodu z godbami na pihala, du-najskim polkom, južnotirolskimi strelci in drugimi so sodelovali tudi člani tržaške folklorne skupine *Stu ledi* v slovenskih narodnih nošah. Otvoritveni trak je prerezala slovita plesalka Carla Fracci, ki je odgnila pajčolan, s katerim je bil kip pokrit. Župan Illy in podžupan Damiani sta v svojih posegih poudarila, da odkritje spomenika nikakor ne bo bito nostalgčno dejanje. Trst se hoče pokazati kot mesto, ki je zazrto v Evropo in se ne boji svoje preteklosti. Skoraj dvatisočglava množica, ki se je zbrala na trgu, to potrjuje.

OBČNI ZBOR SZSO

V Marijanišču na Opčinah so v nedeljo, 5. t.m., slovenski skavti razpravljali o svojem delu in načrtih (na sliki). So- očenja so se udeležili številni skavti in se na koncu tudi polnoštevilno vključili v plodno razpravo. Iz poročil je izšla težnja po prenosu strukture organizacije. Središče delovanja naj bo krajevna enota - steg, saj morajo biti skavtske skupine ukoreninjene v okolico, kjer delujejo. V tem duhu je prišlo v preteklem letu tudi do nekaterih sprememb glede teritorialne porazdelitve. Trenutno sestavljajo SZSO štirje stegi. Prvi zaobjema področje zahodnega Krasa (71

članov), drugi se razteza po vzhodnem Krasu (83), tretji pa sega v Breg in Milje (61). Četrti in peti steg (mestni), se je po dveletnem skupnem delovanju združil v enega samega (68 članov). Proces združevanja pa se ni še zaključil in za udeležanje tega bo treba še počakati.

Ob koncu je bilo izvoljeno novo vodstvo. Za načelnika je bil izvoljen Mitja Ozbič, za načelnico Matejka Bukavec, za tajnika in gospodarja Tomaž Petaros, za blagajničarko je bila potrjena Mara Petaros, za duhovnega vodjo pa Tone Bedenčič.

OBVESTILA

ZAMENJAVA TELEVIZIJSKIH kanalov, ki je bila potrebna, da bi zagotovili vidljivost slovenskih sporedov tudi na zahodnem tržaškem Krasu, je povzročila ponekod v mestu in predmestjih določene nevšečnosti. Spomniti velja, da morajo gledalci na Tržaškem naravnati sprejemnike na nova kanala. Tisti, ki spremljajo slovenske TV oddaje preko Ferlugov, se morajo navezati na kanal 40, ostali, ki jim vidljivost omogoča prenosnik pri Miljah, pa na kanal 64. V tistih predelih mesta, kjer se je do nedavnega videl program TV Slovenije 2, se sedaj ta ne vidi več. Če kljub spremembi kanala vidljivost slovenskih deželnih sporedov ni zadovoljiva, pokličite za potrebna pojasnila tehnični urad RAI-a, tel. 7784227.

SLOVENSKA ZAMEJSKA skavtska organizacija - tretji steg vabi v svoje vrste nove člane iz miljske in dolinske občine. Otroci od sedmega do desetega leta starosti se lahko javijo na tel. št. 231028, otroci od desetega do trinajstega leta pa na tel. št. 228422 (v večernih urah!).

SLOVENSKI VISOKOŠOLSKI sklad *Sergij Tončič* v Trstu obnavlja letno nagrado *Dr. Frane Tončič*. Zainteresirani naj dostavijo izvod svoje študije do 31. oktobra 1997 Narodni in študijski knjižnici v Trstu, ulica sv. Frančiška 20/I. Prejeta dela bo ocenjevala komisija, ki jo bo imenoval upravni odbor Sklada, nakar bo februarja prihodnjega leta sledila nagraditev.

SLOVENSKI KULTURNI klub in Mladinski odbor Slovenske prosvete prireja dvodnevni izlet na Koroško od sobote, 11. oktobra popoldne, do nedelje, 12. oktobra zvečer. Vsi mladi se lahko prijavijo pri poverjenikih na višjih šolah ali na uradu Slovenske prosvete, ul. Donizetti 3, Trst, tel. št. 370846. Prijavite se čimprej: mesta so omejena!

SLOVENSKI KULTURNI klub (ul. Donizetti, 3) vabi v soboto, 18. oktobra, ob 18.30, na večer z naslovom *Hong Kong v očeh mladega Tržačana*. Fabrizio Polozaj bo ob prikazu diapozitivov pripovedoval o svojem potovanju v Hong Kong. Vabljeni vsi mladi!

GODBENO DRUŠTVO PROSEK

KONCERT V POČASTITEV DVEH GODBENIKOV

50 let delovanja
Draga Ukmarja in
Dina Terčiča (na sliki)

V soboto, 4. t.m., je bilo na Proseku posebno slavnostno, saj je tamkajšnje godbeno društvo slavnostno počastilo 50 let delovanja dveh svojih članov: Draga Ukmarja (saksofon) in Dina Terčiča (trombenta). Prvi stik z godbo sta imela že leta 1945, redna člana pa sta postala dve leti kasneje. Na tiste čase se spominjata, da so ju starejši godbeniki čudno gledali, torej popolnoma obratno kot danes, ko sta navdušena, ko vidita nove in mlade obraze v vr-

stah proseške godbe. V primeru odsotnosti pa se mladi takoj pozanimajo in sprašujejo po njiju, kar dokazuje, da so se časi spremenili ter da Drago in Dino nista v napoto mlajšim godbenikom.

BARKOVLJE

ROŽNOVENSKA PROCESIJA

V nedeljo, 5. oktobra, je bila v Barkovljah po maši ob 8. uri tradicionalna rožnovenska procesija s kipom Matere

božje. Vodil jo je škofov delegat za slovenske vernike msgr. Franc Vončina. Procesija se je kot ponavadi vila ob morju, pri njej pa so sodelovali pevci, narodne noše, skavti in proseška godba.

Kot znano, sega zgodovina barkovljanske rožnovenske procesije v l. 1855, ko so Barkovljani z gorečo molitvijo rožnega venca izprosili pri Mariji, da je Bog po njenem posredovanju ustavil smrtonosno kolo. V zahvalo so ustanovili bratovščino rožnega venca, ki je še dejavna. Kdor želi, se lahko vpiše pri slovenskem kaplanu g. Jožetu Špehu.

LETNI IZLET DOLINSKE SSK

Kot je bilo javljeno, je dolinska sekcija Slovenske skupnosti minulo soboto priredila svoj letni izlet v Idrijo in Vipavo. Potovali smo z avtobusom po avtocesti od Razdrtega do Logatca in nato mimo Kalca in Hotedršice v idrijsko kotlino. Prireditelji so med vožnjo opozarjali na kraje, skozi katere smo se vozili, in z njimi povezane dogodke na Primorskem, od katerih letos poteka 50 let. Tako smo se spomnili vsem znanega narodnega heroja Janka Premra - Vojka, ki je davno pred kapitulacijo Italije bil med prvimi, ki je organiziral oborožen odpor proti fašističnemu zatiranju in je februarja 1943

podlegel ranam, ki jih je zadobil v spopadu s fašistično milico ob glavni cesti v idrijski soseski.

V dopoldanskem času se je del udeležencev podal na ogled podzemskih rovin nekdanj svetovno znanega rudnika živega srebra v Idriji in se na kraju samem živili v izredno težke delovne razmere rudarjev od 16. stoletja dalje do 1987, ko so v rudniku dokončno prenehali s kopanjem srebrne rude. Zvedeli smo tudi, da so v času več-

stoletnega delovanja rudnika izkopali 700 kilometrov podzemskih rovin, in to v več nadstropjih. Turisti si danes lahko ogledajo le 1.200 m rovin. Druga skupina pa si je med tem časom ogledala bogat mestni muzej v gradu Gerkenegg.

Po kosilu v novem gostišču v nekdanji rudniški stavbi ob vходу v Antonijski rov se je potovanje nadaljevalo preko Črnega vrha v Vipavsko dolino. Tu smo si v Vipavi ogledali znano vinsko klet, katere začetki segajo v leto

1894, danes pa je po zmogljivosti največja v Sloveniji. Vsem udeležencem je bila na vpljo pokušnja pet vrst vina.

Proti večeru smo se začeli vračati proti mednarodnemu mejnemu prehodu Štandrež-Vrtojba pri Gorici. Peljali smo se po novem odseku avtoceste v dolžini 12 kilometrov. Pot nas je nato vodila v Kolu-drovico na tržaškem Krasu, kjer smo se za zaključek zadržali na kmečkem turizmu.

Izlet je potekal v vedrem razpoloženju vseh udeležencev, k čemur je svoj del pripomoglo tudi izredno lepo vreme.

POGOVOR / MSGR. FRANC MOČNIK

MESTNI SVET OBČINE NOVA GORICA JE NA SEJI DNE 25. 9. 1997 SPREJEL NASLEDNJO

PROTESTNO IZJAVO:

Mestni svet Mestne občine Nova Gorica zavrača resolucijo goriškega občinskega sveta v zvezi z zaščito slovenske manjšine v Italiji in v celoti podpira stališča, ki so jih sprejele organizacije Slovencev v Italiji. Meni, da je vsebina resolucije v nasprotju z vitalnimi interesi prebivalstva na obeh straneh meje, saj izraža težnje, ki so korak nazaj od dosežene stopnje sožitja in pravic Slovencev v Italiji.

Posebej smo zaskrbljeni zaradi utemeljitev v resoluciji, ki bolj spadajo v ropotarnico zgodovine kot v Evropo tretjega tisočletja. Po demokratičnih in evropskih kriterijih morajo imeti manjšine zagotovljene vse osnovne človekove pravice za lastni nemoten razvoj, saj njihove pravice ne morejo biti odvisne od številčnosti ali stroškov in zato odklanjamo zahteve po preštevanju Slovencev v Italiji.

Narodnostne pravice Slovencev v Italiji niso jamčene samo z Ustavo Republike Italije, ampak tudi z mednarodnimi pogodbami in sporazumi, ki sta jih ratificirali tako Slovenija kot tudi Italija. Če se sedaj, 50 let po 2. svetovni vojni, ko je zakon o zaščiti Slovencev končno v parlamentarni proceduri, v občinskem svetu sosednje Gorice pojavljajo tako sovražna stališča do Slovencev, njenih sodržavljanov in davkoplačevalcev, se upravičeno lahko vprašamo, kako naprej in kakšen je naš sosed.

Prepričani smo, da ves povojni razvoj zglednega sodelovanja ob meji dokazuje, da je stališče goriškega občinskega sveta v nasprotju s to prakso. Mestni svet upa, da bo večinska demokratična javnost v Gorici spoznala, da taka dejanja ne koristijo nikomur, še najmanj prebivalstvu Gorice, katere pretežno terciarna dejavnost je v največji meri odvisna prav od razvoja dobrih odnosov ob meji.

Ugotavljamo, da je resolucija goriškega občinskega sveta ponavljanje negativnih dejanj v zgodovini odnosov ob meji, in upamo, da bo občinski svet skupaj z županom spoznal, da je uspešno in dolgoročno sodelovanje mogoče samo na osnovi vzajemnega spoštovanja, enakopravnosti in dobrosamernosti. To še posebej zato, ker si tudi sedanja italijanska vlada zaradi svojih vitalnih zunanje-političnih interesov močno prizadeva za ureditev odnosov s Slovenijo.

PROTESTNO IZJAVO PREJMEJO:

- OBČINSKI SVET V GORICI; DR. GAETANO VALENTI, ŽUPAN GORICE; MINISTRSTVO ZA ZUNANJE ZADEVE RS; VELEPOSOLNIK RI V SLOVENIJI MASSIMO SPINETTI; HELSINKI MONITOR SLOVENIJE; SLOVENSKA SKUPNOST GORICA; POKRAJINSKI SVET SKGZ GORICA; SLOVENSKA KONZULTA PRI OBČINI GORICA; SVET SLOVENSKEGA ORGANIZACIJ GORICA; ZVEZA SLOVENSKEGA KULTURNIH DRUŠTEV GORICA

ŽELIŠ POSTATI SKAVT?

Velika goriška skavtska družina bi rada razširila svoj krog z novimi prirastki, zato išče mladičke, ki bi bili voljni se ji pridružiti. Če obiskuješ tretji, četrti ali peti razred osnovne šole, ne premišljaj in priklasi se tudi ti. Po skavtsko "zmeraj pripravljeni" voditelji ti bodo razložili potek in vsebino sestankov, ki bodo v Gorici (krdelo Sambhar) na skavtskem sedežu, v Sovodnjah (krdelo Ankus) in Dobrodo (krdelo Sioni) pa v župnišču. Pokličeš jih lahko kar po telefonu: Marko Gus 33919, Katja Tommasi 882043, Katja Ferletič 78006.

Ob sobotah popoldne boš dve uri (od 15. do 17.) preživel v družbi vrstnikov ob igri, petju, molitvi... Spoznal boš, kaj vse lahko izoblikuješ s spretnimi prsti, dobro voljo in veliko mero domišljije. Na izletih v naravo boš ponovno odkrival lepote bližnje okolice in v objemu prirode zaznal odtenke spreminjanja letnih časov. Sodeloval boš pri zagonskih skavtskih levih. Če se boš izkazal kot odločen, vztrajen mladič, boš spomladi na domačem, a obenem slovesnem jurjevanju, sprejet za volčiča oz. volkuljico. Takrat boš ob prisotnosti starih volkov izrekel skavtsko obljubo.

Najlepše pa bo med poletnimi počitnicami, ko se boš podal na taborjenja. En teden boš preživel v neposrednem stiku z naravo in v njenem utripu vsepovsod začutil božjo roko, ki nam je ustvarila toliko lepote. Le-teh včasih ne vidiš, saj si, kot smo pač malo vsi, o-mamljen od materialnih dobrin, ki nam jih vsiljuje sodobna potrošniška doba.

IK

EDINSTVENA RAZSTAVA NA GORIŠKEM GRADU

Na goriškem gradu bodo 11. oktobra ob 18. uri odprli pomembno razstavo o gotičnem kiparstvu na goriškem območju iz poznogotškega in renesančnega obdobja. Razstava ima namen odkrivati korenine naše kulturne zkladnice.

Na ogled bodo postavljene tudi številne skulpture s slovenskega ozemlja onstran meje. Razstava je izredna po pomenu zaradi dragocenih eksponatov, ki jih redkokdaj imamo priložnost občudovati. Nastala je ob dejavnem sodelovanju z Goriškim Muzejem iz Nove Gorice. Kipe bodo prihodnje leto razstavili v muzeju v Kromberku.

NEKAJ UTRINKOV IZ DOLGEGA IN BOGATEGA ŽIVLJENA

DANIJEL DEVETAK

Preprosta beseda in jasna misel. To sem spoznal, ko sem se pred nekaj dnevi v Zavodu sv. Družine v Gorici srečal z msgr. Francem Močnikom, ki je 26. septembra praznoval visok življenjski jubilej 90 let. Ker je resnično ponižen, skoraj ni pristal na krajši pogovor in je rekel, "saj je bilo o meni pisanega in povedanega že preveč..."

Kakšne spomine obranjate na prvo svetovno vojno? Kje ste takrat bili...

Med prvo svetovno vojno sem bil doma v svoji družini. Ker mi je šlo bombardiranje zelo na živce, so me starši dali na materin dom v Žiri. Od prvega napada z bombami na Idrijo mi je ostalo tresenje roke; to je bilo leta 1917.

Povejte nam, prosim, kaj o realki v Idriji. Katera je bila njena vloga? Kakšne spomine imate nanjo?

Na realko imam lepe spomine, saj sem imel tako možnost obiskovati srednjo šolo, ker so jo zgradili 5-6 let prej prav zato, da bi lahko fantje in dekleta iz delavskih družin šli tudi v srednjo šolo in bi tako tudi kaj na-stalo iz njih. Prej namreč niso mogli v srednjo šolo v Ljubljano ali Gorico, ker zaradi ekonomskih zadev ni bilo možno. Spomini nanjo so različni. Najprej smo bili tam še pod Avstrijo; imeli smo dobre profesorje Slovence iz ljubljanskih šol. Ko je potem prišla Italija, so ti morali oditi in so prihajali razni profesorji, ki niso znali kaj prida slovenščine, čeprav so morali predavati in nas učiti po slovensko.

V Bologni ste študirali čisto matematiko. So bili tam tudi drugi Slovenci? Ste se družili? Kako se spominjate na bolonjske profesorje?

Ko sem šel na univerzo v Bologno, skoraj ni bilo Slovencev; kasneje so prišli v večjem številu, tako da nas je bilo, preden sem končal študij, menda okrog petnajst na raznih fakultetah. Ob nedeljah smo se navadno okrog enajste ure srečevali v nekem baru malo izven bolonjskega središča. Malo smo se menili o tem, kako je doma na Goriškem ali pa kako gre vsakemu od nas na univerzi. To je bilo od leta 1925 do 1930. Profesorji so bili večinoma zelo dobri; kot povsod pa niso bili vsi taki. Profesor, ki mi je dal snov za doktorsko tezo, je bil izreden; to je bil dr. Tonelli, ki je potem šel iz Bologne v Piso.

Poučevali ste matematiko in fiziko v Gorici. Koliko let?

Najprej sem med vojno poučeval oz. nadomeščal razne profesorje na italijanskih srednjih šolah in gimnazijah, ker so jih poklicali k vojakom. Tako sem poučeval na italijanski klasični gimnaziji in učite-

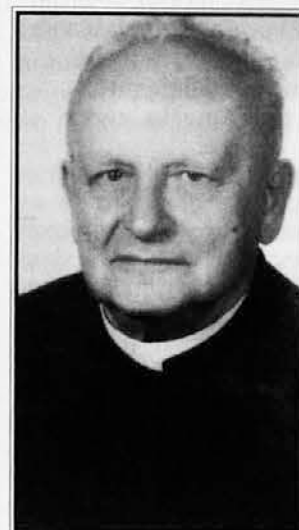
ljišču. Na škofijski gimnaziji sem poučeval tri leta, na slovenski klasični gimnaziji in liceju pa dvajset.

Kako ste sprejeli imenovanje za apostolskega administratorja in kako ste opravljali to nalogo?

Službo apostolskega administratorja sem sprejel, ker me je nadškof Margotti s tem namenom najprej poslal v Solkan za župnika in mi šele po razmejitvi oz. po novih mejah povedal, kakšne namene je imel. V Vatikanu je poslal predlog in tega so tam odobrili. Službo apostolskega administratorja sem opravljal samo mesec dni; 15. septembra sem nastopil, 12. oktobra so me že pahnili nazaj čez mejo.

Leta 1945 ste napisali prvi uvodnik Slovenskega Primorca, predhodnika Katoliškega glasa. Ste se duhovniki že prej zbirali?

V zadoščenje mi je, da sem bil takoj od začetka zelo navdušen za naš katoliški tisk. Slovenski duhovniki smo se

zbrali leta 1942 v zakristiji goriške stolnice, ker smo se odločili, da bomo začeli izdajati Slovenskega Primorca, ker je bilo tedaj v časopisu mnogo napadov na katoličane, duhovnike, papeža. Zato smo hoteli tudi mi povedati svoje in braniti naše ljudstvo in Cerkev pred napadalci. Zelo sem bil vesel, ko sem lahko napisal članek prvega Primorca in bil prisoten skupno z dr. Humarjem tudi pri rojstvu prve številke v tiskarni Lukežič. Tudi potem, ko je iz Primorca nastal Katoliški glas, sva oba veselo podpirala in pomagala, da je vedno izhajal.

Katere težave in zadoščenja ste imeli pri delu okrog katoliškega tiska, pri katerem sodelujete več kot 50 let?

Imel sem to zadoščenje, da smo lahko povedali to, kar je resnica, in pa tudi to, da smo branili slovenstvo in Cerkev pred napadalci in drugače mislečimi.

Katera je bila vloga Alojzijevega?

Ko sem se vrnil v Gorico, sem hodil pomagat v Alojzijevega ravnatelju gospodu Erženu. Tako smo nudili pomoč fantom, da so lahko študirali in napredovali. Ko je leta 1967 ravnatelj šel v pokoj, so mene izbrali za ravnatelja in sem še do leta 1992 opravljal to službo. Vedno manj dijakov je prihajalo v Alojzijevega, ker so raje hodili od doma s kolesom, motorjem, nekateri celo z avtomobilom. Ker so bili raje doma kot v zavodu, se je število s časom manjšalo in leta 1992 je Alojzijevega prenehalo s svojim delovanjem.

Kako se počutite v tem trenutku? Kaj bi povedali predstavnikom naših organizacij in predvsem mladim?

Sedaj sem v svojih letih pač bolj okrnjen z močmi in zato ne morem več delati; v Zavodu sv. Družine sem na razpolago sestram, da jim kaj pomagam, če je potreba. Mladinske organizacije pozdravljam zelo sem vesel, da se zbirajo naši ljudje pri skavtih in drugje, da se bodo tako vzgojili, saj bodo prav ti mladi postali naši narodni in cerkveni voditelji v prihodnosti. Mladi naj se tega zavedajo in se lepo pripravljajo na prihodnost, da bodo zmožni za pomembna mesta, ki jih zahteva naša narodna manjšina.

RUPA-PEČ

ROMANJE PO ISTRI: UVOD V NOVO PASTORALNO LETO

Na rožnovensko nedeljo, 5. oktobra letos, smo poročali v Strunjan v slovensko Istro. Po stari navadi bi sicer moralo biti romanje na zadnjo nedeljo v septembru, a smo ga morali prenesti zaradi praznovanja 750-letnice naše matične župnije sv. Jurija v Mirnu.

Ker je romanje kot tako duhovna osvežitev, smo prej navezali stike s prijaznim p. Filipom, župnikom v Strunjanu, z mladim župnikom g. Lojzatom na Markovcu nad Koprom ter z vodstvom cerkve sv. Trojice v mogočnem Hrastovskem taboru. Seveda nismo zanemarili osnovnih potreb telesne hrane. Pri g. Marjanu iz Sovodenj pa smo prejeli več praktičnih napotkov za čimveč sadov take poti v versko in kulturno zelo bogate slovenske kraje. PD Rupa-Peč je skupaj z mešanim pevskim zborom Rupa-Peč pripravilo vse za dovršeno petje pri sv. maši, ki ga je vodil Zdravko Klanjšček; na harmonij je igrala Damijana

Čevdek. Neutrudni predsednik Ivan Kovic nas je varno vodil skupaj s šoferjem zlasti skozi skrajno tesen prehod v Hrastovljah.

Ker so imeli Hrastovci slovesnost Rožnovenske Matere Božje združeno z blagoslovitvijo dveh novih zvonov, je ljudi kar mrgolelo. Naši mošje so se povzpeli v zvonik "brenkljat" t.j. pritrkovat.

Srečanja v Strunjanu, na Markovcu in v Hrastovljah so bila uvod v novo delovno pastoralno leto v župniji. Toliko različnih služb za naše ljudi, ki zajemajo širok krog sodelavcev na tako različnih področjih, je tudi poglobitev v cilj naše 2. sinode za duhovno preroditev vsega našega življenja kot delavnih slovenskih kristjanov.

Toda v spominu nam bo gotovo ostala freska z zmago Kristusa nad vsem peklom, kjer hudiči streljajo iz vseh topičev, ki jih premorejo, na našega Odrešenika in seveda na nas vse, a nič ne morejo proti moči našega Gospoda.

ŽU

V ORGANIZACIJI DRUŠTVA R. LIPIZER

LEP KONCERT MOZARTOVE GLASBE V CERKVI SRCA JEZUSOVEGA

V nedeljo, 5. t.m., je bil v cerkvi Srca Jezusovega v Gorici veličasten koncert z glasbo Wolfganga Amadeusa Mozarta.

Večer je organiziralo glasbeno društvo Rodolfo Lipizer, nastopila pa sta mešani zbor Flensburger Bachchor iz Nemčije in orkester Mari-borske filharmonije. Dirigiral je M. Janz. Na sporedu sta bili dve izmed najlepših in najbolj znanih Mozartovih del, in sicer simfonija Jupiter v C-duru in Velika maša v c-molu za soliste, zbor in orkester. Koncerta se je udeležila izredno številna publika, ki je popolnoma napolnila najbolj prostorno goriško cerkev.

Izvajalci so z resno in temeljito interpretacijo obeh mojstrovini salzburškega skladatelja nudili goriškim ljubiteljem tovrstne glasbe velik umetniški užitek.

PREDSTAVITEV ZBORNIKA O CERKVI IN DRUŽBI NA GORIŠKEM

V petek, 3. oktobra, so na sedežu tržaške univerze v Gorici predstavili zbornik o vojnem in povojnem času z naslovom *Cerkev in družba na Goriškem ter njih odnos do vojne in osvobodilnih gibanj*, ki sta ga uredila Franc Dolinar in Luigi Tavano. Ta vsebuje predavanja slovenskih in italijanskih zgodovinarjev s simpozija, ki je bil od 26. do 28. septembra 1996. Posvet sta organizirala Inštitut za družbeno in versko zgodovino ter Inštitut za srednjeevropska kulturna srečanja v sodelovanju s tržaško in ljubljansko univerzo, z ustanovami, kot so Zgod. inštitut M. Kosa v Novi Gorici, Iniziativa Isontina, Goriška Mohorjeva družba itd. (na sliki predavatelji).

V imenu prirediteljev sta uvedla predstavitelvi knjige predsednika dveh inštitutov pobudnikov. Prof. Cesare Scalon se je spomnil na prezgodaj preminulega senatorja Darka Bratino, ki je bil vključen med člane častnega odbora.

FOTO BUMBACA

Obsežno knjigo z nad 420 stranmi so predstavili trije zgodovinarji, in sicer prof. Umberto Sereni z videmske univerze, prof. Gianpaolo Valdevit s tržaške univerze in dr. Milica Kacin-Wohinz z Inštituta za novejšo zgodovino v Ljubljani. Dr. Kacinova je v svojem daljšem posegu ustrezno predstavila zbornik z jasnim in preglednim mnenjem o vseh objavljenih predavanjih.

Slovenski in italijanski zgodovinarji so v 26 predavanjih skušali osvetliti predvsem dve specifični področji zanimanja: družbenokulturno stvarnost Slovencev in Italijanov v vojnem času in vsakdanjem življenju ter soočanje z nekaterimi kritičnimi vprašanji, katerim danes posvečajo zgodovinarji posebno pozornost: to so odnosi med italijanskim in slovenskim odporniškimi gibanjem; dramatično stanje slovenskih katoličanov v odnosu do OF pod vodstvom partije, zapleten položaj Cerkve v dobi škofa Margottija; razcepljenost škofijske enotnosti. Ker je bila Goriška v tistem obdobju tesno povezana z ozemljem Slovenije in Julijske krajine, so nekateri zgodovinarji raziskovali v raznih arhivih in odkrili nove podatke ter spoznali, kakšne so bile npr. verske in politične smernice škofov iz Trsta, Ljubljane in Vidma; prvič so lahko uporabili tudi vire komunistične stranke, tako da danes lažje razumemo dramatično stanje Goriške v letih 1945-65. Uspelo jim je poglobiti marsikatero stran polpretekle zgodovine. Zbornik, v katerem so vsa slovenska predavanja v celoti prevedena v italijanščino, prispeva k temu, da se osvetlijo, popravijo ter izboljšajo pogledi, ki jih je še do danes ohranilo krajevno prebivalstvo ob gledanju na preteklost, ki je ljudi razdvajalo s spori in nasiljem. Na

preteklost je treba kritično gledati v drugačni luči, to po zaslugi predavateljev, kot so G. De Rosa, J. Pirjevec, Pupo, F. Kralj, T. Ferenc, L. Ferrari, I. Santeusano, O. Simčič, L. De Cillia, G. Dal Pozzo, B. Marušič, F. Rupnik, J. Rosa in drugi raziskovalci, ki tostran in onstran meje tesno sodelujejo.

Predstavitve tega dragocene zbornika se je udeležilo veliko ljudi, med njimi učenjaki, ki so spet pokazali veliko zanimanje za obravnavano snov. Med prisotnimi so bili tudi deželni svetovalec Lepre, podpredsienik pokrajinskega odbora Brancati, generalni vikar koprške škofije Podbersič, razni strokovnjaki in predstavniki odporniškega (npr. Vanni Padovan).

Prof. Scalon je z zadovoljstvom poudaril, da je bil posvet zgodovinarjev v Gorici velikega pomena in da predstavlja zbornik nov pomemben vir za nadaljnje raziskave o temi, ki je bila predmet obravnave z dveh vidikov, z italijanskega in slovenskega, s posebnim ozirom na delovanje in prisotnost Cerkve.

Problemi, o katerih je bil govor, bi nas morali prepričati, da je sprava sedaj res nujna, če hočemo preučevati in presojati dramatična dogajanja v stoletju, ko se je kazala zelo močna volja po premoči človeka nad človekom.

EPD

TISOČ SLOVENCEV - TISOČ DAROV

ZA KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ

F.Ž. 5.680.000 lir.

Svoj prispevek lahko nakažete na uredništvu Novega glasa ali na tekoči račun št. 31276 na Kmečki banki.

OBVESTILA

ŠKOFIJSKA Karitas je dala na razpolago naslednje tekoče račune za pomoč prizadetemu prebivalstvu v Umbriji in Markah: poštni tekoči račun št. 10289494, bančni tekoči račun pri Cassa di Risparmio v Gorici št. 6817/9 in pri Cassa Rurale e Artigiana di Lucinico, Farra e Capriva št. 2491/9.

DRUŽABNO srečanje Aleksandrinsk bo v nedeljo, 12. oktobra, na Mirenskem Gradu. Ob 16. uri sv. maša v Marijini cerkvi, nato srečanje v samostanu. Vabljeni.

CERKVENE pevke in pevce štandreške dekanije, njihove organiste in pevovodje vabimo na dekanjsko srečanje, ki bo v nedeljo, 19. oktobra, ob 16. uri v Štandrežu.

MLADINSKI krožek F.B. Seidej organizira Plesni tečaj z

Bojanom in Tjašo v osnovni šoli Alojz Gradnik v Štverjanu (dunajski in angleški valček, polka, tango). Pričetek v petek, 24. oktobra, od 20.30 do 22.30, cena tečaja 100.000 lir na osebo. Za vpisovanje in informacije se oglašite pri Marjanu, tel. 0481/884102.

ŽUPNIJA sv. Andreja v Štandrežu vabi k sv. maši za pokojnega župnika msgr. Jožefa Žorža v nedeljo, 19. oktobra, ob 10.30 v Štandrežu. Po maši bo na pokopališču blagoslov nagrobnega kamna pokojnega duhovnika.

ZAMBIJSKA skupina Abana ba Stela bo nastopila v Gorici v ponedeljek, 20. oktobra 1997, ob 20. uri v veliki dvorani Kulturnega centra L. Bratuž. Vsi toplo vabljeni.

Zaradi stiske s prostorom bomo darove objavili prihodnjič.

GLEDALIŠKA SEZONA ZA OTROKE

GORIŠKI VRTILJAK PRVIČ MED ZAMEJSKIMI OTROKI

IVA KORŠIČ

Novogoriškemu velikemu in malemu polžu ter vrtiljaku v Desklah, ki že šestnajsto leto nudijo malčkom veliko zabave, nežnosti, a tudi drobnih modrih spoznanj, se bodo letos prvič pridružili še Goriški vrtiljak v Gorici. Naši kratkohladički bodo vendarle dočakali svojo gledališko sezono; potreba po njej se je že krepko občutila. Dolgoletno sodelovanje nekaterih naših društev z režiserjem Emilom Aberškom, občutljivim organizatorjem otroškega abonmaja v Novi Gorici, pogovori in dogovori z vodstvom PDG in Kulturnim centrom Lojze Bratuž so obrodili zaželene sadove: igrice, namenjene otrokom od 4. do 11. leta, so, razposajeno prebile mejne pregrade, jih zabrisale in veseli vrtiljak se bo svobodno zasukal v veliki dvorani KC Lojze Bratuž. Od oktobra do februarja se bo v jutranjih urah, v šestih petkih, zvrstilo prav veliko igrice. Osnovnošolci iz Goriške in predšolski otroci, ki obiskujejo zadnja leta vrta, si bodo v spremstvu učiteljic (pobudo sta namreč sprejeli tudi obe didaktični ravnateljstvi) ogledali priljubljene pravljice, ki jih bodo izoblikovali poklicni in amaterski igralci in seveda nadvse mikavne lutke. Sledile si bodo: Sneguljica (Lutkovno gledališče Maribor, 17. okt.); Volk in kozlički (DPD Svoboda Anhovo in OŠ Deskle, 7. nov.); Vilinček z lune (Primorsko dramsko gledališče Nova Gorica, 28. nov.); Miha, Minka in Gledališka šminka (Moje gledališče Ljubljana, 12. dec.); Stotisočnoga (Lutkovno gledališče Ljubljana, 13. febr. 1998);

Zvezdica zaspanka (Primorsko dramsko gledališče Nova Gorica, 27. febr.).

Otroci bodo spet podoživljali dogajanja iz klasičnih pravljic, odkrili pa bodo tudi nove zgodbe. Na presojnih krilih domišljije bodo z junaki poleteli v dobri pravljici svet. Ko se bodo po predstavah vrtnili v razrede, se bodo z vzgojitelji razgovarjali o igrih, njihovi vsebini, sporočilih, izvedbi, glasbi. Ob njih bodo obogatili besedni zaklad, spoznali lepote slovenskega jezika, se naučili zahajati v gledališče, ga vzljubili in mu morda tako ostali ob strani tudi kot odrasli.

Najmlajše navihančke pa bodo na predstave lahko pospremile mamice ali nonice. Če bosta vsakokrat dve ponovitvi (ob 10. in po 11. uri), bo dovolj prostora za vse. Če pa bi kakega fantička ali deklico gnala radovednost čez mejo v novogoriški Kulturni dom (sporedi otroških abonmajev so pač nekoliko različni), naj le gre, saj vsak goriški abonment ima pravico do vstopnice po polovični ceni. Za goriški abonma bo odštel 35.000 lir, če pa je v družini več otrok, bo drugi plačal 15.000 lir, ostali pa dobijo brezplačnega. V okviru šolske abonmajske sezone bo tudi v letošnjem letu deloval Klub Goriškega vrtiljaka; v kratkem se bo oglašil še Zuzurela in v svoji zgibaniki naznanil še veliko dodatnih privlačnih programov.

Otroci, dovolj razlogov imate, da hitro oddaste prijavnice in lističe in postanete abonenti prvega polžkega abonmaja v Gorici. Če imajo starši kakšne dvome, lahko zavrtijo telefonsko številko Kulturnega centra Lojze Bratuž 531445.

SLOVENSKI DEŽELNI ZAVOD ZA POKLICNO IZOBRAŽEVANJE

Šolsko leto 1997/98

Tečaj, ki ga je odobril Deželni Odbor in ga financirajo

- Evropska Komisija
- Evropski Socialni Sklad
- Ministrstvo za delo in socialno skrbstvo
- Avtonomna Dežela Furlanija-Juljska krajina
- Deželno Ravnateljstvo za Poklicno usposabljanje

SOCIALNI ANIMATOR

- razpoložljivih 15 mest
- trajanje 600 ur
- tečaj daje poklicno kvalifikacijo II. stopnje
- namenjen brezposelnim absolventom višjih srednjih šol izpod 25. leta starosti

- obiskovanje tečaja je brezplačno
- za vse tečajnike je predvidena stipendija
- v sklopu tečaja bo organizirana večtedenska delovna praksa

Vpisovanje in ostale informacije na sedežu Zavoda v Gorici, ul. della Croce 3, tel. 81826 vsak dan razen sobote od 10. do 13. ure.

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE GORICA

vabi na predavanje
časnikarja Iva Jevnikarja

50-LET PARIŠKE MIROVNE POGODBE

Gorica, Kulturni center Lojze Bratuž - mala dvorana, v četrtek, 16. oktobra 1997, ob 20.30.

KATOLIŠKA KNJIGARNA

vabi na predstavitev knjige

GLI ANNI BUI DELLA SLAVIA

O DELU BOSTA SPREGOVORILA UREDNIK DOMA
MARINO QUALIZZA IN PREDSEDNIK ZADRUGE
BOŽO ZUANELLA.

V petek, 10. oktobra, ob 18. uri v Katoliški knjigarni na Travniku.

SLOVENSKI DEŽELNI ZAVOD ZA POKLICNO IZOBRAŽEVANJE GORICA

prireja v šolskem letu 1997/98
z deželnim financiranjem tečaja:

INFORMATIKA: osnovna informatika, urejanje besedil, podatkovne baze, elektronske razpredelnice

JEZIK: hrvaščina, angleščina I. in II. stopnja

UPRAVLJANJE PODJETIJ: vodenje malih obratov.

Informacije in predpisovanje na sedežu
Zavoda v Gorici, ul. della Croce 3, tel. 81826,
vsak dan razen sobote od 10. do 13. ure.

Stekli bodo tečaji,
kjer bo zadostno število vpisanih.

**Zlatarna
ŠULIGOJ**

1897-1997
Posebne ugodnosti
ob
100-letnici

Ul. Carducci 49 - GORICA

11

ČETRTEK
9. OKTOBRA
1997

NOVA PUBLIKACIJA ZALOŽNIŠKE ZADRUGE DOM

MUŽAC IN NJEGOVA ZGODOVINA V DOMAČEM JEZIKU

ERIKA JAZBAR

Založniška zadruga Dom iz Čedad je omogočila izid nove publikacije, ki se nam sicer predstavlja izključno v furlanskem jeziku, vendar je po svoji vsebini zanimiva za kateregakoli slovenskega in italijanskega bralca, tistega seveda, ki obvlada nekaj furlanščine. Avtor knjižne novosti je Ugo Moretti, domačin, tesno vezan na svojo rodno zemljo ter na materni jezik, furlanščino. Delo ima v originalu naslov *La storie di Muec e da la sô Abazie*, podnaslov pa se glasi *Scrite par furlan ta tabaja de muecane pa la int di Muec e par chei che ai puecin vè interes a lèile oz. Zgodovina vasi Mužac (Moggio) in njegove opatije, napisana v furlanskem jeziku, in sicer tistem, ki se govori v Mužacu, namenjena vsem njenim prebivalcem ter tistim, ki bi jih branje dela lahko zanimalo.*

Knjiga se nam predstavlja na skoraj stotih straneh z zanimivimi starimi slikami, medtem ko se njena vsebina lahko razčleni v glavnem na dva dela: zgodovinska retrospektiva vasi od prvih pričevanj naselitve do oporoke grofa Caelina, s katero se v bistvu začneta pričevanja o gradnji objekta, ki bo predstavljal temelje kasnejše mužaške benediktinske opatije; v prvem delu ne manjka informacij o vsakdanjem življenju navadnega človeka v tistih oddaljenih stoletjih, o avtonomiji, ki je vladala pod Republiko Serenissimo, o prihodu Italijanov, ki so ostali v teh krajih do današnjih dni. Drugi del publikacije je navidezno lahkotnejši, saj v njem beremo o legendah, zgodbah in pripovedih, ki so značilne in specifične za te kraje. Zanje je poskrbel avtor sam in verjetno za marsikoga predstavlja najzanimivejši del, kajti o njih bo vsakdo težko našel drugih pričevanj.

V ŠPETRU ODPRTJE URADA EVROPSKEGA CENTRA ZA PODEŽELSKO INFORMIRANJE IN ANIMACIJO

V soboto, 4. oktobra, so v občinski dvorani v Špetru odprli periferi urad Evropskega centra za podeželsko informiranje in animacijo pri Gorsk skupnosti Nadiških dolin. Na predstavitvi je bil prisoten tudi pristojni funkcionar Correfouira, ki je orisal pomembnost informativnega okence za poglobljanje dejavnosti Evropske unije na podeželju. Informativno okence bo nudilo pomoč občanom in ustanovam, saj bo na razpolago vsem za potrebne informacije o politiki in programih Evropske unije. Nov servis nudi pomoč tudi državljanom in ustanovam držav, za katere je v teku postopek za pristop v Evropsko unijo.

Zgodovinska predstava v samostanu septembra 1934

V krajših uvodnih besedah predstavlja avtor svojo publikacijo, namenjeno vsem tistim mladim, vendar ne samo njim, ki bi radi spoznali zgodovino domačega kraja. Pisane je zato zavestno enostavno in je knjiga lahko berljiva, saj - pravi Moretti - delo ni čista zgodovinska raziskava, temveč krajši povzetek zgodovinskih dogodkov, ki jih je doživel domači kraj in jih je on nabiral vse življenje, tako da je avtor začel s pisanjem knjige v bistvu že v mladih letih; seveda ni objavil vsega, kar je v vseh teh letih lahko zbral, njegov namen je bil predstaviti kraj v krajši pregledni sintezi.

Zgodovinske podatke je avtor črpal iz raznih disertacij in študij, posebna zahvala gre tudi Mariu Gariupu, župniku iz Uke in Ovčje vasi (s katerim je Moretti sodeloval že leta 1965, ko sta poskrbela za razstavo o mužaški zgodovini), medtem ko je za zadnji del svoje publikacije poskrbel avtor sam; Moretti trdi, da spadajo tudi legende o Mužacu v zgodovino tega kraja.

Knjiga je namenjena seveda vsem, vendar predvsem domačinom, kajti avtor pravi, da ima vsakdo rad med domačimi knjigami krajšo publikacijo, ki objema zgodovino ali enostavno pripoveduje o domačem kraju.

NADIŠKE DOLINE

ZAČETEK POBUDE "VABILO NA KOSILO"

V petek, 3. t.m., so v tržaškem Gran Mala baru predstavili letošnjo pobudo "Vabilo na kosilo", ki jo že sedmič predlagajo gostinci Nadiških dolin.

Pobuda v sedemnajstih restavracijah in gostilnah Nadiških dolin pa tudi pri raznih vinogradnikih in čebelarjih bo stekla 10. t.m. in bo trajala vse do 30. novembra. Pri njej sodeluje tudi Slovensko deželno gospodarsko združenje, omogočili pa so jo videmska pokrajinska uprava, videmska Trgovinska zbornica in Gorska skupnost Nadiških dolin.

Predsednica združenja "Vabilo" Michela Domenis je na predstavitvi najprej povedala, da so k letošnji pobudi povabili vse, ki proizvajajo nekaj tipičnega. "Za razvoj Nadiških dolin je v sedanjih razmerah prav turizem lahko ena glavnih gonilnih sil", je med drugim povedala Domenisova, "pod pogojem seveda, da je ponudba primerna oz. gostinska ponudba kvalitetna: marsikje se lahko dobro je, zato je za gostince Nadiških dolin zmagovita karta odkrivanje nekdanjih jedi in okusov."

Gostilne in restavracije, ki so pristopile k pobudi, so pretežno na območju Čedad, Grmek, Podbonesca, Šentlenarta, Špetra, Sovodenj in Srednjega. Ni slučaj, da je do predstavitve prišlo prav v tržaškem lokalni Malabar, na Trgu San Giovanni, saj tu skrbi u-

pravitelj Walter Kuzmich skrbi za odkrivanje posebnih, že pozabljenih sort vina, v njegovem baru pa vsak petek ponujajo izbrana vina v kombinaciji s hrano.

In že smo pri kuponih, ki zagotavljajo 10 % popust pri kosilu v Nadiških dolinah. Poleg teh, so se gostinci domenili s kolegi iz Kobarida in Bovca za skupen "paket" oz. kupon, s katerim bo mogoče plačati obed v kateremkoli gostinskem obratu na obeh straneh meje, kar prihaja do izraza tudi v nazivu pobude: "Turizem brez meja".

Podrobnejše informacije o lokaciji restavracij in kuponih bomo objavili naknadno. — ED

SPET ODDAJA NEDIŠKI ZVON

Po poletnem premoru se ob sobotah spet redno oglašja "Nediški zvon", to je oddaja radia Trst A, ki je že vrsto let na sporedu vsako soboto ob 14.30. Oddaja je v beneškem narečju in obsega vrsto novic, zgodovinskih podatkov in informacij iz javnega življenja v Benečiji. Tudi letos jo pripravljajo Ezio Gosgnach, Flavia Iuretig, Giorgio Banchig, Miha Coren in Luciano Chiabudini.

V RAVASCLETTU POSVET O JUSARSKEM VPRAŠANJU

VLADIMIR VREMEC

Sodelovali tudi predstavniki manjšinskih jusarjev in srenj

Konec septembra je bil v Ravasclettu posvet o jurskem premoženju, ki sta ga priredili Karnijska gorska skupnost in občina Ravascletto. Dobra udeležba domačinov in jusarjev iz Karnije in drugih področij dežele in bližnjega Veneta ter prisotnost deželnih politikov zgovorno potrjuje ta pomen, ki ga jursko premoženje ima tako na kulturni kot na družbeni in gospodarski ravni. Posvet je jasno pokazal na razliko med pravico do skupne vaše lastnine in pravico do rabe jurskega premoženja, ki jo je uvedel zakon iz leta 1927. To je bila ločnica, ki sta jo postavila tako Fabio Krevatin, predstavnik odborov za ločeno upravljanje jurskega premoženja na Tržaškem, kot tudi predstavnik srenj s Tržaškega, Karlo Grgič, ki je omenil razočaranje upravičencev do vaše skupne lastnine zaradi neizvajanja deželnega zakona 16/90 (zakon o prolektivnosti za namestitve sinhrotrona pri Bazovici) in nad zadržanjem Deželnega tehničnega odbora do skromnih načrtov in v ničemer do okolja škodljivih pobud na tržaški planoti.

Zahtevo, naj bi tudi pri nas sledili zgledu dežele Veneta pri urejanju jurskega premoženja, je deželni odbornik D'Orlandi sicer podprl in podčrtal pomen le-tega za razvoj goratih področij, vendar je napovedal sklicanje konference o jurskem premoženju in jurskih pravicah, komaj nato naj bi vprašanje uredili z zakonom. Temu je osporaval deželni svetovalec Martini (pobudnik deželnega zakona 3/96, ki ga je treba dopolniti in prilagoditi z novim zakonom), ki se je zaradi bližnjih volitev zavzel za takojšnje sprejetje zakona za pridobitev pravne osebnosti, druga vprašanja pa naj bi uredili pozneje z dodatnim zakonom.

Na posvetu je bilo izraženo negotovanje nad ravnanjem komisarja dr. Dole (zlasti so to jasno povedali domačini iz Ravascletta). Očitni anahronizem naj bi odpravil novi deželni zakon.

Posebno spodbudno je bilo priznanje dr. Ezia Benedettija, ki je vodil posvet, da je srečanje o jurskih pravicah na Opcinah leta 1993 prekinil mrtvilo o teh vprašanjih pri nas v deželi. Dolgoletni znane naših srenj, odv. Trebeschi iz Brescie, je naglasil potrebo po zdravi pameti pri obravnavanju te problematike in zavrnil poskuse, da bi pri ustanavljanju naravnih parkov na jurskih zemljiščih dajali prednost črkarski logiki in torej le zaščitnim normam, ne upoštevajoč pričakovanih zahtev prizadetega prebivalstva, ki mora biti aktivni nosilec pobud na teritoriju. Ekonomist prof. Nervi z univerze v Trentu pa je poudaril, da jurske pravice obstajajo tudi takrat, ko se jih prebivalstvo ne poslužuje,

da pa je nevarno zavlačevanje reševanja vprašanja o lastništvu zaradi zunanjih interesov, ki so vedno bolj močni. Ko je govoril o gospodarski izrabi jurskega premoženja, je poudaril, da se to ne omejuje na nego teh površin ali na kmetijsko izkoriščanje, temveč da je treba preiti na podjetniško usmeritev delovanja v smislu nudenja storitev obiskovalcem oz. uporabnikom jurskih površin. Jasno pa mora biti vsem, ki pripravljajo ali si zamišljajo krajinske in naravne parke na jurskih zemljiščih, da mora biti nega krajine domena jurskih upravičencev in prav tako ostalih gospodarskih pobud, zlasti pa je poudaril potrebo po ureditvi lastništva jurskega premoženja in priznanja pravne osebnosti, kar se po njegovem da rešiti na zelo enostaven način, z enim samim členom.

Na potezi so zdaj politične sile, ki upravljajo deželo. Gre za pomebno vprašanje, ki lahko prispeva k ovrednotenju jurskega premoženja in s tem povezane krepitve krajevnih identitet, z drugimi besedami, zavzetosti domačinov oz. krajanov za skupne zadeve.

ZAHVALNA NEDELJA V ŽABNICAH

Na zahvalno nedeljo, 28. septembra, ob 9.45 so slovesno zazvonili žabniški zvonovi. Po vasi se je zaslišal ropot traktorjev in nekaj minut pred 10. uro so privozili pred župnijsko cerkev. Bili so bogato okrašeni z jesenskim cvetjem in poljskimi pridelki. Žabniška cerkev je bila za ta dan slovesno, častljivo, umetniško okrašena s sadovi zemlje. Točno ob deseti so mogočno zadonele v cerkvi orgle v vstopno pesmijo: Pred Bogom poklekajmo. Liturgija sv. maše je bila v italijanskem jeziku, razen berila in nekaj prošnji. Delo sv. maše pa je povezovalo slovensko zborovsko petje. Presenetila me je molitev očenaša. Župnik Sandro je vernike nagovoril z daljšim uvodom v to molitev, nato so se od deset strelnikov in mežnar prišli za roke in začeli moliti v slovenščini. Skupaj z njimi so zbrano molili slovensko in italijansko govoreči verniki. Res sem imela občutek, da smo vsi eno.

Zahvalni pesmi je sledil blagoslov traktorjev pred cerkvijo. Na lepo okrašenih prikolicah so otroci s svojo živahnostjo obogatili prijetno družinsko vzdušje. Po blagoslovu so traktorji odpeljali na dvorišče v bližino župnijskega doma. Tam so pridne žabniške gospodinjice pripravile tradicionalno kosilo za vse farane. Vsa vas se je zbrala pri skupnem omizju in z župnikom Sandrom in sestrami veselo preživela nedeljsko pol-dne zahvalne nedelje.

- UDELEŽENKA

KOROŠKA

SREČANJE Z GORŠETOM

Te dni je bilo sicer o umetniku Francetu Goršetu že veliko napisanega, saj se prireditve, njemu v spomin ob 100-letnici rojstva, tako v Sloveniji kot na Primorskem in Koroškem, kar vrstijo, a dovolite, da napišem par besed o slovesnosti, ki je bila v Svečah (zadnjem njegovem zemeljskem prebivališču) v soboto, 4. oktobra.

Spominska svečanost se je začela ob 17.30 v sveški cerkvi, kjer se je zbralo veliko število ljudi, da prisostvujejo maši na dan umetnikovega godu (sv. Franciška, ki ga je tolikokrat upodobil). Ob Jožetu Kopeinigu, rektorju tinskega doma in predsedniku celovške Mohorjeve, sta sodelovali domači župnik p. Roman in dr. Franc Potočnik. Na koroški peli domači pevci (sveški cerkveni pevski zbor pod vodstvom Antona Feiniga), pomagali pa tudi ostali verniki. O pokojnikovem življenju in delu sta spregovorila p. Roman (na začetku) in g. Kopeinig v svoji pridigi. Beseda je tekla predvsem o njegovih številnih zemeljskih postojankah in različnih umetniških stvaritvah (npr. o petnajsti postaji križnega pota - vstajenju).

Po družabnosti na vrtu Goršetove hiše je bila kulturna prireditev v njegovi galeriji. Slavnostni govorniki so bili dr. Verena Koršič iz Gorice (ki je do ponatankosti podala Goršetovo delovanje v Trstu in Gorici v letih 1925-30 in 1945-52), umetnik Marijan Tršar iz Ljubljane (ki je povedal nekaj spominskih utrinkov, saj je bil njegov učencec), upokojena prof. Marija Spieler iz Celovca (ki je bila z Goršetom prijateljsko povezana) in dr. Janko Zerzer, domačin. Spregovorili so tudi državni sekretar na Ministrstvu za kulturo Republike Slovenije Gaberšek, domačin Anton Furtner in sveška sosedka, znanka iz ljubljanskih let, Marija Inzko ter Andrej Feinig, ki se umetnika spominja kot mlad fantič. Med posameznimi govori je pel moški oktet Akord iz Podgore pod vodstvom Mirka Spacapana.

Čeprav je proslavljanje trajalo dobre tri ure, so se zbrani - med njimi sorodniki, delegacija iz Sodražice, šolske sestre, župan, dr. Paulin iz Gorice, dr. Zdravko Inzko iz Sarajeva in domači kulturni in politični delavci - potem podali še v gostilno Adam, kjer se je srečanje ob spominjanju na Goršeta nadaljevalo ob prijateljskem klepetu in pesmi.

RB

PESNIK JE DOMA IZ VELIKIH ŽABELJ

TUDI V AJDOVŠČINI PRIZNANJE POEZIJI JURIJA PALJKA

MARJAN DROBEŽ

Že kar veliko časa je minilo od izida nove (že tretje) pesniške zbirke Jurija Paljka, časnikarja, publicista in likovnega kritika. Predstavitvi v Ajdovščini so dali naslov *Nedorečeno*, o umetniku in njegovih najnovejših pesniških iskanjih pa je razmišljal prof. Otmar Črnilogar. Pesmi je prebrala Klara Krapež, časnikarka iz Ajdovščine.

Prof. Otmar Črnilogar je v oceni zbirke bil v marsičem izviran ter je navedel nekaj dejstev, ki imajo širši pomen. Tako je dejal, da je Primorska v preteklosti dala veliko piscev in brez nje bi bila slovenska kultura hudo okrnjena. Ob tem je pripomnil, da so pri nas še ljudje, ki znajo vihteti pero. Vprašal se je tudi, kdaj bodo Paljkove pesmi ponarodele, in si odgovoril, da je to težko reči. Paljk naj bi se namenoma izogibal rimam, čeprav mu to zmeraj ne uspe. V njegovih pesmih je veliko tišine, torej prostora za razmišljanje in sodelovanja bralcev. To je tišina, ki tudi Bogu pusti do besede. Ob sporočilu nove pesniške zbirke, da je ta posvečena Paljkovi ženi in obema hčerama, je bil prof. Otmar Črnilogar rahlo polemičen in dejal, "da so pesmi bolj kot Paljkovi družini posvečene Bogu". Si-

Z leve: Oskar Simčič, Otmar Črnilogar, Jurij Paljk

cer pa so njegove pesmi nevsieljive, tako da jih vsak bralec lahko sam, na osnovi lastnih meril, doume in razume. Po mnenju uglednega profesorja, prevajalca in teologa, naslov nove pesniške zbirke *Nedorečeno* nemara ni najbolj primeren. Bolje bi bilo, če bi se na primer glasil *Nedorekljivi*.

Jurij Paljk je bil pri razčlenjevanju svoje poezije kritičen do tokov v slovenski besedni umetnosti. "Sodobna poezija v matični domovini nastaja, še preden imajo pesniki kaj povedati", je menil. Glede tišine, ki se pojavlja v njegovih stvaritvah, pa pravi, "da je tišina tisti trenutek, ko ostaneš sam s svojim srcem in dušo." Zahva-

lil se je Goriški Mohorjevi družbi, ki je pesniško zbirko izdala, ter s svojimi zbirkami in drugimi knjižnimi izdajami dokazuje, da je še zmeraj stember slovenstva v Italiji.

Ob predstavitvi pesniške zbirke v Ajdovščini, torej skoraj v domačem okolju avtorja, ki je doma iz Velikih Žabelj, je o poslanstvu in delovanju Goriške Mohorjeve družbe govoril njen predsednik, msgr. Oskar Simčič. Glede poezije pa je dejal, "da je ta najgloblji izraz resnice, ker omogoča besede, ki jih sicer ni mogoče izreči." Na predstavitvi je bil tudi David Faganel, ki je zbirko likovno opremil.

VI. REDNI LETNI ZBOR SLOVENSKE KONFERENCE SVETOVNEGA SLOVENSKEGA KONGRESA

V soboto, 20. septembra, je v sejni sobi Mestne občine Kranj potekal redni letni zbor članov SSK Konference za Slovenijo. Sprva so prisotni prisostvovali zanimivemu kulturnemu programu, ki je bil lep uvod v delovni del zborovanja. Na zboru so člani kongresa pregledali dosežke in sprejeli pet resolucij ter izvolili novo vodstvo. Sestavljajo ga 21-članski svet, tričlanski nadzorni odbor in častno razsodišče. Predsednik SSK-KRS ostaja Danijel Starman, ki je prisotne nagovoril: "Današnji čas terja moralne in močne voditelje in tudi mi moramo imeti moralno moč, da lahko prispevamo k svetovnemu slovenstvu. Naš povezovalni faktor mora biti slovenstvo in temelj le-tega naš jezik. V naši Sloveniji nam manjka skupnega interesa, ne smemo biti razklani, kajti Slovenci imamo korenine in iz njih moramo rasti."

V razpravi so sodelovali številni udeleženci, na konferenci pa so posebno odmevale pozdravne besede predsednika Svetovnega slovenskega kongresa dr. Jožeta Bernika iz Chicaga.

- ADA KLINČON

POTNE LISTE BODO BOLJE ZAVAROVALI PRED PONAREJENIMI

V Sloveniji je bilo več primerov, da so iz uradov Upravnih enot (to so državni organi na območjih krajevnih uprav) ukradli potne liste, ki so bili še prazni, torej brez podatkov morebitnega upravičenca. Zadnji tak primer je bil v Celju, kjer je bilo ukradenih 50 praznih slovenskih potnih listov. Tatovi niso odkrili in so ukradene potne liste najbrž prodali na t.i. črnem trgu, kjer za en slovenski potni list plačujejo okrog 5 tisoč nemških mark. Po informacijah s slovenskega notranjega ministrstva posamezniki izgubijo okrog 2 tisoč potnih listov na leto ali pa so jim ti osebni dokumenti ukradeni.

Ministrstvo prebivalce opozarja, naj bolje skrbijo za varnost potnih listov in drugih listin. To seveda velja tudi za prepustnice, ki omogočajo maloobsejni promet med Slovenijo in Italijo. Država pa bo izvedla tudi nekatere ukrepe za boljše zavarovanje potnih listov. Če so ti ponarejeni in jih obmejni organi drugih držav odkrijejo, bi se lahko zgodilo, da bi katera od tujih držav ponovno uvedla vizume za potovanja iz Slovenije. To bi lahko napravile tudi ZDA, ki so nedavno sicer slovenskim državljanom odpravile vizume za turistična in poslovna potovanja.

Slovenske potne liste bodo boljše zavarovali tako, da bodo v teh dokumentih britanske folije zamenjali s kanadskimi, ki so bolj primerne oz. varne pred ponarejanjem. V novih potnih listih bodo spremenili tudi kodo SLO in jo, kot zahtevajo mednarodni standardi, zamenjali s SI.

V Sloveniji bodo proti koncu tega leta pričeli izdajati tudi nove osebne izkaznice. Nova izkaznica bo po mnenju strokovnjakov pomenila "pravo revolucijo", saj bo vsebovala 15 različnih zaščitnih elemen-

tov. Poudarjajo, da bo med najbolj zaščitnimi in sodobnimi dokumenti ne le v Evropi, temveč tudi v svetu. Papir bo zamenjala plastika. Osebo izkaznico bodo na območjih, določenih z zakonom, kjer avtohtono živijo tudi pripadniki italijanske oz. madžarske narodnostne skupnosti, izdajali tudi v italijanskem oz. madžarskem jeziku. Ob tem mora osebna izkaznica, skladno z mednarodnim standardom, imenovanim ISO, vsebovati tudi napise v enem izmed svetovnih jezikov. V Sloveniji bo omejen dokument imel tudi angleško besedilo.

- M.

SLOVENCEV JE ŽE MANJ KOT DVA MILIJONA

V Sloveniji že dolgo časa opozarjajo na upadanje števila prebivalstva, torej na neugodna demografska gibanja. O rodnosti potekajo razne razprave, ki zadevajo tudi prekinitve nosečnosti, o čemer je jasno in odločno stališče katoliške Cerkve pojasnil tudi ljubljanski nadškof msgr. Franc Rode.

V raznih okoljih in tudi na uradni ravni pogosto navajajo, da je Slovencev komaj okoli dva milijona. V zadnji številki *Biltena Banke Slovenije* pa je objavljen podatek, da ima Slovenija zdaj milijon 982 tisoč 265 prebivalcev. Pri tem pa je treba opozoriti, da je dejansko število prebivalcev slovenske narodnosti še nižje, ker je v omenjenem skupnem številu upoštevano okrog 160 tisoč pripadnikov drugih narodov, ki so v obdobju po osamosvojitvi dobili slovensko državljanstvo. Naseljenost v Sloveniji znaša 97,9 prebivalcev na km² površine. Največje mesto je Ljubljana z 263.043 prebivalci.

POMEMBNI PRISPEVKI K POZNAVANJU POLPRETEKLE ZGODOVINE

RAZSTAVE OB JUBILEJU PRIMORSKE

V Kopru in Novi Gorici je odprtih več razstav z gradivom o priključitvi tega območja k matični domovini in državi Sloveniji. Na ogled so najrazličnejše listine, dokumenti in drugo gradivo, ki jih hranijo razne ustanove, kar vse spominja na dogodke po letu 1945, ko se je pričel politični in diplomatski boj za nove

meje med Italijo in Jugoslavijo oz. pozneje s Slovenijo in Hrvaško.

V Pokrajinskem muzeju v Kopru je odprta razstava z naslovom *Pariška mirovna pogodba in slovenska zahodna meja 1945-1947*, s poudarkom na prizadevanja za oblikovanje slovenske zahodne meje v luči zapuščine zgodovinarja Frana Zwitterja. V Novi

Gorici pa si je mogoče ogledati *Razstavo izbranih arhivskih dokumentov*, ki so jo pripravili ob 25. obletnici ustanovitve Pokrajinskega arhiva; razstavo o Primorski v obdobju 1918-1947, v vili Bartolomei v Solkanu; razstavo o *Publikacijah na zahodni slovenski meji v letih 1943-1947*; ter razstavo časnikov, slovenskih in italijanskih, ki so izhajali v Trstu

in Gorici, od konca druge svetovne vojne pa do združitve Primorske s Slovenijo, 15. septembra 1947; pripravila jo je prof. Nataša Nemec iz Goriškega muzeja. Na ogled je v predverju Kulturnega doma v Novi Gorici. Svoje delo je odgovorno, vestno in pošteno opravila, saj so predstavljeni tudi slovenski časniki, ki so bili v opoziciji do novih oblasti v Jugoslaviji oz. Sloveniji. Tako so na ogled: tednik *Demokracija*, ki je izhajal v Trstu in Gorici; katoliški tednik *Slovenski Primorec*, ki je izhajal v Gorici; otroški list *Pastirček*; *Duhovni preporod* iz leta 1945; *Glas zaveznikov*, ki je izhajal v Trstu in je bil informacijski dnevnik Zavezniške vojaške uprave; *Uradni list Pokrajinskega narodnoosvobodilnega odbora za Slovensko primorje* in *Trst*, št. 1., ki je izšel v Trstu, v soboto, 9. junija 1945. Najbrž je šlo za prvo in zadnjo številko te publikacije.

Na razstavi v predverju Kulturnega doma v Novi Gorici je prikazanih tudi več italijanskih časnikov, ki so v prvih povojnih letih izhajali v Trstu in Gorici. Gre tudi za časopise, revije in druge periodične tiske, ki jih Novogoričani ter sploh slovenska javnost v preteklosti niso smeli videti in brati.

- M.

VSE VEČ SLOVENCEV NA UNIVERZAH

Na univerzi v Ljubljani in Mariboru ter na druge visoke šole v Sloveniji se je v novem šolskem letu vpisalo izredno veliko študentov. Novih vpisov je bilo kar ok. 52 tisoč, kar se še ni zgodilo v vsej zgodovini slovenskega visokega šolstva. Dejansko število pa je najbrž še višje, saj statistika ne upošteva tistih slovenskih študentov, ki so se vpisali na razne univerze v tujini; med njimi sta zlasti tisti v Trstu in Padovi.

Sociologi še niso ugotovili, zakaj toliko vpisov za visokošolski študij. Nemara se je med mladimi uveljavilo spoznanje, da je prihodnost odvisna tudi oz. predvsem od izobrazbe in znanja, ki bosta še pomembnejša tedaj, ko naj bi bila Slovenija sprejeta v EZ ter se bodo mladi izobraženci lahko potegovali za zaposlitev v vseh državah članicah. Najbrž pa se tudi veliko mladih vpisuje na visoke šole, ker po končanih srednjih šolah niso mogli dobiti zaposlitve, ter

menijo, da bodo z višjo oz. visoko šolo tudi lažje dobili delo. Ne glede na omenjene in druge možne vzroke vpisov pa je za Slovenijo spodbudna ugotovitev, da izobrazba in znanje pridobivata na veljavi in pomembnosti. Število vpisanih je na raznih fakultetah obeh univerz in na drugih visokih šolah, ki delujejo v Kranju, Mariboru, Kopru in v Portorožu, različno. V nekaterih primerih so spričo prostorskih stisk ali drugih razlogov morali omejiti vpis novih študentov, na posameznih fakultetah pa niso dosegli pričakovanega števila vpisov. Največje zanimanje je za študij na medicinski fakulteti, na pravni fakulteti in na fakultetah družboslovnih znanosti. Skrb vzbujajoči pa je upad zanimanja za študij na fakultetah tehniške in biotehniške usmeritve, kar je morda predvsem posledica krize v industriji, v kateri mladina ne vidi perspektiv.

- M.

OTROŠKO ZOBOZDRAVSTVO V SLOVENIJI MED NAJBOLJŠIMI NA SVETU

Na nedavnem svetovnem kongresu Mednarodnega združenja za otroško zobozdravstvo v Buenos Airesu je v konkurenci šestinidesetih drugih držav Slovenija prejela prvo nagrado za najboljšo organizacijo izvajanja zobozdravstvenega varstva predšolskih in šolskih otrok ter za najuspešnejšo preventivo proti zobni gnilobi. To je sad dolgoletnega delovanja zobozdravnikov in specialistov pedontologov, ki si sedaj prizadevajo, da bi to področje vključili v redni izobraževalni program v šolah.

Nov uspeh na tem področju je tudi sklep Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije, da bo financiral t.i. globalni preventivni program

rednih zobozdravniških pregledov, ki se bodo pri otrocih po novem začeli že pri šestih mesecih starosti.

Državni usklajevalec za oralno zdravje prof. dr. Vito Vrbic je po prejemu prve nagrade za slovensko otroško zobozdravstvo poudaril, da je v evropskem merilu Slovenija po treh kazalcih - umrljivosti dojenčkov, sladkorni boleznini in skrbi za oralno zdravje - na zelo visoki ravni. Na področju zobozdravstva deluje 400 otroških zobozdravnikov in 40 pedontologov, med njimi jih veliko dela v šolskih zobnih ambulantah. Tudi tekmovanja za zdrave zobe, ki pod pokroviteljstvom industrije Lek poteka že 15 let, v drugih državah ne poznajo.

- M.

ZAKONSKI PREDPISI ZA VINOGRADNIŠTVO

V KLETI NAJ BOSTA SAMO MOŠT IN VINO

Pristojni nadzorni organi so v teh dneh zaostri nadzorstvo po kletih tudi v naših krajih, da ne bi prišlo do možnega potvarjanja vina. Zakonski predpisi so zelo natančni in jasni in prav je, da jih vestno upoštevamo, saj so globe za prekrške zelo visoke.

VINOGRADNIK IN ZAKONSKI PREDPISI

Vinogradniki v naši pokrajini morajo biti zelo pozorni na vse predpise, ki se tičejo njihove stroke, drugače jih lahko doletijo hude kazni. Sedanji predpisi so zelo zapleteni in jih je težko raztolmačiti. Razni, tudi nedavni škandali so hudo prizadeli vinogradništvo in seveda niso prispevali k ublažitvi hudega pritiska in nadzorov, ki bremenijo ta pomembni proizvodni sektor. Bodimo zato zelo pazljivi in začnimo kar v kleti.

KLET, VINARSKI OBRAT IN SKLADIŠČE

Klet ni samo prostor, kjer nabrano grozdje z običajnim kletarskim orodjem predelamo, da začne fermentirati. Tu pridelek, to je vino, tudi hranimo in ga stekleničimo.

Tudi v skladišču ne predelujemo vina, ampak ga le hranimo, preden ga prodamo ali preden ponovno ne ravnamo

z njim. Zato tak prostor šteje-mo v vsakem oziru kot klet.

Klet sme obratovati le, če je bilo izdano zdravstveno dovoljenje. Preden ga izdajo, pa morajo ugotoviti, ali kletarsko orodje ustreza higienskimi in zdravstvenim zahtevam. Ta obveznost velja bodisi, da v kleti pridelujemo vino, bodisi, da je klet namenjena skladiščenju vinarskih pridelkov. Kdor prodaja vino v steklenicah, butilkah ali pletenkah, mora imeti overjen register o ustekleničenju, za kar pa je trenutno treba imeti higiensko in zdravstveno dovoljenje.

PRIJAVA VINSKIH POSOD

Če v kakšni kleti skupna kapaciteta nepremičnih vinskih posod (sodov, kadi in podobnega) in premičnih vinskih posod (raznih posod s kapaciteto nad 60 litrov) presega skupno prostornino 100 hektolitrov, mora tisti, ki je za klet odgovoren, vložiti prijavo s priporočenim pismom na Urad za zatiranje

ponaredb, ki je pristojen na ozemlju, ter navesti:

- skupno kapaciteto kleti;
- kapaciteto in lego nepremičnih posod ter njihovo oštevilčenje, ki je označeno na posebni planimetriji kleti.

Vsako kasnejšo spremembo je treba nemudoma javiti na enak način ter priložiti novo planimetrijo.

ČESA V KLETI NE SMEMO HRANITI

Kot določa 17. člen odloka predsednika republike z dne 12.02.1965, št. 162, v kletih ne smemo hraniti:

- žganja in alkohola;
- sladkorja in njegovih raztopin;
- sirupov, pijač in sokov, ki so različni od mošta in vina, ter drugih sladil in fermentov, različnih od tistih, ki nastanejo iz grozdja;
- posušenega in suhega grozdja ter snovi grozdja ter snovi, ki nastanejo iz njih;
- snovi, ki lahko dajo moštu in vinu poseben parfum ali okus;
- snovi, ki so dovoljene pri pripravi aromatiziranih vrst vina;
- nedovoljenih dodatkov in barvil;
- snovi, s katerimi je mogoče ponarejati mošt, vino in posebna vina;
- mošta in vina z naravno nižjo alkoholno stopnjo kot 8,5 stopinje.

Izjemoma je dovoljeno hraniti vino, likerje, sirupe, sokove in druge pijače, ki so različne od mošta in vina, če so v zapečatenih konfekcijah, namenjene prodaji in ne držijo več kot 2 litra.

V TRSTU RAZSTAVA CVETIC FLOREST

Tržaška občina, Sejemška ustanova in Zveza cvetličarjev so konec preteklega tedna na tržaškem razstavišču pripravili cvetlično razstavo Florest, ki naj bi v prihodnje postala pravcato italijansko okno, odprto proti vzhodu, predvsem Sloveniji in Hrvaški. Operaterje iz treh dežel naj bi seznanila z italijansko cvetličarsko proizvodnjo, orodjem in napravami pa tudi z aranžmaji in urejanjem vrto.

Na razstavi je sodelovalo 65 operaterjev iz Furlanije - Julijske krajine, Veneta, Toskane in Lacija, ki so s svojimi 120 razstavnimi prostori zasedli štiri hale razstavišča. Na 120 kv. metrih površine so bili na ogled cvetje, semena, sadike, orodje za cvetličarstvo in vrtnarstvo, mehanični deli in drugi proizvodi, ki jih je Kmetijska druga na razstavi prodajala obiskovalcem s popustom.

NAGRADA OBRATNIKU PAVLU HROVATINU

V nedeljo, 5. t.m., se je v Vidmu uspešno izteklo sodelovanje slovenskega umetniškega oblikovalca Pavla Hrovatina na natečaju, ki ga je deželna ustanova za razvoj obrtništva ESA priredila v okviru videmskega sejma Friuli DOC. Za mojstra od Briškov je bilo to prvo sodelovanje na kakem natečaju, končalo pa se je z osvojitvijo prvega mesta ex aequo z videmskim kiparjem Robertom Milanom. Hrovatin je že nekaj let uveljavljen avtor umetniških izdelkov iz različnih vrst kraškega kamna. Za svoja dela je prejel vrsto priznanj. Gre za izvirne avtorske izdelke, ki jih odlikuje svojevrsten odnos do kraškega kamna in so daleč od povprečne industrijske šare. Pavel Hrovatin je prejel prvo nagrado za izdelek iz kraškega marmorja, na katerem je izklesana gričevnata pokrajina z vinogradom.

TRŽAŠKI CREMCAFFÈ V SLOVENIJI S POMOČJO INFORMESTA

Cremcaffè, znana kavna znamka v rokah slovenske podjetniške družine Lokar - Poloj, se seli tudi v Slovenijo s proizvodnim obratom oz. prazarno. Evropska komisija je ocenila projekt o razširitvi tržaške družbe v Slovenijo za zelo zanimivega in mu dodelila prispevek v znesku 70 milijonov lir. Financiranje, pridobljeno s konzulenco goriškega Informesta, bo služilo za izdelavo študije o izvedljivosti ustanovitve proizvodne mešane družbe v Sloveniji. Cremcaffè je tako prvo podjetje v F-Jk, ki si je zagotovilo prispevek EZ. Daljša se seznam uspehov, ki jih je Informest dosegel na evropski ravni. V zadnjih mesecih mu je uspelo pridobiti v Bruslju za 500 milijonov lir prispevkov za investicije in usposabljanje osebja v vzhodnoevropskih državah, v zaključni fazi pa sta še dva nova projekta.

SEJEM INFORMATIKE V MILANU

SMAU 97

V Milanu je bil od 2. do 6. oktobra sejem informatike in telekomunikacij SMAU 97. To je bila že 34. izdaja tega sejma, ki pa se je šele v zadnjih letih, z razvojem računalnikov in s širjenjem njihove uporabe, oragnizacijsko zelo povečal in se tako prebil v sam vrh tovrstnih manifestacij po Evropi. V Milanu so zato v teh dneh pričakovali nad 400.000 obiskovalcev, tako izvedencev kot ljubiteljev informatike. Zanje so organizatorji poskrbeli nad 26 tematskih razstavnih prostorov, v katerih so bile na ogled novosti na področju informatike, novih medijev in telekomunikacij. Veliko zanimanje je zbuja prav sektor telekomunikacij, kjer se s pomočjo novih sredstev odpirajo nove možnosti komunikacije in kjer se v prihodnjih letih obeta velik razvoj. Vsekakor je bila želja organizatorjev predstaviti ne samo nova sredstva, ki so danes na razpolago, temveč tudi njihov namen in možnost njihove uporabe. Obiskovalec je imel tako priložnost si ogledati zadnje novosti, preizkusiti njihovo delovanje, slediti razlagam o njihovi uporabnosti in izvedeti za možnosti bodočega razvoja.

FINANČNI MANEVR POSEGEL NA DAVEK IVA

DAMJAN HLEDE

Zakonski odlok, povezan s finančnim manevrom za leto 1998, je tokrat posegel skoraj izključno na davek na dodatno vrednost, in sicer tako, da je preuredil sistem davčnih alikvot. Odlok, ki je v veljavi od 1. oktobra dalje (parlament ga bo moral potrditi v teku šestdesetih dni, drugače bo zapadel *ex tunc*), določa nove alikvote v višinah 4%, 10% in 20%. Izginil je torej 16-odstotni davek Iva, navadni 19-odstotni pa je bil povišan za eno točko. Od teh sprememb računa država pridobiti skoraj šest tisoč milijard. To breme naj bi vsaki družini v Italiji stalo v naslednjem letu od dvesto do petstotisoč lir.

V bistvu pomeni odstranitev vmesne 16-odstotne alikvote prilagoditev evropskim smernicam, ki poleg tega določajo tudi povišek 4-odstotne mere za eno točko, česar pa vlada za sedaj ni izpolnila, morda ker je s tem hotela nekoliko ublažiti breme davkoplačevalcem. Stvari, ki so bile doslej obdavčene s 16-odstotno davčno mero, so sedaj deloma prešle na 10% in deloma na 20%. V cenah bo naj-

vidnejši povišek morda viden v oblačilih in obuvalih, kjer se je davek od 16% povišal na 20%.

Druga znatnejša sprememba, ki jo je uvedel omenjeni odlok, zadeva obdavčenje lastninskih prenosov družbenih deležev (t.i. *capital gain*). Ta sistem obdavčenja temelji na razlikovanju med *kvalificiranimi deleži* (več kot 2-odstotni za družbe, ki so vključene v borzni trg, več kot 5-odstotni za delniške družbe in več kot 10-odstotni za ne-delniške družbe), ki spadajo v analitični davčni sistem, in *nekvalificiranimi deleži* (tisti, ki so manjši od prej omenjenih mer), ki so obdavčeni s *forfait-om* (doslej 1,05% plačila za prodajo, odslej pa še enkrat toliko in sicer 2,10%). V bistvu gre v tem primeru za poseg prehodne narave, saj bo naslednjega leta (po vsej verjetnosti od 1. julija 1998 dalje) stopila v veljavo celotna reforma *capital gain-a*, ki bo predvidevala izključno analitični sistem obdavčenja.

ČETRTO SREČANJE MANAGER KLUBA

KOMUNIKACIJA IN EKIPNO DELO: KLJUČ DO NOVOGORIŠKEGA MANAGERSKEGA USPEHA

MARJANA REMIAŠ

Podjetnik Jožef Semiš, pobudnik ustanovitve Manager kluba v Novi Gorici in njegov podpredsednik, je preteklo soboto na četrto klubsko srečanje sklical sodelavce, članice in člane Manager kluba. Tematski večer, ki ga je vodstvo kluba pripravilo v sodelovanju z magistrom Jordanom Bergincem, ustanoviteljem Gea College-a in predavateljem na Visoki šoli za podjetništvo, je obsegal okroglo mizo. Referate s strokovnega in delovnega srečanja z naslovom: *Kako stimulativno je podporno okolje za poslovanje podjetij v novogoriški regiji*, so pripravili sodelavci kluba in strokovnjaki s področja ekonomije, podjetništva, bančništva ter posameznih gospodarskih institucij.

Moderator okrogle mize magister Jordan Berginc je ugodoma predstavil dejavnike pospeševanja gospodarskega razvoja v razvitih svetovnih gospodarskih velesilah in predpostavil možne zaviralne dejavnike neučinkovitega podpornega okolja za poslovanje v naših, slovenskih regijah.

Sodelavci in oblikovalci, ki so predstavili lastne poslovne

vizije ali vpogled v trenutno stanje področij, v katerih delujejo, pa so bili: Črtomir Špacapan, župan novogoriške mestne občine, dr. Gabrijel Devetak, predavatelj na kranjski Fakulteti za organizacijo dela, Boris Lozej, direktor podjetja Meblo Jogi, Dušan Božič, direktor podjetja Duka, Mitja Premrl, strokovnjak za področje financ in direktor podjetja Taxa, magister arhitekt Jelko Valenčak, Rino Velikonja, predstavnik Gospodarske zbornice, Savo Skomina Obrtna zbornice ter Ksenija Mrevlje z novogoriške KMB.

Skupne iztočnice dvehurnega strokovnega posveta, ki je prvi v seriji klubskih strokovnih srečanj managerjev, prinašajo zanimive, čeravno nezavidljive rezultate.

Slovenska prostorska in ekonomska majhnost, kakor tudi slovensko neizpolnitno približevanje Evropi skozi italijansko sosedstvo, sta dejstva, ki jima ne gre oporekati. Da bi v Evropo skozi Italijo Slovenija vstopila čim manj gospodarsko, politično in državno-stno odvisna, so potrebni večja slovenska podjetniška elastičnost, tehten vsebinski razmislek gospodarstvenikov, realizacija vseh dobrin podjetniških idej, ki se rojevajo v družbenih ali v zasebnih

podjetjih, zmoglost podjetniške komunikacije, ki se pričinja že v razredih osnovnega šolstva, privajanje na teamsko delo, stalno opismenjevanje s področij računalništva ter modernih računalniških komunikacij in manjša rigidnost slovenskega bančniškega in zavarovalniškega sistema.

Sobotne okrogle mize, ki odpira vrsto pomembnih gospodarskih vprašanj, se je udeležilo nad šestdeset podjetnikov, članov kluba in simpatizerjev, ki so se ob koncu okrogle mize z vprašanji vključili v diskusijo.

Prevladajoče mnenje, da država še vedno premalo skrbi za podjetnike in njihovo rast, kakor tudi za razvijanje novih podjetniških struktur, je na sobotnem srečanju ostalo odprto.

Kulturni program srečanja managerjev, ki so se dobili prvič po poletnih počitnicah, so obogatili nastop samostojne pevke Tatjane Mihelj, pianistke Anice Furlan, oblikovalca Ignaca Stibilja, razstava petih umetnikov, ki jo je pripravila umetnostna zgodovinarica Klavdija Figelj, ter razstavljeni izdelki umetne obrti samostojne podjetnice Darje Černologar.

TOGNETTI (ZARJA) IZKLJUČEN ZA POL LETA

ERIK DOLHAR

Derby presenetljivo Primorju. Začetek 2. AL

Disciplinska komisija deželne nogometne zveze je v promocijskem prvenstvu izključila kapetana združene ekipe Zarja/Gaja 97 Paola Tognettija (na sliki) za kar šest mesecev, in sicer do 31. marca 1998. Za našo združeno ekipo je to seveda zelo hud udarec. Pri društvu so sicer pričakovali kazen, niso si pa mislili, da bo tako huda. Izkušeni Tognetti je pač kapetan ekipe in je zato vsak disciplinski ukrep še oostrejši. Do ukrepa zveze je prišlo, potem ko se je Tognetti na tekmi proti San Luigiju (Zarja/Gaja 97 je izgubila s 3-2) upravičeno ostro pritoževal nad sodnikom Mininnijem, ker ob izteku srečanja ni dosodil enajstmetrovke vzhodnokraški enajsterici. Sodnik je kapetana pokazal rdeči karton (izključitev), tako hudih posledic pa si ni nihče pričakoval!

Oči zamejskih ljubiteljev nogometa so bile v nedeljo u-

kolo izključen tudi Donaggio) v Bazovici proti Trziču povsem razočarala in tudi zaslužno zgubila.

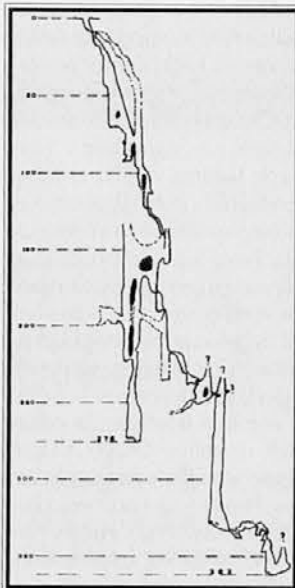
V 1. amaterski ligi je kriška Vesna nadaljevala svojo zmogovitost tudi v Gonarsu, medtem ko so Sovodenjci odnesli točko iz Lignana.

V nedeljo se je začelo prvenstvo 2. amaterske lige, v kateri nastopajo tudi trebrenski Primo-

TRŽAŠKO PLANINSKO DRUŠTVO V DRUGI NAJGLOBLJI JAMI NA KRASU

Do odkritja je v sodelovanju z JD Dimnice iz Kopra prišlo konec poletja

Na pobočju Slavnika oz. približno na pol poti med Slavnikom in Hrpeljami, so člani jarmarskega odseka Slovenskega planinskega društva Trst in jarmarskega društva Dimnice iz Kopra odkrili 362 m globoko jamo, ki so jo po kraju, kjer je prišlo do odkritja, poimenovali Jama pred Kotlom. Gre za drugo najglobljo jamo med Vipavsko dolino in Postojno na eni strani in Tržaškim zalivom na drugi, po breznu Skilan pri Bazovici (370 m). Gre za področje, kjer sta se, po splošnem mnenju, rodila jamarstvo in speleološka znanost. Na pomembnost odkritja kaže podatek, da tu jamarji raziskujejo že poldrugo stoletje in da, kljub temu da so v tem času raziskali okoli tri tisoč jam, so le v petnajstih presegli globino 200 m in le v dveh, poleg

Jame v Kotlu, so presegli globino 300 m. Trenutno raziskuje to ozemlje okoli petsto jamarjev.

Verodostojnosti dosežene globine in očetovstva odkritja ni, vsaj do sedaj, osporaval še nihče, čeprav se to v podobnih primerih rado dogaja.

Podvig je uspel tržaško - koprski odpravi, kar je v nasprotju z jarmarsko tradicijo, po kateri se jamarji zapirajo vsak v svoj klub. Člani SPDT in društva Dimnice pa že dolgo časa delajo skupaj, kot da bi pripadali eni sami organizaciji. Rezultati tega sodelovanja niso izostali: lansko poletje so odkrili najgloblje vhodno brezno na svetu: 640 m globoko Vrtoglavo na Kaninu. Sedaj pa so na Slavniku odkrili eno izmed najglobljih brez na Krasu.

Načelnik jarmarskega odseka SPDT je Stojan Sancin, med najaktivnejšimi člani pa je še Boljunčan Miran Zobec.

ED

DOMAČA KOŠARKA

UVODNI USPEH JADRANA

Boru Radenska Memorial Boris Tavčar

Jadran NTKB je začel s pravo nogo prvenstvo C1 lige. Potem ko so v prvem kolu počivali, so Vatovčevi fantje v domačem Domu pristaniških delavcev pri Brijunskih premagali peterko Estensi Acciai Gallo iz Ferrare z nizkim izidom 62-57 (prvi polčas 36-20), kar je pa značilno za ekipe trenerja Vatovca, ki od svojih varovancev zahteva vedno tako močno obrambo, ki ne dovoljuje nasprotnikom, da bi dali več kot 70 točk. Jadranovci so povrh igrali še brez bolnega kapetana Sandija Rauberja, tako da so se pomlajeni Jadranovi ekipi verjetno v slačilnici pred začetkom prvega domačega srečanja nekoliko "tresle hlače". Tega pa ob

vstopu na parket sploh niso pokazali, saj so odločno začeli in povedli predvsem po zaslugi Stefana Samca (na sliki), ki je bil pod košema za nasprotnike prava nerešljiva uganka, saj je bil na koncu najboljši strelec tekme z 20 točkami. Spodbuden začetek naših torej, trener Vatovec pa upa, da bodo z zmagami privabili v domači Portuale še večje število gledalcev.

Naše ostale ekipe se pripravljajo na sobotni začetek prvenstva C2 (Dom Rob Roy) in D lige (Bor Radenska, Kontovel in Cicibona Pref. Marsich) na raznih turnirjih. Konec tedna je bil v svetoivanskem Stadionu 1. maj Memorial Boris Tavčar, v spomin na prezgodaj preminule-

FOTO: KROMA

ga Borovega košarkarja. V trajno last je pokal osvojil prav domači Bor Radenska, ki je v finalu premagal Kontovel z 80-64. 3. mesto so osvojili Domovci, ki so gladko odpravili Cicibonaše.

ED

NOGOMET

FENOMENALNI AJDOVCI!

Naprej tudi Udinese

Ajdovsko Primorje je poskrbelo za velik podvig: nogometaši iz Vipavske doline so se namreč prebili v drugo kolo evropskega pokala pokalnih zmagovalcev. V povratnem srečanju 1. kola pokala so izenačili s švedsko ekipo Solne in se tako, po tesni zmagi v gosteh, vvrstili v 2. krog tekmovalja. Vzdušje na ajdovskem igrišču pod Čavnom je bilo enkratno, za hladno prho pa je le 13 minut pred iztekom srečanja poskrbel nogometaš gostov Novakovič, ki je

popeljal Švede v vodstvo. Potrebna sta bila podaljška, med katerima so se Ajdovci pognali v napad in svoj trud kronali z zadetkom z glavo Rudonje, ki je že bil uspešen na Švedskem. Primorci so lahko tako na koncu dali duška svojemu veselju in po tekmi še obrili na golo svojega trenerja Kovačiča, ki je izgubil stavo... (na sliki, ko je še imel lase)

Ajdovci bodo sedaj v osmini finala igrali najprej doma (morda bo tekma v Ljubljani) 23. t.m. proti nizozemski ekipi Roda Kerkrade. Povratna tekma bo na Holandskem 6. novembra.

Do šestnajstine finala pokala UEFA se je prebil tudi videmski Udinese, ki je suvereno odpravil poljski Widzew Lodz. Videmčane pa sedaj čaka trd oreh Amsterdamskega Ajaxa, ki je že gladko odpravil mariborski Branik. Prva tekma bo v Amsterdamu 21. t.m., povratna pa v Vidmu 4. novembra, ko bodo imeli ljubitelji nogometa možnost, da si ogledajo enega najslavnejših klubov na stari celine.

JADRANJE

MED BARCOLANO NA MORJU SAMO JADRNICICE

Tržaško pristaniško poveljstvo je ob skorajšnji regati Barcolana, ki bo v nedeljo, 12. t.m., prepovedalo plovbo, ribarjenje in vsako drugo dejavnost od 9.30 do 17. ure oz. do zaključka regate na območju, ki ga omejujejo štartna in druge tri boje. Omejitev velja samo na italijanskem delu Tržaškega zaliva, saj bo letos regata prvič potekala tudi prek meje s Slovenijo, in seveda ne velja za jadrnice, ki sodelujejo pri regati.

Organizatorji in sile javnega reda bodo lahko v izrednih primerih dovolile plovbo po prepovedanem območju. Za ko-

ordinacijo med plovili sil javnega reda in operativno bazo bodo na razpolago VHF kanal 9, za klice v sili pa kanal 16 oz. brezplačna telefonska številka 167-090090.

NAMIZNI TENIS

ŽENSKA A1 LIGA: Cagliari - Kras Generali 2-5 (Wang 3, Vanja in Katja Milič 1)

ŽENSKA A2 LIGA: Kras Activa - Verzemolo 0-5

Ž. B: Kras - Spoleto 2-3

C1: Kras - Castellana 1-4

VAL S TEŽAVO UGNAL KOIMPEX

Med tekami za italijanski in deželni pokal, je bil pretekli konec tedna nedvomno v središču pozornosti slovenski derby v Gorici med domačim Valom Imso Kmečko banko in Slogo Koimpex. Tekma ni razočarala zbrane publike, saj je bila stalno napeta. Slogaši so osvojili uvodni set in so bili na tem, da osvojijo še drugega, tedaj pa so domačini odločno reagirali, osvojili niz s tesnim 16-14, nato pa bolj prepričljivo naslednja dva. Koimpex je pred tem v prvem srečanju 3. kola poka-

la tesno izgubil tudi proti VBU-ju. Koimpexova dekleta pa se na domači tekmi niso tako upirala šesterki Sangior-gine kot fantje Valovcem. Blahotova dekleta so namreč izgubila z neoporečnim 3-0.

V drugem krogu moškega deželne pokala je Olympia zanesljivo premagala tržaški Prevenire, a je morala priznati premoč Il Pozza iz Pradamana, ki je v soboto v Slovenskem športnem centru v Gorici presenetil. Še uspešnejša pa je bila ženska postava Olympie, ki je v slovenskem derbyju najprej gladko odpravila mlade Borovke (2-0), nato pa še Vivil. Bor je v zadnjem srečanju izgubil še proti Vivilu.

Na 4. turnirju prijateljstva, ki je bil v nedeljo na Stadionu 1. maj v Trstu, je Koimpex osvojil 3. mesto, Breda Čok pa je bila proglašena za najboljšo branilko.

ROKOMET

2. SLOVENSKA LIGA: Kras - Jezersko 22 - 37

ZŠSDI - OKS

ZAMEJSKI ŠPORT V SLOVENIJI

Na sedežu Olimpijskega komiteja Slovenije v Ljubljani je bila v petek, 3. t.m., tiskovna konferenca, na kateri je Združenje slovenskih športnih društev v Italiji medijem v matici predstavilo del stvarnosti zamejskega športa. ZŠSDI, ki sta ga zastopala predsednik Jurij Kufersin in Mario Šušteršič, je predstavilo nekatere naše najboljše ekipe in posameznike. Opisali so vrhunske dosežke Mladinega rolnarja Davida Bogatca, odbojkarjski klub Val (zastopala sta ga Ivo Rojec in Ivan Plesničar), namiznoteniški odsek ŠK Kras (Zvonko Simona) in Poletovo šampionko Tanjo Romano. Ob tej priložnosti so ob prisotnosti avtorja Branka Lakoviča predstavili tudi najnovejšo izdajo *Zbornika slovenskega športa v Italiji*.

Predsednik Kufersin je navzoče opozoril na nekatere probleme, ki tarejo zamejski šport. Med temi gre omeniti težave, ki so nastale v zvezi z Romanovo po sklepu njenega trenerja Brleca, da ji ne sledi več. Kufersin pa je na splošno orisal finančno krizo, ki zajema vsa naša društva, in pozval slovensko vlado, naj nameni našemu športu več sredstev.

Predstavniki medijev so se v zelo dobrem številu udeležili srečanja in želja Združenja je, da bi tudi to prispevalo k temu, da bi slovenska sredstva množičnega obveščanja v večji meri, kot to počenjajo sedaj, poročala o delovanju našega športa, ki v marsičem nima kaj zavidati športu v matici. OKS sta na predstavitvi zastopala generalni sekretar Tone Jagodic in njegov namestnik Marjan Jemec.

V Ljubljani so istega dne na sedežu RTV Slovenije predstavili 3. Urekov pohod na Goro, ob tej priliki pa so prvič izdali tudi brošuro, ki jo je uredil Mario Šušteršič.

15
ČETRTEK
9. OKTOBRA
1997

ŠKRAT SPET MED BRALCI

Sredi prejšnjega tedna je v naše uredništvo prišla nova, dvojna številka Škrata, glasila Sklada Mitja Čuk. Tokratni Škrat nosi številko 3-4.

Kot piše v uvodnem Dvopičju Jelka Cvelbar, se Škrat, po dveh zaporednih tematskih številkah (v katerih je bil govor o telesni vzgoji in športu), vrača k tradicionalnim temam in k nekaterim že ustaljenim rubrikam.

Jelka Cvelbar se pri tem tudi ustavi ob "neodmevnosti", pomanjkanju misli, nasvetov, pripomb in tudi kritik s strani bralcev. Piše namreč, da "besede javne in jasne ni: ostajajo le nerazložno mrmljanje nekaterih in izključno zasebne pohvale drugih. Morda bi bila Škratova usoda in njegova odmevnost drugačna, če bi postal nekomu 'tribilo' in bi ne bil vsebinsko vezan le na tematiko, ki je v zvezi z vsem, kar lahko pomaga otrokom".

Dvopičju sledi odlomek iz dela Rada Murnika *Zenini naše Kopmele*, zatem pa si lahko preberemo prispevek Jelke Cvelbar z naslovom *Nova šolska sezona*. Ob začetku novega šolskega leta razmišlja avtorica o pomenu in vlogi šole danes in poudarja potrebo po odkritem sodelovanju med učiteljem in učencem, po iskrenem pogovoru staršev in s starši ter po zavesti o tem,

zakaj se pravzaprav ljudje učimo. "Osnova," piše Jelka Cvelbar, "pa so kvalitetnejši, manj vihravi in treznejši medčloveški odnosi ter osebna zavzetost, da bi se v sedanjem načinu življenja, ki ljudi vse pogostejše spravlja v doživljanje manjših ali večjih kriz, vendarle kaj spremenilo."

Dr. Martina Tomori je prispevala članek o nasilnosti ter o njegovih vplivih in preprečevanju. To je razmišljanje in strokovno ugotavljanje, kako spol vpliva na izražanje nasilja, kakšno vlogo imajo pri tem psihoaktivne snovi in kako nasilno vedenje preprečujemo. Dr. Vanda Cecchi piše o handikapu in zobozdravstvu, Suzi Pertot pa o tem, ali doživi zarodek občutke ugodja oz. neugodja. Tereza Srebrnič je prispevala članek o svojem gledanju na Afriko, potem ko je tam nekaj let de-

lovala kot prostovoljka (naslov članka je *Afrika v očeh prostovoljke*). Zatem najdemo prispevek o zdravju v šolskih klopih, dr. Viljem Ščuka pa je napisal članek o človeških značajih in k temu dodal še nekaj primerov. Katja Kjuder se vrača s svojimi prispevki o Romih oz. Ciganih - tokrat so na vrsti Cigani na Švedskem, Finskem, Irskem, v Veliki Britaniji in Ameriki - in o njihovem narodnem prebujanju in delovanju. Peter Suhadolc nadaljuje z opisovanjem zgodovine pošte, Andrej Štekar pa je prispeval članek o numizmatiki. Proti koncu je objavljen prispevek o gledališki dejavnosti šolarjev in otrok. Tokrat gre za odlomek iz knjige Drage Ahačič *Veselo gledališče za kratek čas*. Ivan Peterlin pa s pomočjo ilustratorja Walterja Grudine priporoča nekaj vaj splošne telovadbe. Na zadnji strani je poročilo o letovanju gojencev vzgojno-zaposlitvenega središča Mitja Čuk.

Naj omenimo, da je v Škratu na razpolago tudi t.i. "prazna stran", kjer bralci lahko v pisni obliki kaj predlagajo, svetujejo idr. Če se povrnemo k uvodnemu razmišljanju Jelke Cvelbar o pomanjkanju jasnih in javnih besed, lahko skupaj z njo upamo, da bo morda "le kdo od naših bralcev prijel za pero (za neplačan komentar v neslavni reviji)".

IŽ

IZŠEL JE PASTIRČEK

IVA KORŠIČ

Brezskrbne počitniške urice so že lep spomin, v kateri se bodo otroci radi zatekali, ko jih bo v pustih zimskih dneh premagala otožnost. Začela se je šola, ki prinaša velike in majhne skrbi, a le-te je v družbi sošolcev laže prenašati. Sive dni bo poleg razigranih vrstnikov obarval s svojevrstnimi barvami tudi zvesti prijatelj *Pastirček*. Prva številka oz. 1. in 2. za september in oktober je že osrečila naše malčke, ki so jo prejeli kot darilo v upanju, da bodo tudi letos radi segali po njem in postali njegovi naročniki, marljivi bralci, dopisniki in vneti ilustratorji. To si iz srca želi urednik Marjan Markežič, ki v uvodniku predstavlja prenovljenega *Pastirčka*. Med drugim spodbuja male prijatelje, naj revijo pobirajo v čim bolj živahne barve, saj bodo najbolj iznajdljivi izvodi razstavljeni in nagrajeni ob koncu šolskega leta na *Pastirčkovem* dnevu. Zato, mladi slikarji, kar pogumno na delo! Celo leto se bo z naslovne strani smehljajal okrogli obraz, obdan s črnimi kodri, z naočniki, s pipo v ustih, iz katere se vijejo kroglice dima. Zamislil si ga je Matija Frandolič iz Devina; z njim si je priboril prvo nagrado na natečaju za naslovno stran. Komisija ni imela lahkega dela,

saj je na uredništvo prispelo kakih tristo risb iz raznih šol Goriške in Tržaške pa tudi iz Slovenije in bolj oddaljenih koncev sveta, se namreč *Pastirčka* veselijo tudi otroci naših izseljencev.

Ker se slovenski pregovor glasi *Z Bogom začni vsako delo, da bo dober tek imelo*, je na drugi strani pesmica v čast Stvarniku, ki spremlja vsak naš korak. Berta Golob je vsem podarila pesmico o času, ki čara, tudi v mrzlih dneh namreč priključuje smeh, petje, igre. Ivanka Zavadlav v pesmi *So počitnice minile* nagovarja šolarčke, naj kar korajžno poprimajo za delo, ob *Pastirčku* bo vse bolj prijetno. Pa še ena pesmica je tu: *Abeceda zdravlja*. Vsi otroci bi si jo morali zapomniti, ker ljubeznivo ukaže, kaj morajo jutraj napraviti. Nataša (Danila Komjanc) zastavlja uganke; s pomočjo razglednic in z ureditvijo črk jih boste zlahka rešili. Mariza Perat predstavlja v zgodovinskem kotičku samostane v naših krajih; tokrat so na vrsti kapucini. V domišljiji iste avtorice se je porodila tudi zgodba v nadaljevanjih *Matjaževa budilka*. Zlata Volarič je narisala in napisala zgodbo o mali Tanji. Vaš dobri znanec Janez Povše poklanja prizorček Na robu gozda, v njem nastopajo pripovedovalci,

ježek, žaba, miška in veverica. S pomočjo učiteljev ga boste lahko poskusili uprizoriti. Marija Feinig in Damjana Čevdek se obračata na pevce z rubriko *Eno si zapojmo*. V pomoč pri petju in igranju pesmice *Angelček* moj vam bo nazoren prikaz not in brenkanja kitare. Malčke, ki radi brskajo po skrinjah dedkov in babic, bo navdušil prispevek L.P. *Bukve pisanke*, ročniki in še kaj. Prazni želodčki se bodo radi z ustavili pri *Superkuharju Hariju* (Barbara Rustja), ki svetuje zdrave paradižnikove solate. Iz knjige življenja bodo otroci spoznali, kako je Bog sklenil zavezo s svojim ljudstvom. Na *Pastirčkovih* straneh boste našli še *Prebrisanega kmeta* Vojana T. Arharja, slikovno križanko, smešnice in druge razvedrilne igrice. Seveda so v njem tudi vaše risbe. Na peti strani se oglašajo sam *Pastirček* z željo, da bi se vsi zahvalili slovenskim denarnim zavodom Furlanije-Juljske krajine, ki so omogočili izdajo pestrega šolskega dnevnika, v katerem so zbrani stripi Walterja Grudine. Pa še nekaj vam podarja *Pastirček*: prilogo *Bilo je poletje '97...* z barvnimi slikami s taborov in poletnih središč. Ob pogledu nanje se boste za trenutek spet znašli v sončnih poletnih dneh.

BANCAGRICOLA
KMEČKA BANKA GRUPPO CAER

NEPREMIČNINSKA POSOJILA

posojila po znižani obrestni meri za nakup, gradnjo in obnovitev nepremičnin, tudi za komercialne dejavnosti

7%

fiksna obrestna mera za prvih
24 mesecev

od 25. meseca dalje
Prime Rate Abi manj 1,25%
trajanje posojila 12 let

Gorica	Sedež	Corso Verdi 55	tel. 3871
Trst	Agencija 1	Via Kugy 22	tel. 536955
Krmin	Podružnica	Via Milano 25	tel. 369015
	Podružnica	Viale Friuli 38	tel. 630042

Obrestne mere in ekonomski pogoji so nakazani na "analitičnih informativnih listih", ki so strankam na razpolago pri naših okencih.

KOROŠCI SO ZA ZIMSKE OLIMPIJSKE IGRE

Povoljno mnenje je izreklo več kot 80% prebivalcev.

V nedeljo, 5. t.m., je bilo na Koroškem ljudsko glasovanje, na katerem so se morali prebivalci izreči za ali proti prireditvi zimskih olimpijskih iger leta 2006. Glasovanja se je udeležila približno tretjina volilnih upravičencev, od katerih je več kot 80% za to pobudo, ki bi vsestransko pozitivno vplivala na turistični in gospodarski razvoj Koroške.

Istočasno pa je bil referendum tudi v drugi avstrijski deželi, ki se poteguje za zimske olimpijske igre leta 2006. Tudi na Salzburškem so bili prebivalci odločno za prireditev iger. Sedaj je jasno, da se bodo morali o kandidaturi izreči še nacionalni olimpijski komiteji, tako v Avstriji kot v Italiji, kjer se poleg Trbiža (na sliki) potegujeta za organizacijo iger še Veneto in Piemont.

ED

PRIMORSKI DNEVI NA KOROŠKEM

V organizaciji Krščanske kulturne zveze iz Celovca, Slovenske prosvete iz Trsta in Zveze slovenske katoliške prosvete iz Gorice bodo potekali od 12. do 19. oktobra v raznih krajih Koroške Primorski dnevi na Koroškem s sledečim programom:

V NEDELJO, 12. OKTOBRA, OB 14.30 V FARNI DVORANI V SELAH:
Mladinska igra *Tajno društvo PGC*, režija Lučka Sosič, gostuje gledališki krožek Slovenskega kulturnega kluba v Trstu.
Prireditelj: KPD Planina v Selah

V PONEDELJEK, 13. OKTOBRA, OB 19. URI V KATOLIŠKEM DOMU PROSVETE V TINJAH:
Odprtje fotorazstave: Mario Magajna - fotoreporter / Delo 1944-1955. Razstavo bo odprl in predstavil mag. Primož Lampič. Glasbeni spored bo oblikoval vokalni tercet Ver leatum iz Trsta.
Prireditelja: Katoliški dom Sodalitas in Krščanska kulturna zveza

V SREDO, 15. OKTOBRA, OB 19. URI V SLOMŠKOVEM DOMU (TISCHLERJEVA DVORANA), 10. OKTOBERSTR. 25:
Predstavitve knjige: *Gorica v slovenski književnosti*. Knjigo bosta predstavila prof. Lojzka Bratuž in časniki Marko Tavčar.

Prireditelji: Mohorjeva družba, Slovensko kulturno društvo v Celovcu in Krščanska kulturna zveza

V SOBOTO, 18. OKTOBRA, OB 19.30 V FARNI DVORANI V GLOBASNICI:
Mladinska igra *Vidi se, da je tvoja hči* (Norma Šerment) - igra o naših skupnih problemih, režija Emil Aberšek, gostuje mladinski dramski odsek prosvetnega društva Standrež.

Prireditelja: Slovensko kulturno društvo v Globasnici in Slov. prosvetno društvo Edinost v Štebnu

V NEDELJO, 19. OKTOBRA, OB 11. URI (PO MAŠI) V FARNI CERKVI V ŽELEZNI KAPLI:

Duhovni koncert - Valdivjev *Magnificat*, dirigent Stojan Kurec; gostuje mešani pevski zbor Lojze Bratuž iz Gorice, Glasbeni center Emil Komel iz Gorice.

Prireditelja: Glasbena šola in Farna skupnost v Železni Kapli